

HUSOVA HOMILIJA NA 13. NEDJELJU PO DUHOVIMA U HRVATSKOGLAGOLJSKOM PRIJEVODU

Johannes REINHART, Beč

Hrvatskoglagoljski zbornik iz 1445. g., koji se danas čuva u Vatikan-
skoj biblioteci (signatura: *Borg. illirico 9¹*), napisao je prema kolofonu
na početku rukopisa žakan Luka u Vrbniku na otoku Krku za popa
Grgura: "V ime b(o)žie i d(ě)vi M(a)rie Am(e)ńb ĉ u k d (1445) m(ě)-
s(e)ca maě na z ĭ d(ь)ńb. Ę žak(a)ńb Luka počehь pis(a)ti sie knigi po-
pu Grguru v Vrbnici Ke se knige zovu zrcalo."

1928. g. uspio je hrvatski slavist Stjepan Ivšić odrediti sadržaj naj-
većega dijela zbornika žakna Luke.² Glavni sadržaj predstavlja prije-
vod kasnosrednjovjekovnoga spisa *Speculum humanae salvationis*³,
poslije toga slijede četiri homiletička teksta: na Božić⁴, na sv. Troji-

¹ Usp. DŽUROVA et al. 1985:160slj.

² IVŠIĆ 1928.

³ IVŠIĆ 1928:40-50. Usp. izdanje latinskoga originala u: LUTZ – PERDRIZET 1907. O latinskom originalu usp. ROTH 1995 i mišljenje kardinala de Lubaca: "Elle (scil. la morale — J. R.) atteint son point de perfection, ou de complication ordonnée, au XIVe siècle, dans deux ouvrages célèbres, le *Speculum humanae salvationis*, composé 1324 par un dominicain, sans doute Ludolphe le futur chartreux, mais qu'on attribua dans la suite à Vincent de Beauvais et la *Concordantia caritatis* du cistercien Ulrich, abbé de Lilienfeld (v. 1350). Ces livres d'images s'adressent aux laïcs et aux «pauvres clercs» qui n'ont ni les moyens de se constituer toute une bibliothèque, ni la science nécessaire pour en user." (DE LUBAC 1964:373).

⁴ IVŠIĆ 1928:51-52.

cu⁵, na 13. nedjelju po Duhovima⁶ i na 3. korizmeni utorak⁷. Treću homiliju – na 13. nedjelju po Duhovima – Ivšić je uspio pripisati Janu Husu⁸. I ostala su četiri spisa na temelju mnogobrojnih bohemizama prijevodi s češkoga. *Speculum humanae salvationis* bilo je prevedeno na hrvatski preko staročeškoga prijevoda s nazivom *Zrcadlo člověče-ho spasenie*.⁹ Za tri homiletička djela nije bilo zasad moguće pronaći češku maticu. U najmanju ruku možemo odrediti latinski original homilije na 3. korizmeni utorak, korizmenjak Jakoba da Voragine.¹⁰ Autorstvo homilijâ na Božić i na sv. Trojicu (posljednja je vjerojatno samo izvadak iz većega teološkoga spisa) nije još određeno, budući da se ne čini vjerojatnom Ivšićeva pretpostavka o Husovu autorstvu.¹¹

Ivšić obećava u svom članku da će izdati *Husovu homiliju*: "Ja ću ovdje o samom prijevodu samo nešto reći, jer ću više o tom govoriti uz samo izdanje teksta na drugom mjestu." (IVŠIĆ 1928:56). Nažalost, Ivšiću nije bilo moguće ostvariti svoje obećanje, niti je itko drugi izdao tekst, zbog toga ga želim ovdje izdati.

Tekst *Husove homilije na 13. nedjelju po Duhovima* (86ra10-91ra14) glasi ovako¹²:

⁵ IVŠIĆ 1928:52-55.

⁶ Zanimljivo je da je hrvatski prijevod homilije posvjedočen ranije nego tekst češkoga originala, poznatoga tek iz tiska 16. st. (Nürnbergski tisak Husove *Postile* iz g. 1563.).

⁷ IVŠIĆ 1928:58-59.

⁸ IVŠIĆ 1928:55-58.

⁹ Češki tekst zasad nije izdan, on se nalazi u velikom zborniku iz početka 15. st., u tzv. *Krumlovskom zborniku* koji se danas čuva u Narodnom Muzeju u Pragu (sign.: *Muz III B 10*; usp. BARTOŠ 1926:117, br. 570 i SČS 1968:85). Osim *Zrcala* u njemu se nalazi još poneki tekst koji je bio preveden na hrvatski s češkog jezika, npr. *Raj duše* i Bonaventurin spis *De perfectione vitae ad sorores*. O *Krumlovskom zborniku* usp.: TRUHLÁŘ 1884 i HAVRÁNEK – HRABAL 1957:670-675 i sl. 60 (između str. 648-649). Postoji još fragment češkog *Zrcala* iz druge polovine 14. st. (usp.: PATERA 1887 i SČS 1968:117).

¹⁰ Usp. REINHART 1996:400, 401; REINHART 2000:213slj.

¹¹ Usp. o Husovu autorstvu ove homilije REINHART 2000:220slj.

¹² Tekst *Husove homilije* iz *Zbornika žakna Luke* prepisao sam za boravka u Vatikanskoj biblioteci početkom ožujka 1999. g. Češki tekst izdajem prema: DANĀHELKA 1992:667-672. Iza teksta se dodaje parakritički aparat u kojem se upozorava na

86r

¶
 Nedile vī. po pet(i)k(o)st(i)hъ.
 Č(lově)kъ eterъ ish(a)ěše ot
 Er(u)s(o)-
 l(i)ma v' Erihu. i vpade
 v' raz'boiniki. koga s'vl-
 k'se i rane n(a) nemъ stvoriše
 I ostaviše ga napolu ž-
 iva sučъ. Te řeči e(stъ) pr(o)gov(o)r-
 ilъ mil(o)st(i)vi sp(a)sit(e)l'.
 v'zdvig'si oči s'voi. I hot-
 eč' naučiti i toga meš'tr-
 a ki e(stъ). to ča čině. da bi z-
 a ne imel' c(ě)s(a)rstvo n(e)b(e)sko.
 uprašaľ i n(a)sъ naučiti. er-
 e imamo to učiniti. k(a)ko e(stъ) to-
 mu meš'tru pokazalъ m(i)lo-

misal'ju s'voju. i svo-
 ega bliž'nega k(a)ko samъ
 sebe. I dě Is(u)h(гъ)stъ. č(lově)kъ
 ete-
 гъ ishaěše. I pr(o)č(a)ě.
 5 E li se to stvorilo. t(a)-
 ko delomъ o! koga č(lově)ka.
 meju
 Er(u)s(oli)momъ. i meju Erihu. v'
 t-
 ihъ graděhъ v' kihъ n(i)na
 prebivaju pogane. togo ě
 10 ne věmъ zaisto. Da v r-
 azumu d(h)ovnomъ. stv(o)ri-
 lo se zais'to. Da milo-
 st(i)vi sp(a)s(i)t(e)ľ hotelъ e(stъ).
 da bi to primireno k nam'
 15 i o! n(a)s' stvorenoe Z(a)to k(a)ko
 di s(ve)ti L(u)ka Vzrel'
 e(stъ) zgoru i rekal' e Č(lově)k'
 ā ishoě(še) o! Er(u)s(olima) v'
 Er(ihu) i vp(ade) v r(a)z(boiniki)
 k(o)ga svl(ьkše) i r(a)n(i) stvo-
 (riše)
 20 i ost(a)v(i)še li živ(a) suč(a).
 Milo-
 st(i)vi sp(a)s(i)t(e)ľ primi-
 ral e škodu č(lověčъ)sku v (?) ku
 e
 upal grihom' I o!šal
 e o! Er(u)s(oli)ma to e o! vide-

popreške u odnosu na češki original, izostavljanja i dodatke tekstu, i – na kraju – na biblijske citate.

st(i)vi sp(a)siteľь. To rekučь
da imamo ljubiti g(ospod)ja b(og)a
s'voego. v'sěmь sr'cemь s'vo-
im'. i v'su dušu s'voju.
i v'su moč'ju svoju i vьsu

25 niě pokoě V Er(i)hu. A to
e(stь) Do nestanovučine se-
go s(vě)ta Gledai da e
svlčen' i ranen'. i na-
polu živ' ostavlēn'

a16-b4: Te reči ... I pr(o)č(a)ě. – Ø

a11-16: Č(lově)kь ... sučь (Lc 10.30) a20-21: ča ... n(e)b(e)sko (Lc 10.25)

a26-b3: da imamo ... samь sebe (Lc 10.27) b17-20: Č(lově)k' ... suč(a) (Lc 10.30)

Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho, upadl jest v lotry, kteříž obloupili jsou ho a, rány vloživše, odešli jsou, od polu živa nechavše. Stalo-li se tak v skutku o kterém člověku mezi Jeruzalémem a mezi Jericho těmi městy, v nichž nyní přebývají pohané, toho nevím jistě, než v rozumu duchovním jistě tak se stalo. A že milostivý spasitel chtěl jest, aby to bylo od nás váženo, protož (jakož dí svatý Lukáš) "vzešel jest vzhuoru a řekl jest: Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho, upadl jest v lotry, kteříž obloupili jsou ho a, rány vloživše, od polu živa odešli jsou ho." Milosrdný Ježíš vážil bídu člověka, v níž jest upadl hříchem, odšed od Jeruzaléma, to jest od vidění pokoje, do Jericha, to jest do neustavičnosti v světě, v níž jest oblopuen, raněn a od polu živ odběžen.

86v

primiralь e(stь) Is(u)h(гъst)ь to pri-
miren'e ili priklaďь. Pri-
měrimo i mi nega ohoďь (?). V'-
paden'e. Svlčēn'e. Rane-
ne i napoľь umrtvenie. E-
re g(ospod)ь Is(u)h(гъst)ь vazriv' z'-
goru. prilěžno i rekalb
e(stь). Č(lově)kь .ā. ishoěše. I
pr(o)č(a)ě.

Priměřimo ili izměrimo

o'hodь. k(a)ko t(a)ko gdo e o'ša-

i Ejugu. i dal' imь běše
zap(o)v(ě)ďь. da bi ne jili

o^t driva. razumeniě do-

bra i zla. reki. O^t vsako-

5 ga ko e v rai jij'te. na d-
riva ko e o^t razumeniě dobra

i z'la ne jij'te. Vis'tinu

v ki godi tratь ego okus-

ite. imata semrtiju umr-

10 iti. zapověďь e(stь) sliša-

lb. č(lově)kь .ā. o^lkuďb. o^l
Er(u)s(oli)ma.
kamo. v' Erihu. A ča se e
emu prigodalo. Da e(stь)
v'raľb v razboiniki. d-
a e(stь) svlčēn' i da e rane-
n'. i o^lpolu živь osta-
vlenь. Č(lově)kь .ā. ki. Adamь. S-
a vsimь svoimь grěš'-
nimь porodomь. Ki o^lš-
alb. neposlušastvi-
emь. o^l Er(u)s(o)lima. A to e(stь)
o^l videniě pokoř. I t(a)ko-
e o^l bl(agoslovle)n'ě. kamo e šal'.
v' Erihu. A to e(stь). Do ne-
stanovučine sega
s(vě)ta. K(a)ko e o^lšalb. Sli-
ši k(a)ko di sp(a)siteľb.
Ishaěše. k(a)ko tako. S't-
voriv' g(ospod)ь b(og)ь Adama

lb. Adamь i Euga. Sliša-
la sta zap(o)v(ě)ďb. Sliša-
la i pomačen'e. i ne vzdr-
žasta se. A k(a)ko se e to stv(o)r-
15 ilo. Pogleda Euga dri-
va očima godno. i edino lju-
bleno. Vidiv'ši e požel-
ela ga e. I to opatrivь d'ě-
v(a)ľb hitri. I v'ze na se pod-
20 ob'stvo kač'ke. koga se. Eug-
a niče ni bočla. začь o-
če ne biše z'grěšila.
I pride k' něi našadši ju
samu. i reče ei. Začь vam
25 e b(og)ь zap(o)v(ě)ďalb^{ne} ĵist-
i o^l driva razumeniě
dobra i zla. O^lgov(o)ri Eu-
ga i reče. zato da bisva
ne umrla. I r(e)če kač'ka Nikoli.

a8: post "I pr(o)č(a)ě." om. "od Jeruzaléma do Jericho a upadl jest v lotry, kteříž ho obloupili a, rány vloživše, odešli jsou, od polu živého nechavše." a29: post "Adama" om. "a Evu. Dal jim" b13-14: i ne vzdržasta se – nezdržal-li by b16: edino – k jedení

a8: Č(lově)kь .ā. ishoěše (Lc 10.30) b2-4: da bi ne ĵili ... i zla (Gen 2.17) b24-27: Začь ... i zla (Gen 3.1) b29-87r2: Nikoli ... i dobro (Gen 3.4+5)

Vážil to pán Ježíš, važme i my! Co? Odchod, pád, obloupení, ranění i od polu mrtvení. Nebt' pán Ježíš, vzezřev vzhuoru pilně, řekl jest: "Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho a upadl jest v lotry, kteříž ho obloupili a, rány vloživše, odešli jsou, od polu živého nechavše." Važme odchod, Kterak? Takto:

Kto odešel? Že člověk jeden? Odkud? Že od Jeruzaléma. Kam? Že do Jericho. Co se mu stalo? Že upadl mezi lotry, obloupen, raněn, od

polu živ odběžen. Člověk jeden: který? Adam s svým vším hříšným pokolením. Odšel neposlušenstvím od Jeruzaléma, to jest od vidění pokoje a od blahoslavenství. Kam sstoupil? Do Jericho, to jest do neustavičnosti světa tohoto. Kterak odšel? Slyš, že dí spasitel, že "sstupováše". Kterak? Takto: Stvořil pán buoh Adama a Evu. Dal jim přikázání, aby nejedli z dřeva umění dobroty i zlosti, řka: "Z každého dřeva v ráji jezte, ale z dřeva umění dobroty a zlosti nejzeste. Jistě, kterou kolivěk hodinu jísti budete, smrtí umřete."

Aj, přikázání toto slyšal Adam a Eva, slyšal záповěd, slyšal i pomstu, nezdržal-li by. Co se stalo? Uzřela Eva dřevo očima utěšené a k jedení chutné, viděvši požádala. Spatřil d'ábel chytrý, vzev spusob hada, jehož nic se Eva nebála; neb jest hříchu neměla. Přílez dí jí (nalezl jí samu): Proč vám buoh zapověděl jísti z dřeva umění dobroty i zlosti? Řekla Eva: Abychom snad nezemřeli. Řekl jí had: Nikoli

87r

ne umreta. da budeta k(a)ko b(og)ъ.
razumějuče zlo i dobro.
Ere zlo i dobro vědět-
i budeta. I poslušav'-
ši žena kač'ke. i vazam'š-
i i jě i muži da ki t(a)ko
jě. I o'vrista se oči ob-
ima. I poznasta se da sta
naga i stv(o)rista sebě od-
enie o' smokova list'ě. I
t(a)ko ga kač'ka s'vlče. do n-
agote. toga č(lově)ka. č(lově)ka. I rani
to-
ga č(lově)ka. i v'stuži toga
č(lově)ka napoľъ živa. A k(a)ko
o'poľъ živa. a ča e(stь). u-
mr'ľb. e(stь) Adamъ. A ča si m-
nelъ. da bi lagaľb b(og)ъ.
I rekal' běše. to t(a)ko ne
bude. A vis'tinu se e

povidъ. a děvla vspo-
slušala. Plodъ vid-
ěv'si. I poželela ga e.
i povolila e. i pojila
ga e. I tako e b(o)žiju zapo-
vidъ prestupila. Va-
nka i. dale is'tup-
ila. kada e plodъ. i ričъ.
kač'ke v'zľjubila (!). I kora-
kъ stupna e(stь) dosvrš-
ila. kada e svršeno
izvolila. A b(og)u ni

5

10

15

verovala. kada ei
e rekaľb. V' ki godi ča-
sъ o' nega snista. bude-
ta mr'tva. A ona biše
rek'la. nečeta umriti.
A kač'ka šegava. to s'l-
išeči. i dos'vr'si reki. Ni-

stvorilo. Ere um'ri A-	20	koli ne um'reta. začь v-
damь. i Euga k(a)ko v duši.		i b(og)ь. da kada godi vku-
A ča su bili v teli		sita o' toga ploda. o'-
živi ostali. A to su		vrzut' se oči vama.
napoľь živi. Sliš-		I budeta k(a)ko bozi raz-
i Pade o' bl(agoslovle)niě v nesъ-	25	umějuče zlo i dobro
tanovit'stvo. i v ranen'-		jure slišiš'. k(a)ko ta e-
e. znamenai č(lově)ka o'stup-		danь č(lově)kь ishaěše. da
ajuči. k(a)ko o'stupaše. t(a)ko.		ponuk't'emь (!) zlimь s'vo-
o'vrgla Euga b(o)žiju za-		e-volstvomь i v b(o)žemь

a11: t(a)ko ga – koho to a13: v'stuži (!) – odběhne a22: A ča (!) – ač a25: Pade – pád a27-28: post "o'stupajuči" om. Neb dí spasitel: "Člověk jeden sstupoval." b6-7: Vanka i (!) – vnuknutím b10: stupna – sstupování a7-10: I otvrista se ... list'ě (Gen 3.7) b14-16: V' ki godi ... mr'tva (Gen 3.3) b17 nečeta umriti (Gen 3.4) b19-25: Nikoli ... i dobro (Gen 3.4-5)

neumřete, ale budete jako bohové, znajíce zlost i dobrotu aneb zlé i dobré. Uposlechla Eva hada, vzala, jedla a muži dala, jenž jest jedl. A odevřiny sou byly oči obou a poznali sou, že jsou nazí, a udělali jsou sobě z listí fíkového věníky.

Ó, koho to had obloupí do nahoty? Člověka. Koho rani? Člověka. Koho odběhne? Člověka. Živého plně? Nic. I kterak? Od polu živého. I co, umřel Adam? A cos mněl, by sklamal bůh? Řekl jest, aby se nestalo? Jistě se stalo. Umřeli jsou Adam a Eva na duši, ač jsou živi byli ostali na těle, a tak od polu živi. Slyš pád od blahoslavenství v neustavičnost a v ranění, znamenej člověka sstupování. Neb dí spasitel:

"Člověk jeden sstupoval." Kterak sstupoval? Takto: Pochybila Eva v božím přikázání, d'ábla uposlechla, ovotce viděla, požádala, přivolila, jedla, a tak boží přikázání přestoupila. Sstupovala: počala sstupovati, když přistoupila vnuknutím. Dále sstúpila, když jest ovotce i řeč hadovu oblivovala. A krok sstupování dokonala, když jest konečně přivolila, bohu nevěřila. An jí řekl: "Který kolivěk den jísti budete, jistě umřete." Ona pak řekla: "Abychom snad neumřeli." A had chytrý, slyše to, doráží řka: Nikoli neumřete. Nebt' ví buoh, že v který den

jísti budete, otevrou se oči vaše a budete jako bohové, znajíce zlé i dobré.”

Aj, již slyšíš, kterak jeden člověk sstupoval: že vnuknutím, zalíbením, v božím

87v

slóví o'vržen'ě. Iz'-
volen'stva i sl(o)vomъ
dosvršen'ě. Da Eug-
a ponuk'tie kač'ke e(stъ) pr-
iěla. A sl(o)vo b(o)žie o'vr-
gla. A s'vetъ kač'ke iz'-
volila. T(a)ko da e hot-
ela v'se věděti. k(a)ko
b(og)ъ. i vzam'ši od toga
ploda i s'ně. i paki ga
da Adamu. I tako bě
kupno iz'sastie č(lově)ka
o' Er(u)solima v' Erihu. I
svoemu rodu grěšeno-
mu dosvr'shila. I t-
ako ta ed(a)nъ č(lově)къ. ki e(stъ) i-
zašalъ. ili o'stupov-
alъ. znamena v(a)sъ Ad-
amovъ rodъ. ki takoe g'-
rede tímъ putemъ to-
ga g'riha. ide. A to
vidiv' g(ospod)ъ Is(u)h(rъst)ъ. I za-
to e(stъ) rekalъ. Č(lově)къ .ā. is'-
hač o' Er(u)s(olima) v' Er(ihu). i
vp(a)d(e)
v r(a)z(boiniki). iži^e svl(ъkše). i
r(a)n(i)st-
v(o)ri(še). i ost(aviše) nap(o)lъ ž(i)va.
O ne-

lo. eda li sъ bilъ lača-
nъ ali žečnъ. mnel' si
biti b(og)ъ. Anj(e)lъ ta ka-
č'ka budučъ. v nebesěhъ
5 i poseže na b(o)žiju močъ. ho-
teči mu ravan' biti. A
ti si posegalъ na mud-
rostъ b(o)žiju s' svetom'
hoteč' biti mud'ri
10 k(a)ko b(og)ъ. I zato spados'-
ta z visokosti. Onъ dē-
vlomъ buduč'. e(stъ) pogi-
balъ v' v(ě)ki s'vržemъ s'
neba. A ti č(lově)če pogl't-
15 ivъ svoi rodъ. i esi i-
zagnanъ iz' rač. O č(lově)če
izašal' si. o' visosti
v niskostъ. V' krivinu
o' prav'de. O' světlost-
20 i v' tamnos'tь. o' sito-
sti v lač'nostъ. o' zdra-
vič v nemoč'. o' života
v' smrtъ. I tako bi ne bilo
Samaranina. bil' bi umr'-
25 lъ. I v' v(ě)ki bi bilъ pog-
ibalъ. k(a)ko i děv(a)lъ. Zato

razum'ni č(lově)če. da veče
verueš' kač'ki pakleno-
i nere b(og)u. Ča ti e man'ka-

videči Is(u)h(rŕst)ь. to tvoe (!)
iz'šas'tie. i reče. Č(lově)кь e-
terь ishaěše. I pr(o)č(a)ě.

a14-15: grěšenomu (!) a21: post "ide" om. jako Adam b2: ali žeěнь – Ø b27:
tvoe (!) – své b29: I pr(o)č(a)ě – od Jeruzaléma do Jericho a upadl v lotry,
kteříž, obloupivše ho a rány vloživše, odešli jsou, od polu živa nechavše."
a23-26: Č(lově)кь .ā. ... ž(i)va (Lc 10.30) b28-29: Č(lově)кь eterь ishaěše. (Lc
10.30)

slovu pochybením, přivolením a k skutku dokonáním; že Eva po-
nuknutí hada přijala, v slovu božím pochybila, radě hada přivolila, to-
lik jako buoh věděti chtěla. Vzala ovotce, jedla a Adamovi dala, a tak
jsou spolu sstupování od Jeruzaléma do Jericho svému hříšnému poko-
lení dokonali. A tak jeden člověk, jenž je sstupoval, znamená všeckno
Adamovo pokolení, jenž tou cestou hřícha jde jako Adam.

To vida pán Ježíš Kristus, řekl jest: "Člověk jeden sstupoval od
Jeruzaléma do Jericho a upadl v lotry, kteříž obloupili ho a, rány vlo-
živše, odešli jsou od polu živého." Ó bláznivý člověče, věřils více hadu
než pánu bohu. Cožt' se nedostávalo? I zdalis byl lačen? Cos mínil býti
bohem? Anjel, ten had, sáhl v nebesích na boží moc, chtě mu bejti
rovnejm, a ty jsi sáhl na moudrost jeho radou, chtě býti jako buoh
moudrej. Protož zejskali jste. Onen, d'áblem jsa, jest zatracen na věky,
vyhnán z nebe. A ty, člověče, porobiv své pokolení, jsi vyhnán z ráje.

Ó člověče, sstupils z výsosti v nízkost, u vinu od nevinnosti, od
světla v temnost, od sytosti v lačnost, od zdraví v nemoc a od živosti v
smrt. A by nebylo Samaritána, umřel by a na věky byl by zatracen
jako d'ábel. Protož vzežřev Ježíš a vida to své sstúpení, dí: "Člověk
jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho a upadl v lotry, kteříž,
obloupivše ho a rány vloživše, odešli jsou, od polu živa nechavše."

88r

O čl(ově)če znamenai da e(stь) zlo
iz'šas'tie. A v'paden'e gor'-
še. I naigoršee. svlčen'e. ra-

e povisilь. A s(i)нь b(o)ži ho-
teč biti mud'ri. i dobr-
i č(lově)k(o)мь. i tako se e
ponizilь.

nen'e i napol' umrtv(e)nie. O
zlo ishoen'e. O^l b(o)žie m(i)lo-
sti. v sr'dě ego. O^l spodob'-
stva b(o)žič. v podobstvo
kač'ke. i d'ěv(a)lsko. Vpaden'e
gor'she. da si is'pal' is poko-
č. v' nepokoi. O^l anj(e)l' meju ra-
z'boinike d'ěvle. Na da go-
ršee svl'čen'e i ranen'e.

I umr'tven'e svlčenie o^l pr-

avdnosti. A ranen'e v' vs-
e nemoči. A umrtie na duš-
i I vist(i)nu e. straš'na pri-
goda. ili prigodan'e. V'zrel'
i videl'. viděv' i v'sho-
těv'. z'lo ishoen'e. svl-
čene. ranen'e. umr'tie. I ta-
ko v'shotiv'. pade s' veliko-
sti s'muti se na duši.

i omlel' e(st'ь). dari do krva-
voga pota. Začb. Ere on' i-
shaěše i v'pade v' svlč-
enie. ranen'e. i umrtie te-
žku semrtiju. k(a)ko. T(a)ko. vrl-
ivi zli. i nemud'ri č(lově)k'ь. ho-
teč'ь b(og)ь bití. krivi se

Z(a)čb. Zato. da ni imel
5 dostoěnstva. i spodo-
blen'č. k č(lově)ku. o^lspaden'č.
o^l svlčen'č. i o^l ranen'č i o^l
umrtič. v'zdvizenu.
i k' prvomu. s'tavu v'zvra-
10 čenu. Zato da se e č(lově)k'ь
v'zvisil'. A b(og)ь se e(st'ь)
ponizil'. On'ь kriv'ь. a
ta mil(o)st(i)v'ь. Č(lově)k'ь e(st'ь)
ho-
tel'ь. k(a)ko b(og)ь v'se umiti
15 i razumiti. A b(og)ь se e
(z)ato hotel'ь. k(a)ko dite
nerazumijuč' mnen'ь b-
iti. Hotel' e č(lově)k'ь rav'-
nati se s' b(og)o'm'ь razu-
20 mom'ь i umen'em'ь. A zato
sin'ь b(o)žiči buduč'ь. ra-
v(a)n'ь b(og)u o^lcu. i hotel e
strast'ni sluga bi-
ti. Sv'čen e č(lově)k'ь za
25 z'grišen'e. o^l d'ě-
vlov'ь. A svlčen' e
sin'ь b(o)žiči za č(lově)č(a)sku k'ri-
vinju. o^l oruž'niki ži-
dov'ь. Premog(a)l e d'ěv(a)l'ь

a11-12: Na da goršee (!) – Najhorší a21: pade – pádu a27: post "semrtiju" om.
opraviti

Ó člověče, znamenej, že zlé jest sstupování, pád horší, najhorší ob-
loupění, ranění a od polu umření. Zlé sstupování od boží milosti v
hněv, od podobenství božího v podobenství hovadné a d'abelské. Pád
horší, že nad to padls od pokoje v nepokoj, od anjeluov mezi lotry
d'ábly. Najhorší obloupění, ranění a umření, obloupění z nevinnosti,

ranění ve vši motci a umření v duši. Jistě hrozná příhoda! Vzešel Ježíš a viděl, viděv vážil těžkost sstoupení, pádu, ranění, obloupení i umření. A tak, váživ pádu velikost, zarmoutil se v duchu a omdlel jest až do krvavého potu. Proč? Pro to: neb on jest měl sstupování, pád, obloupení, ranění, i umření těžkou smrtí opraviti. Kterak? Takto: všetečně, zle a nemoudře člověk, chtě bohem býti, křivě se povýšil. Syn boží chtěl býti moudře a dobře člověkem, a tak se ponížil. Proč? Pro to: že nelze bylo podobnějí býti člověku z pádu, z obloupení, z ranění a z umření vyzdviženu a k prvniému stavu navrácenu. Pro to, že člověk se povýšil, buoh se ponížil, onen křivě a tento právě, onen hříchem a tento milostí. Člověk chtěl jako buoh vše všetečně uměti. Buoh zase chtěl jako dítě nerozumné jmín býti. Chtěl boha člověk v umění loupiti; zase syn boží, jsa neloupežně bohu otcí rovným, chtěl strastným sluhou býti. Loupen člověk od d'ábluov, loupen syn boží pro něho od rytíruov a od židuov. Přemohl d'ábel

88v

č(lově)ka dřevomъ. A premog(a)l'
e p(a)ki s(i)nъ b(o)ži d'ěvla
drivom' križa. Euga g'-
ledaše dřeva. vese-
lo i ljubez'nivo. A M(a)ri-
ě s'taše polí drivo
k'riža. žal(o)stno i bol-
ěž'nivo. Adamъ v'ze o'
driva sl(a)tkoga plod-
a i s'nivъ. i vasъ svoi
porodъ umogí. A Is(u)h(гъst)ъ na
drivi pi ocaty. i ža-
lčъ s' miru i telomъ
umr'vъ. s'voe s(i)ni v'
duši oživi. I tako
ča č(lově)къ biše Zgubi-
lъ. A to e s(i)nъ b(o)ži em-
u ubrelъ. Pogubivъ
mil(o)stъ. A pak' e s(i)n(o)m'

posramila. ani zima ust-
udila. ani znoi ožgalъ.
ani ka nemočъ z'mlednela.
ani starostъ udila. ani
5 niednoga pomankan'ě ne ime-
lъ. začъ biše v' č(lově)cě živ-
ostъ bezkonačna. Ani bi-
še v' nemъ prot(i)v'nostъ te-
l(e)snoga zakona. ili zako-
10 na vole. da pače pl'no o'-
ročinutie. a biše v nemъ
pamety bez zabiti. R-
azumъ bez bluen'ě. I v
svoei volě velě s'-
15 l(o)bodni. Ere ni imeľ moči
da bi ne zgrěšilъ. k(a)ko-
vo zdrav'e imaše č(lově)къ pri-
ě nere sagrěši. I kada
estъ izašalъ. s'vlčen

b(o)žimъ vračepъ k' milos-
ti. Svlčepъ i ranepъ o^l p-
lnoga zdravič. Ere b-
iše daľ b(og)ъ č(lově)ku v raj-
i zdravie. da emu nič-
e ne bi bilo. moglo naš'-
koditi v' nemъ. ni zv(a)nъ n-
i znut(a)гъ. ni o^l boli v'zbo-
leľ. ani fatiga s'-
trgnula. ani sramota

20 bě z' b(o)žie mil(o)sti. I i-
z' č(a)sti. i ranepъ e(st)ъ. i jure
mu e bilъ trudъ. muka
stidъ. posramlen'e. ž'g-
e z'noi. trese zima s-
25 trahъ poraža. moč' gi-
ne betezi ras'tu. ki-
mъ jure likari nigdare
ne pomogu. Telo se d-
uši protiví. teš'ko se e

a10: post "s'nivъ" om. sebe a18: ubrelъ (sic pro obrelъ) – navrátil a19-20:
s(i)n(o)m' b(o)žimъ – Ø a27-28 v'zboleľ – bodla b4: udila (!) – údy jeho
nestatečné učinila b4-6: ani niednoga pomankan'ě ne imelъ – Ø b15: ni imelъ –
měl jest

člověka na dřevě, přemohl zase syn boží d'ábla na dřevě. Eva hle-
děla na dřevu vesele a líbezně, Maria stála u kříže žalostivě a bolestivě.
Adam vzal z dřeva sladké ovotce, jedl sebe i své pokolení umořil, Kri-
stus na dřevě pil ocet a žluč s mirrou, na těle umřev, své syny na duši
obživil. A tak, co člověk ztratil, to syn boží navrátil: ztrativ milost, na-
vrácen jest k milosti, oblúpen a raněn z plného zdraví. Neb dal jest byl
bůh zdraví v ráji člověku, že nic jest nebylo ani v něm vnitř, ani co
zevnitř, by jemu uškodilo: ani by bolest ho bodla, ani práce trudila, ani
hanba pohaněla, ani zima ustudila ani hrůza zstrašila, ani která nemoc
zemdlila, ani starost údy jeho nestatečné učinila. Neb byla jest v člo-
věku živost bez umření, nebyla v něm protivnost zákona těla a zákona
vůle, ale plné odpočívání. Byla v něm pamět bez zapomenutí, rozum
bez blúzení. Velmi jest byl v vůli svobodný; neb měl jest moc nehře-
šiti. A i také jest měl zdraví člověk před pádem, a když jest sstúpil, ob-
loupen jest z boží milosti i z ctnosti a raněn jest, že jej bude bolest,
trudí práce, haní hanba, pálí vedro, třese zima, strach uráží, síla hyne,
neduhové rostú, jimž konečně lékaři nespomohou. Tělo se duši protiví,
těžko se

89r

učiti. pamet' gine. raz-
umъ bludi. A ko e naigor'she
da č(lově)къ bez griha vsagda-
n' nega ne more biti. A t(a)ko.
e(stъ) ranenъ. k(a)ko o'krvenie.
Gov(o)r-
i I'saiě. a da o' petu nož-
nu. tre dari do vrha gl-
ave. Ni v nemъ Zdravi-
ě. to razumimo teles'no
ko se gov(o)ri. o' pete do vrha. N-
a d(u)hovno. o' petu to e(stъ). ot na-
inižnega pomišlen'ě. d-
ari do naivš'šega. V ra-
zumu razumenomъ. v ko-
mъ e(stъ) mnogo s'tudoděč-
nie. i zlosti i o' inihъ
pagubъ. i eda li to ni
veliko ranen'e. na duši
i na telě. Malo li e to
Malo li bolěz'ni. diri (!) d-
opolu umr'tie. I da
t(a)ko skoro um'ri. ta zdra-
vi i celi č(lově)къ. prvo na du-
ši. a potomъ na teli O vi-
stinu teš'ko padenie.
I ni mog(a)lъ biti tež'shi.
Nere da e v(a) v(ě)čni og(a)nъ pa-
kleni poslanъ. Ani te-
žše svlčenie. Nere da

e v'se radosti iz'-
bavlenъ. Ani p(a)къ več-
e. rane nere v' paklě
ko e věč'no mučenie. V'-
5 zr(ě)lъ e(stъ) I(su)sъ. i progleda-
lъ. i nam e ukazalъ
toga č(lově)ka padenoga. i s'-
vl'čenoga. i ranenoga. i u-
mrloga. reki. Č(lově)къ eter'
10 ishaěše. i pr(o)č(a)ě. I ki e mo-
g(a)lъ pomoči t(a)ko tomu bēd'-
nomu. erěi. ili pr(oro)къ. Vis'-
tinu nied(a)nъ razvě s-
inъ b(o)ži. začъ. zato. d-
15 a su tim'e putemъ bi-
li izaš'li. Zato go-
v(o)ri naš' dragi sp(a)si-
telъ. i prigoda se. da pr(a)v(a)dъ.
ili erěi. ide tim'e put-
20 em'. i vidiv' ga tre mimo
ide. i t(a)koe žakan'. vidi-
v' ga na puti. i mimo ne-
ga e(stъ) šalъ. Erěi ta.
v's erěi. i žakanъ uči-
25 telni. vsi (?) pr(oro)ci. zn(a)me-
nava se. ki buduče t(a)koe
sami s'vl'čeni. i raneni.
i umoreni. I zato nisu
mogli č(lově)ku pomoči. Da gdo.

a8-9: Ni v nemъ Zdraviě – Ø a15-16: s'tudoděčenie – zastínění a16: zlosti – z
hlúposti a20: diri (!) a22: t(a)ko skoro – Nébrž b10: i pr(o)č(a)ě. – od Jeruza-
léma do Jericho i upadl v lotry, kteříž obloupili ho a ranivše odešli od polu
živa.”

a6-9: o^l petu ... Zdravič (Is 1.6) b9-10: Č(lově)къ eter' ishače (Lc 10.30) b18-23: i prigoda se ... šaľ (Lc 10.31-32)

učiti, paměť hyne, rozum bloudí a již nejhorší, že člověk zde bez hříchu všedního nemůž býti. A tak jest raněn, že znamenitě dí Izaiáš, že "od paty nohy až do vrchu hlavy", tělesné a neb duchovní. Od paty, to jest od nejnižšího pomýšlení, až do vrchu hlavy, t. až do nejvyššího rozumu rozumění, v němž mnoho jest zastínění z hlúposti i jiných překaz. I není-li to veliké na těle i na duši ranění? Málo-li ran tu jest? Málo-li bolestí až do polu umrtvení? Nébrž že celý člověk umřel jest, prvé na duši, potom na těle? Jistě těžký pád nemůž býti těžší než do věčného ohně v peklo, ani těžší obloupení, jedné vši radosti zbavení, ani větší ranění, jediné v pekle věčné mučení.

Vzeřel Ježíš a nám ukázal tak člověka padlého, obloupeného, raněného i mrtvého řka: "Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho i upadl v lotry, kteříž obloupili ho a ranivše odešli od polu živa." Kdo tak bídnému mohl pomoci? Kněz-li? Či prorok? Jistě nižadný než syn boží. Proč? Pro to, že jsou touž cestou sstoupili. Protož dí spasitel: "I přihodilo se, že kněz jeden sstupoval túž cestou a, uzřev ho, minul jest. Těž i jáhen, když byl vedlé cesty a, viděvše ho, pomínul jest." Kněz ten všechny kněží a jáhen všechny proroky znamenají, jenž, jsúc sami též oblúpeni, raněni a i pomořeni, nemohli jsú člověku pomoci. Ale kdo?

89v

tu ukazue g(ospodí)нь Is(u)h(ръst)ъ.
r(e)ki.

Da Samaraninъ. ā. ki gre-
diše putem'. ta e pri-
šaľ k nemu. i viděv'

ga. milosrdiemъ. prig'nu-
l se e(stъ). i pristupiv' k' n-
emu. i obeza rani ego. v'-
livaе vino i ul'e. I

di ki ga ostrěgue. ta

Samaranin'. ki putem' gr-
ediše. ili put' činaše
to e(stъ) da se e stv(o)riľ
č(lově)къ

5 Za našь buduč'. stv(o)renъ.
to e(stъ) šaľ videči t-
oga ranenoga č(lově)ka. i v'ze-
l' e na se rani griha. v-

položi ga na svoga to-
vora. i pripelal ga e
v gostin'nicu. i pečal-
oval' se ob' nemъ. A ki e(stъ)
ta Samaraniъ. t(a)ko mi-
lost(i)vi. i t(a)ko moč'ni. ki
bi mog(a)lъ. t(a)ko pad'nučeg-
a. i s'vlčenoga. i raneno-
ga. i nemočnoga i umoreno-
ga. izličiti. Vist-
inu sinъ b(o)ž(i) Is(u)h(rъst)ъ. e(stъ)
ta Samaraniъ. zač'
Samaraniъ' e(stъ). řečeno s'-
traž'ni. A ki e boli s'-
tražъ. nere Is(u)h(rъst)ъ. ki ni-
g'dare v b(o)ž(a)stvĕ ne s'pĭ.
va d'ne ni v poči. Bez' kog-
a ostrážen'ě. nig'dore
se ničĕ ne ostrĭže. k(a)ko
r(e)čĕ D(a)v(i)dъ. Ne ostrĕže l-
i g(ospod)ъ grada. zamaъ b'-

eliku s'trastъ i trpen-
10 ie. gladъ. žeju. znoi. z-
imu. smučĕn'e. boliz(a)нъ
i smr'tъ. k(a)ko s(ve)ti P(a)v(a)lъ
gov(o)ri da ni imelъ Is(u)h(rъst)ъ
na se griha priěti.
15 I ta budučъ priklon-
il se mil(o)srdiemъ. I
približil se e tako b-
lizu. k(a)ko ne more bliže
biti. Ere buduči b(og)ъ.
20 i ni hotelъ anj(e)lske s'-
posobe biti. k(a)ko di s(ve)t-
i Pavaľ. Da buduč-
i b(og)ъ i hotel e biti č(lově)къ.
Da bi buduč' s'krbni. ne-
25 vol'ni. bolěznivi. i sь-
mrt'ni. Da bi bilъ mi-
losrdi. i ver'ni bisk(u)ръ
da bi se smilovalъ
na pregrěšen'i o ljuděhъ.

a14: post "milost(i)vi" om. jenž by ráčil b6: videči – vedlé b8: rani (? *razvě) –
kromě b13: post "gov(o)ri" om. "měl jest se ve všech věcech bratřím připo-
dobniti" b14: post "priěti" om. tak aby hřešil

a2-12: Da Samaraniъ ... ob' nemъ. (Lc 10.33-34) a28-b1: Ne ostrĕže ... ki ga
ostrĕgue (Ps 126.2) b20-21: i ... biti (Hb 2.16)

Ukazuje pán Ježíš řka: "Ale Samaritán jeden, cestu čině, přišel k němu a, vida ho, milosrdenstvím hnut jest a, přiblíživ se, uvázal jest rány jeho, naliv oleje a vína a, vloživ na své hovado, vedl jest do chléva a péči o něm měl." I který jest ten Samaritán tak milostivý, jenž by ráčil, a tak mocný, jenž by mohl tak padlého, obloupeného, raněného a nemocného i pomořeného uléčiti? Jistě syn boží Kristus jest ten Samaritán. Neb Samaritán řečeno jest strážný, a kdo lepší strážný než Kristus, jenž nikdy v božství nespí, ani v noci, ani ve dne? Bez jehož ostrěžení nižádný nic neostřeže? Jakož dí David: "Neostřeže-li pán města,

darmo bdí, kdo ho ostříhá." Ten Samaritán, cestu čině aneb cestou jda, to jest člověkem pro nás učiněn jsa, šel jest vedlé raněného člověka, že vzal na se kromě hřicha utrpení, hlad, žízeň, horko i zimu, zarmúcení, bolesti i smrt. Jakož dí s. Pavel, že "měl jest se ve všech věcech bratřím připodobniti", ač neměl jest hřichu na se přijíti, tak aby hřešil. Ten, sa milosrdenstvím hnut, přiblížil se tak blízko, že nemůž blíže býti; neb, jsa bohem, "nechtěl anjelské osoby býti", jako dí s. Pavel, ale jsa bohem, chtěl býti člověkem, aby, jsa bídny, nuzný, bolestivý, a smrtedlný, byl milosrdný a věrný biskup před bohem, aby slitoval se nad hřichy lidu.

90r

začь. zato. da e(stь) trpelъ
 napasti. I močan' e(stь) timъ
 ki tr'pe napas'ti imъ pomo-
 čí. O k(a)ko se e približilъ. k' ran'-
 nomu č(lově)ku. i obezalb ego r-
 ane. da močъ v' sa. d(u)ši i
 telu more biti povmu-
 ta. t(a)ko da bude č(lově)къ v
 bl(agoslovle)-
 n'í. t(a)ko zdraví. k(a)ko e bi-
 lъ v gai. Ere e(stь). t(a)ko obil'-
 no naliěň. vina. i oliě.
 oliě m(i)losrdiě. A vina
 sr'ca. obradovanie. i vl-
 oživ' ga na svoi tovor'.
 to e(stь). da e(stь) v'zель tr-
 renie s'trasti i muke
 za nega. na s'voem' telě
 k(a)ko di po pr(oro)ci. k(a)ko s'kote
 učin(e)n' samъ. i pela ga d-
 o hrama. to e(stь). v s(ve)tiň lju-
 di z'богъ. v' kom' leži
 nemoč'ni. i grihov' se kae. I
 ob' nemъ e(stь) imelъ pečalb

znanivъ oboi zakonъ.
 stari i novi. dal' iju
 e(stь) gostin'niku. to e(stь). erě-
 omъ ki imaju krvni g'no-
 5 i iz'metati. vanъ. i o'
 gostin'nice gnoi izme-
 tali. i da bi sami o'
 sebe g'nusъ s'mrtnihъ
 grěhovъ o'metali. I r-
 10 ekal' e(stь). da bi ob' nem' s'-
 krbъ imelъ. to e(stь) da bi
 ga izlěčilъ. Ne da b-
 i ga odr'lb. ili s'vkal'.
 ili ranilъ. ili umorilъ.
 15 I ča koli stratiš'. to
 e(stь) ča fatigu. ili pomo-
 č'ju. ili muku naložišъ.
 ili učiniš'. ě kada se vra-
 timъ v' danъ sud'ni. te-
 20 bě platimъ. ahъ sli-
 šimo. s'lav'no naučenie
 s'voego sp(a)sitela. s'-
 lišimo s'voe s'vlče-

veliku. veče nere. j̄.
 letь. s'trastno na se-
 mь s(vě)ti za nega prebi-
 vae. A drugi d(a)нь to
 e(stь) v(a) vrime jure mil(o)st(i)vo
 I davь .b̄. pineza. to e(stь). o-

n'e. ranen'e. paden'e. i umore-
 25 n'e. A slišimo takoe v-
 elika milosrdiě. sp(a)-
 sitela. da buduči b(og)ь.
 tre se e hotelь ponizit-
 i v' s'voemь č(lově)č(a)stvi. i
 n(a)mь.

a6: post "rane" om. tak k zdraví prvnímu a24: j̄. – dvě a třidceti b4: krvni –
 hřichuov b5-6: i o^l gostin' nice gnoi izmetali – Ø b8: s'mrtniь – smrdutých
 a18-19: k(a)ko ... samь (Ps 72.22 [23])

Neb pro to, že on jest trpěl i pokoušín, mocen jest těm, jenž trpí
 pokušení, pomoci. Aj, takt' se přiblížil k raněnému člověku, přivázal
 rány tak k zdraví prvnímu, že moci všechny i duše, i těla mohou být
 navráceny tak, že bude člověk v blahoslavenství tak zdravý, jako byl v
 ráji. Neb tak jest dobře uvázal, "naliv oleje a vína", oleje milosrdenství
 a vína srdce obradování a, "vloživ ho na hovado své", to jest zvez utrpení
 za něho na tělesenství své. Jakož dí skrze Davida: "Jako hovado učiněn
 jsem." "Vedl ho do chléva," to věz do zboru lidí svatého, v němž leží
 nemocní a hřichův se kají. "A měl o něm péči," převelikú, více než
 dvě a třidceti let strastně pro něho přebýváje. "A druhý den," to jest v
 čas již milostivý, "vyňav dva peníze," to jest oznámiv starý i nový zá-
 kon, "i dal jest chlěvníkovi," to věz knězi, jenž má hnůj hřichuov ven
 kydati. Ó chlěvníci, hnojikydové, bohday sami z sebe hnis smrdutých
 hřichův vykydali! "A řekl jest: Péči o něm měj," t. aby ho uléčil, ne
 aby ho odřel, obloupil, více ranil a umořil. "A což kolivěk vydáš," to
 věz což práce, pomoci i síly naložíš, "já, když se vrátím," to věz v
 soudný den, "zaplatím tobě."

Aj, slyšíme ted' slavné spasitele svého naučení, slyšíme své oblou-
 pení, ranění, pád i umoření. A slyšme také veliké spasitele milosrden-
 ství, že chtěl se tak, jsa bohem, ponížiti v člověčenství,

90v

povratil' viseči na kr-

na kač'ku i na Eugu. i na Adama

iži. to ča biše Adamъ.
 v ráji na drivi pogu-
 bilъ. lahko i brzo se e(stъ) v'-
 skrěsilo. Na dlgo se e
 čekalo. I težko se e vra-
 tilo. to ko běše pog-
 iblo. Adamъ i Euga v-
 eliko dresel'e trpel-
 i budučъ na semъ s(vě)ti
 i veliko (!) pokoru činili
 nikoliko tísučъ letъ
 i veče. a po smrti v t-
 amnosti tam'noi esu
 prebivali. Mi grěš'-
 nici kr(i)vimo Adama. ili
 Eugu. a sami veče z-
 grišamo. jure imajuče os'-
 trigovanie. Euga s'voi
 grihъ e na kač'ku prekla-
 dala. kada se e predъ
 b(ogo)тъ odgov(a)rała. A Adam'
 na Eugu gov(o)raše. Naipr-
 iě ona gov(o)raše. kačka me
 e prehinila. A paki
 Adamъ gov(o)raše. žena ku
 si mi dalъ. ta mi e d-
 ala jís'ti. o' toga d-
 riva ploda. A mi p(a)ki. i

i t(a)koe na b(og)a. krivo s'vedo-
 častvo klademo. kada se od'-
 gov(a)ramo k'rivi buduče. Za-
 to viduče. da t(a)ko e(stъ) teš'-
 5 ko odgov(o)riti se od' griha. d-
 a ti ki se čuvaju griha
 i obaruju. ta se i odgov(o)ri.
 Ljubimo b(og)a nada v'se ine r-
 10 čči. I svoego bližnago č(lově)-
 ka H(rěst)a I(su)sa. brata naidr-
 až'sega. Ere di dale
 O' tihъ trihъ. ki ti se m'ni
 biti naibliž'ni. tomu ki
 15 v'pade v raz'boiniki. A pa-
 risěi reče. ta ki učini
 mil(o)srdie emu. I reče mu
 I(su)sъ. Idi i ti s'tv(o)ri ta-
 koe. ča to e(stъ). Idi i ti s't-
 20 v(o)ri takoe. Nere da bi bil'
 m(i)losrdni bliž'nemu. k(a)ko
 samъ ě milosrdъ. Ne pr-
 iimai osobi. k(a)ko i ě ne pri-
 imamъ tr'pi za sp(a)senie b-
 25 ližnago. k(a)ko i ě es(a)тъ trpe-
 lъ. misli o moemъ trpen'i
 začъ ě es(a)тъ promisli-
 lъ. o'voemъ svlěčen'ju.
 i o ranenju. O bl(a)g(o)dětno upr-

a4-5: v'skrěsilo – zhřěsilo a13: veče – vězení a28-29: o' toga driva ploda – Ø
 b5-6: t(a)ko e(stъ) teš'ko odgov(o)riti se od' griha – tak se vymlouvati jest
 těžký hřích

b13-19: O' tihъ trihъ ... takoe (Lc 10.36-37)

aby navrátil na kříži, co ztratil Adam u dřeva v ráji. Lehce a brzy se zhřěsilo, dlouho se čekalo a těžce se ztracené navrátilo. Adam a Eva drahně jsou utrpěli, mnoho se kajíce zde na světě. Několik tisíc let u

vězení temném jsou přebývali po smrti. My viníme Adama a neb Evu, a více hřešíme, majíc již jimi výstrahu. Eva na hada hřích počítala, když se před bohem vymlouvala. Adam na Evu. Ona řkúc: Had mne oklamal. Adam: Žena, jižs mi dal, dala mi jest a jedl jsem. My pak i na hada, i na Evu, i na Adama a tak na boha vinu cpáme, když se, jsouc vinni, z hřichu vymlouváme. Protož vědouce, že tak se vymlouvati jest těžký hřích, nechajíce hřichuov i výmluvy, milůjme boha nade všechny jiné věci a svého bližního, člověka Ježíše Krista, bratra najmilnějšího, jenž dí dále:

"Který z těch tří zdá se tobě najbližší tomu, jenž upadl jest v lotry? A on vedce: Ten, kterýž učinil jest milosrdenství jemu. I vedce Ježíš: Jdi, i ty učiň též!" Co jest: "Jdi, i ty učiň též?" než bud' milosrdný bližnímu, jako jsem já milosrdný, nepřijímaj osoby, jako já nepřijímám, trp pro spasení bližního, jako jsem já trpěl. Važ utrpení mé; nebt' jsem já vážil obloupení i ranění tvé. Aj, z dobré otázky

91r

ašan'e meš'tra židov'sko-
ga. g(ospo)d(i)nъ Is(u)h(гѣst)ь. k(a)ko n(a)mъ da v'
tomъ dobro naučen'e. da b-
ismo n(a)šu krhkostъ poznal-

5 i. i o ego bl(a)gosti darova-
něi vel'mi mis'lili. I

t(a)ko ego. o' našego sr'ca ve-
lě ljubili. k' bližnemu
mil(o)srdie imiti. i t-

10 ako se k' životu věčnom-
u privedi. S' pomoč'ju b(o)ži-
ju. i s' zaslužen'emъ m(i)lo-
st(i)voga g(ospod)i na naš(e)go Is(u)-
h(гѣst)a. Амень.

mistra židovského pán Ježíš co nám dal naučení dobrého? Abychom svůj nedostatek poznali, jeho dobrodinství velmi vážili, a tak jeho ze

všeho srdce milovali, bližnímu milosrdní byli, a tak života věčného se dočekali pomocí boží a zasloužením milostivého pána Krista. Amen.

Mada je potpuna procjena jezika moguća tek poslije izdavanja i istraživanja čitavoga rukopisa, ne čini se suvišnim osvrnuti se na najvažnije jezične i tekstološke pojave *Husove homilije*.

FONETIKA

Na području fonetike valja spomenuti sljedeće pojave. Etimološko se **dj* redovito reflektira kao *j* (*bluenie, ishaēti, ishoēše, ishoenie, Nai-priē, prie, takoe, tšje*). Isto tako je *ž* između samoglasnika redovito zastupljen preko *r* (*dari, ere, jure, nigdare, nigdore, tre*). U pojedinačnim primjerima umjesto **vь-* susrećemo *u* (*upalь, uprašalь, uprašan'e*). Jedanput je slogotvorno *l* zastupljeno preko *al* (*žalčь*). Najčešće se druga palatalizacija dobro čuva (npr. u primjerima *betezi, bozi, grěš'nici, pr(oro)ci* [loc. sg.]), u jednom jedinom slučaju palatalizacija se ne ostvaruje (*kač'ki* [87va28; dat. sg.]). U tekstu homilije postoji 265 primjera s etimološkim jatom. U 70 od njih stoji grafem jat (*ě*). Kod ostalih 185 primjera pojavljuje se ili *e* ili *i*. U većini tih primjera refleks je prouzrokovan pravilom Jakubinskog/Meyera. Samo u četrnaest primjera *e* ili *i* nisu prema ovom pravilu opravdani (*odenie* (1x), *otvrista se* (1x), *primiral'ь* (2x), *razumeniě* (3x), *snista* (1x), *trpenie/trpen'i* (3x), *umen'emь* (1x), *videniě* (2x)). Nismo ubrojili u ovu skupinu primjere s analoškim čuvanjem refleksa jata prema ovom pravilu (npr. *teľi, teles'no, trpeli, ver'ni*).

MORFOLOGIJA

U deklinaciji imenica supostoje većina oblika s novijim nastavkom *-e* u gen. sg. fem., nom. pl. masc. + fem. i acc. pl. masc. + fem. i manji broj primjera sa starijim nastavkom *-i*. U našem se tekstu susreću sljedeći oblici: *kač'ke* (86vb20; gen. sg.), *do nagote* (87ra11-12;

gen. sg.), *kač'ke* (87rb9), *kač'ke* (87va4), *ot prav'de* (87vb19; gen. sg.), *kač'ke* (88ra8; gen. sg.), *raz'boinike* (88ra10-11; acc. pl.), *glave* (89ra7-8), *an'j(e)lske s'posobe* (89vb20-21; gen. sg.), *rane* (90ra5-6; acc. pl.); *v' raz'boiniki* (86ra13; acc. pl.), *v razboiniki* (86va14; acc. pl.), *s(i)ni* (88va14; acc. pl.), *udi* (?; 88vb4), *rani* (?; 89vb8). U instrumentalu singulara ženskoga roda posvjedočeni su isključivo kontrahirani oblici: *v'su dušu s'voju* (86ra28), *v'su moč'ju svoju* (86ra29), *všus misal'ju s'voju* (86ra29-86rb1), *meju Erihu* (86rb7). U genetivu plurala muškog roda valja spomenuti oblik *ot oruž'niki* (88rb28). Kod pridjeva zastupljena je pojedinačno također zamjenička promjena: *paklenoi* (87va28-29), *tam'noi* (90va14).

Dvojina koje češki original homilije ne pozna najčešće se u hrvatskom prijevodu pojavljuje: *Slišala sta – slišal* (86vb11-12), *otvrista se oči – odevříny sou byly oči* (87ra7), *snista – jísti budete* (87rb15). Osim toga, međutim, nalazimo i množinu u značenju dvojine: *rozumějuče – znajíce* (87ra2), *otvrzut' se oči vama – otevrou se oči vaše* (87rb22-23).

Preterit bez pomoćnog glagola najvjerojatnije možemo pripisati utjecaju češkog originala: *otšalb – odšel* (86va19-20), *otvrgla – Pochybila* (87ra29), *vsposlušala – uposlechla* (87rb1-2), *trpeli – jsou utrpěli* (90va9-10).

Za izraz budućega vremena u našem tekstu postoji nekoliko tvorbenih mogućnosti, kako neperifrazičnih tako i perifrazičnih. Navodimo nekoliko primjera za perifrazični futur: *imata umriti – umřete* (86vb9-10), *věděti budeta – Ø* (87ra3-4), *nečeta umriti – Abychom snad ne-umřeli* (87rb17).

SINTAKSA

Kod slaganja padeža zanimljivo je nekoliko primjera genetiva neživih imenica, odn. genetiva živih imenica ženskog roda iza perceptivnih glagola: *Pogleda ... driva – Uzřela ... dřevo* (86vb15-16), *poslušavši*

... kač'ke – Uposlechla ... hada (87ra5), g'ledaše ... drěva – hleděla na drěvo (88va4).

U češkom originalu dolazi dosta redovito predikativni instrumental. U hrvatskom prijevodu za njega najčešće dolazi jedini nominativ, isključivo također instrumental¹³: *mnel' si biti b(og)ь – Cos mīnil býti bohem?* (87vb3), *Anj(e)ь ta kač'ka budučь – Anjel, ten had, ...* (87vb3-4), *hoteči mu ravan' biti – chtě mu bejti rovnejm* (87vb6), *hotečь b(og)ь biti – chtě bohem býti* (88ra29), *sinь b(o)ži budučь. rav(a)нь b(og)u otcu – syn boží, jsa neloupežně bohu otci rovným* (88rb21-22), *i hotel e strast'ni sluga biti – chtěl strastným sluhou býti* (88rb22-23), *da se e stv(ori)ilь č(lově)кь – člověkem pro nás učiněn jsa* (89vb4), *Ere buduči b(og)ь – neb, jsa bohem* (89vb19), *i hotel e biti č(lově)кь – chtěl býti člověkem* (89vb23), *da buduči b(og)ь – jsa bohem* (90rb27); *Онь дѣвломь будуч' – Open, d'áblem jsa* (87vb11-12); *hoteč biti ... č(lově)k(om)ь – chtěl býti ... člověkem* (88rb2-3).

LEKSIK

U leksiku nalazimo, kako se očekuje, najveći broj bohemizama. Sljedećih riječi iz *Husove homilije* nema u *Rječniku Jugoslavenske akademije*: a (= 1), ani, b (= 2), děti, dobrě (pril.), *dosvrъšenie*, *Eriha*, *eterь*, *Ejuga/Euga*, *izvolenstvo*, *krivě* (pril.), *nemudrě* (pril.), *neposlušьstvie*, *nerazuměe* (?), *nestanovučina*, *nikoli* (?), *oděnie* (Stulić, Daničić), *olie* (up. *ulie*) (kajk.), *omlěti* (1x), *opatriti* (1x), *osoba* (19. stolj.), *ostráženie*, *ostrěči* (se), *ostrěgovanie*, *ostrěgovati*, *otmetati*, *otpolu*, *otstupovati*, *otvrъženie*, *pečalovati se* (1x; Proroci), *pgolьtiti* (1x; Budinić), *pom'čenie* (1x; Budinić), *ponuknutie* (?) (up. *ponuknuti*), *prigodanie* (up. *prigodati se*), *prikladь* (iz ruskog jezika), *priměrenie* (up. *priměriti*), *ran(ь)нь*, *razvě* (csl.), *Samaraninь* (1x; *Naručnik plebanušev*), *spadenie* (samo kod Stulića), *spodobstvo* (1x; Antun Dalma-

¹³ Zbog toga se nije moguće složiti sa Štěrbovom kada govori da hrvatski prijevod ne preuzima instrumental s infinitivom ("Ani instrumental se infinitivem nepřejímá." [ŠTĚRBOVÁ 1954:379])

tin), *sposoba* (samo: *sposob*), *skote*, *studoděnie*, *ступль* (XIX +), *ustuditi*, *vkusiti* (srp.-csl.), *vpadenie* (1x *Naručnik*; Stulić), *vr̃livě* (pril.; 1x u rječniku), *zlě* (pril.), *zmlědněti* (?) (Stulić: *izmljednjeti*), *znamenavati se* (up. *znamenovati*). Velik broj spomenutih leksema postoji, međutim, u materijalu hrvatsko-crkvenoslavenskog rječnika.¹⁴ Samo sljedeće riječi iz *Husove homilije* manjkaju i u njemu: *ani*, *izvolenstvo*, *nemudrě* (pril.), *neposlušьstvie*, *nerazuměe* (?), *nestanovučina*, *opatriti*, *osoba*, *ostráženie*, *ostrěči* (*se*), *ostrěgovanie*, *ostrěgovati*, *otpolu*, *pom'čenie*, *prigodanie*, *spodobstvo*, *sposoba*, *ступль*, *vpadenie*, *vr̃livě* (pril.), *zmlědněti*. Oko polovine ovih riječi možemo klasificirati kao bohemizme: *ani*, *opatriti*, *osoba*, *otpolu*, *pom'čenie*, *sposoba*. Najčešće bohemizam hrvatskog prijevoda točno odgovara riječi u češkom originalu. Tako iz deset primjera hrvatske riječi *ani* osam puta i u češkom originalu stoji *ani*, dvaputa u originalu nema odgovarajuće riječi. Za riječ *opatriti* (1x) u češkom originalu stoji *spatřiti*, za riječ *osoba* (1x) ima i češki tekst *osoba*, za *otpolu* (2x) *od polu*, za *pom'čenie* (1x) *pomsta*, za *sposoba* (1x) *osoba*. Vjerojatno uporabu čeških riječi u hrvatskom prijevodu ne treba pripisati neznanju odgovarajućeg hrvatskoga izraza, budući da se katkad ista češka riječ prevodi jedanput češkom primljenicom, a drugi put pravom hrvatskom riječju (npr. za češku riječ *ani* u hrvatskom prijevodu nalazimo i bohemizam *ani* i hrvatsku riječ *ni*).

Valja još spomenuti posuđenice iz drugih jezika kao što su latinizmi (*žakль*, *židov(in)ь*), talijanizmi (*fatiga*, *mankati*, *mešt'ь*, *tratь*), i po jedan mađarizam (*betegь*) i turcizam (*tovorь*).

Iscrpan uvid u leksik homilije dozvoljava potpuni indeks riječi koji je dodan na kraju ovog članka.

TEHNIKA PRIJEVODA

U hrvatskom tekstu *Husove homilije na 13. nedjelju po Duhovima* koji nije predug nalazimo dosta pogrešaka. Poneke od njih sigurno su

¹⁴ Zahvaljujem ravnateljici Staroslavenskoga instituta u Zagrebu, akad. dr. Anici NAZOR, i voditeljici kartoteke, mr. Ivani MULC, za korištenje kartotekom.

rezultat prepisivanja – razdoblje, između prijevoda i rukopisa nije moglo biti puno dulje od 30 godina –, druge već potječu od prevoditelja.

Sljedeće su pogreške najvjerojatnije nastale tek sekundarno, u procesu prepisivanja: *nega* (86va3; !, pro *čega ?) – *Co* (668:28); *Slišala i pomačen`e. i (!) ne vzdržasta se* (86vb13) – *slyšal i pomstu, nezdržal-li by.;* *Začь vam e b(og)ь zap(o)v(ě)daľ ne (!) jisti ot driva razumeniě dobra i zla* (86vb25) – *Proč vám buoh zapověděl jísti z dřeva umění dobroty i zlosti?;* *Pade (!)* (87ra25) – *pád* (668:56); *ponuk`t`emь (!)* (87rb28) – *vnuknutím* (669:67); *ponuk`tie (!)* (87va4) – *ponuknutí* (669:69); *I tako bě kupno iz`šastie č(lově)ka ot Er(u)solima v` Erihu. I (!) svoemu rodu grěšenomu dosvr`šila* (87va13) – *a tak jsou spolu sstupování od Jeruzaléma do Jericho svému hříšnému pokolení dokonali;* *tvoe (!)* (87vb27) – *své* (669:85); *Na da goršee* (88ra11) – *Najhorší* (669:91); *pade (!)* (88ra21) – *pádu* (669:94); *v`pade (!)* (88ra25) – *pád* (669:96); *da emu (!) niče ne bi bilo. moglo naš`koditi v` nemь. ni zv(a)нь ni znut(a)рь* (88va24) – *že nic jest nebylo ani v něm vnitř, ani co zevnitř, by jemu uškodilo* (670:113); *udila* (88vb4) – *údy jeho nestatečné učinila* (670:115); *Ere ni (!) imelь moči da bi ne zgrěšilь* (88vb15) – *neb měl jest moc nehřešiti* (670:118); *Da bi (!)* (89vb26) – *Ø; i (!)* (90rb5) – *Ø*.

Sljedeće pogreške moramo već pripisati prevoditelju: *v` vse nemoči (!)* (88ra15) – *ve vši motci* (669:92); *edino (!; 86vb16)* – *k jedení* (668:44)¹⁵; *videči (!)* (89vb6) – *vedlé* (671:152); *krvni (!)* (90rb4) – *hřichuov* (671:171); *se e(stь) v`skrěsilo (!)* (90va4) – *se zhřešilo* (672:179); *veliko (!) pokoru činili* (90va11) – *mnoho (se kajíce)* (672:180).

Kod ostalih pogrešaka nije moguće odrediti kada su nastale: *napoľь (!)* (87ra14) – *plně* (668:53); *otstupajuči (!)* (87ra27-28) – *sstupování* (668:57); *sl(o)vomь (!)* (87va2) – *skutku* (669:68); *ožgalь (!)* (88vb2) – *zstrašila* (670:114); *znoi (!)* (88vb2) – *hrůza* (670:114); *s`tudoděňie (?)* (89ra15-16) – *zastínění* (670:127); *i zlosti (!)* (89ra16) – *Ø* (*z hlúposti* [670:127]); *v s(ve)tiňь ljudi z`borь* (90ra20) – *do zboru lidí sva-*

¹⁵ Na tu je pogrešku upozorio već IVŠIĆ 1928:57.

tého (671:167) *s'mrtnihъ* (!) (90rb8) – *smrdutých* (671:172); *i veče* (!) (90va13) – Ø (*u vězení* [672:181]); *našego* (!) (91ra7) – *všeho* (672:197).

Osim pogrešaka u prijevodu *Husove homilije* postoji još hibridan način prijevoda i hendiadyoin (prijevod jedne češke riječi dvjema hrvatskima). Navedimo nekoliko primjera za svaku od ovih vrsta: *a. hibridni prijevodi*: *A ča* (87ra22) – *ač* (668:55; 'premda, iako'), *t(a)ko skoro* (89ra22) – *Nébrž* (670:129; 'nego, već'), *prig'nul se e(stъ)* (89va5-6) – *hnut jest* (671:143), *odgov(o)riti se* (90vb6) – *se vymlouvati* (672:187; 'ispričavati se'); *b. hendiadyoin*: *e(stъ) izašalъ* ili *otstupovalъ* (87va17-18) – *je sstupoval* (669:72), *pr(a)v(a)dъ* ili *erěi* (89rb18) – *kněz* (670:138), *V'zr(ě)lъ e(stъ) ... i progledalъ* (89rb5-6) – *Vzežrel* (670:133), *zdрави i celi* (89ra22-23) – *celý* (670:129), *veliku s'trastъ i trpenie* (89vb9) – *utrpení* (671:152-153), *naložišъ* ili *učiniš'* (90rb18) – *naložiš* (671:174), *umiti i razumiti* (88rb14) – *uměti* (669:102).

Treba još jedanput istaknuti da je u razdoblju od oko tri desetljeća – Husov je original nastao g. 1413.¹⁶, *Zbornik žakna Luke* je bio napisan g. 1445. – tekst homilije podlegao je dosta ozbiljnim intervencijama prepisivača. Ali već je u prvobitnom prijevodu bilo "krupnih pogrešaka" (usp. IVŠIĆ 1928:57). To znači da i u njemu imamo nekoliko potvrda za odavno poznatu činjenicu da su prevoditelji hrvatskih tekstova s češkoga jezika bili Hrvati.¹⁷

BIBLIJSKI CITATI

U *Husovoj homiliji* imamo cijeli niz biblijskih citata koje citiramo u kritičkom aparatu ispod teksta. Katkada su citati tako kratki da ih ni-

¹⁶ O vremenu prijevoda Ivšić je iznio sljedeće: »Za ovu se Husovu propovijed misli da je postala u septembru god. 1413. Ja bih rekao, da ju je i hrvatski glagoljaš morao ubrzo iza toga prevesti, jer mi se ne čini vjerojatno, da bi hrvatski glagoljaši prevodili Husa, pošto je bio već osuđen zbog "krivovjerstva".« (IVŠIĆ 1928:57).

¹⁷ Najprije je na tu činjenicu upozorio Ivšić (usp. IVŠIĆ 1928:39, 48, 51-54, 287, 291). Usp. također REINHART 1999:234, REINHART 2000:217slj.

smo računali kao citate. Najčešće dolaze citati iz perikope Lc 10.23-37 (12. nedjelja po Duhovima u misalu) stihom iz koje (Lc 10.30) počinje homilija. Dolaze sljedeći citati iz *Staroga* i *Novoga Zavjeta*: Gen 2.17, Gen 3.1, Gen 3.4-5, Gen 3.7, Is 1.6, Lc 10.25, Lc 10.27, Lc 10.30, Lc 10.36-37. Citati iz starozavjetnih knjiga (*Postanak*, *Izaija*) nisu zastupljeni u misalskim perikopama, i čini se da se u njima ne opaža utjecaj gotovoga hrvatskoglagoljskoga prijevoda *Biblije*. Ovi starozavjetni citati u hrvatskom prijevodu *Husove homilije* prevedeni su očigledno ad hoc. U pojedinačnom slučaju u njima ima istaknut bohemizam, npr. *zapovjediti* (Gen 3.1; 86vb25) u značenju 'zabraniti'.¹⁸ Naprotiv, kod citata iz perikope Lc 10.23-37 osjetan je utjecaj teksta iz misala. Tekst Lc 10.30 u *Zborniku žakna Luke* glasi ovako: *Č(lově)kь eterь ish(a)-ěše ot Er(u)s(a)l(i)ma v' Erihu. i vpade v' raz'boiniki. koga s'vlk'se i rane n(a) nemь stvoríše I ostaviše ga na polu živa sučь.* (86ra11-16) – *Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho, upadl jest v lotry, kteříž obloupili jsou ho a, rány vloživše, odešli jsou, od pola živa nechavše.* U misalu *Illirico 4* (14. stolj.) odn. u *Misalu kneza Novaka* (1368. g.) ovaj biblijski stih glasi ovako: *Č(lově)kь eter' nishoždaše ot Erusolima vь Erihu. i vpade v razboiniki. iže i svlěkše i ēzvi stvorše otidoše i lě živ' suč' (Vat4); Č(lově)kь eterь ishojaše ot Er(u)s(o)l(i)ma v' Erihu i v'pade v raz'boiniki. Iže i svlěkše oče ēz'vi stvoríše emu. i otidoše i li živa suča (Nvk).* Utjecaja češkoga teksta u ovom stihu gotovo nema. Utjecaj češkoga teksta siguran je samo kod riječi *napolu* (češ. *od pola*); riječ *rane* (umj. *ēzvi*; tako u većini hrvatskih misala) ne treba protumačiti istim utjecajem, budući da i *Hrvojev misal* ima *rane*. Varijanta *ishojaše* slaže se s većinom misala koji pripadaju južnoj, Krbavskoj tekstološkoj skupini (imaju je osim *Novakova misala Bribirski, 2. Vrbnički, Oxfordski br. 373, 1. Ljubljanski, 2. Ljubljanski [ishode], Vatikanski Illirico 8, Berlinski, Newyorški*), dok ostali misali (osim *Vatikanskog Illirico 4* još *Ročki [nishodeču]*), *Kopenhagenski* i *Oxfordski br. 349*) očigledno imaju inovaciju (kanonsko *Marijinsko evanđelje* na ovom mjestu ima *єъхождаше*). Daljnju su-

¹⁸ Tek je prepisivač to primijetio i naknadno je umetnuo česticu *ne* iznad retka.

glasnost između Zbornika žakna Luke i južne skupine primjećujemo kod aorista *stvorīše* umj. glagolskoga pridjeva *stvorše* (osim Vat₄ samo Oxf 373; up. Mar: вѣзложъше). Samo s nekoliko rukopisa slaže se varijanta *ostaviše*, naime s drugim *Vrbničkom* i *Vatikanskim Illirico 8* (Ročki [otidu ostaval'se i] i *Bribirski* ovdje se potpuno slažu s *Marijanim evanđeljem* [отидж. оставльше]). Nije isključeno da varijanta *ko-ga* proizlazi iz *ki ga*, kako čita *Hrvojev misal*. Na jednom mjestu hrvatski tekst ima ponešto dulji starozavjetni citat nego češki original: *da ot petu nožnu. tre dari do vrha glave. Ni v nemъ Zdravič.* (Is 1.6; 89ra6-9) – *od paty nohy až do vrchu hlavy.* Čini se da je to slobodna parafraza, a nema veze sa stihom iz hrvatskoglagoljskoga brevijara (usp. npr. tekst u drugom *Novljanskom brevijaru: ot ples'nu daže do v'r'ha nēs'tь v' nemъ zdravič* [2a27slj.]).

ZAKLJUČAK

Hrvatskoglagoljski prijevod *Husove homilije na 13. nedjelju po Duhovima* vrijedan je dokaz za prevoditeljsku djelatnost hrvatskih glagoljaša u Češkoj u drugom desetljeću 15. stoljeća. Osim fragmentarno sačuvana "Výklada desatera božieho prikazanie" (*Tumačenja deset božjih zapovijedi*) ovaj je Husov spis jedino djelo koje se očuvalo u potpunosti u hrvatskoj književnosti do naših dana. Njegova analiza pruža zanimljive spoznaje o tehnici prijevoda s jednoga slavenskoga jezika na drugi na početku 15. stoljeća i o značajkama starohrvatskoga jezika na glagoljskom pismu toga vremena. Hrvatski prijevodi sa staročeškoga jezika tijekom 14. i 15. stoljeća predstavljaju prve poznate prijevode s jednoga slavenskoga jezika na drugi.

HUSOVA HOMILJA NA 13. NEDJELJU PO DUHOVIMA
 (ZBORNİK ŽAKNA LUKE; 86ra10-91ra14)
 INDEX VERBORUM

- a '1'
 ā (86rb18) – jeden (667:23)
 .ā. (86va8) – jeden (668:30)
 .ā. (86va11) – jeden (668:33)
 .ā. (86va17) – jeden (668:35)
 .ā. (87va23) – jeden (669:74)
 ā. (89va2) – jeden (671:142)
 a, conj.
 A (86rb25) – Ø
 A (86va12) – Ø
 A (86va21) – Ø
 A (86va24) – Ø
 A (86vb14) – Ø
 A (87ra14) – I (668:53)
 a (87ra15) – I (668:53)
 A (87ra16) – A (668:54)
 A (87ra19) – Ø
 A ča (87ra21) – ač (668:55)
 A (87ra23) – a (668:56)
 a (87rb1) – Ø
 A (87rb12) – Ø
 A (87rb16) – pak (669:64)
 A (87rb18) – A (669:64)
 A (87va5) – Ø
 A (87va6) – Ø
 A (87va21) – Ø
 A (87vb6) – a (669:78)
 A (87vb14) – A (669:81)
 A (88ra2) – Ø
 A (88ra14) – Ø
 A (88ra15) – a (669:92)
 A (88rb1) – Ø
 A (88rb11) – Ø
 a (88rb12) – a (669:101)
 A (88rb15) – Ø
 A (88rb20) – Ø
 A (88rb26) – Ø
 A (88va1) – Ø
 A (88va5) – Ø
 A (88va11) – Ø
 A (to) (88va17) – Ø (to [670:110])
 A pak' (88va19) – Ø
 a (88vb11) – Ø
 A (89ra2) – a (670:123)
 A (89ra4) – A (670:124)
 a (?) (89ra6) – Ø
 a (89ra24) – Ø
 A (89va12) – I (671:145)
 A (89va22) – a (671:148)
 A (90ra12) – a (671:164)
 A (90ra27) – A (671:168)
 A (90rb25) – A (671:177)
 a (90va13) – Ø
 a (90va17) – a (672:182)
 A (90va22) – Ø
 A (90va29) – Ø
 A (90va25) – Ø
 A (90vb15) – A (672:191)
Adamъ, m.
 Adamъ (86va17) – Adam (668:35)
 Adama (86va29) – Adama (668:39)
 Adamъ (86vb11) – Adam (668:43)
 Adamъ (87ra16) – Adam (668:54)
 Adamъ (87ra20-21) – Adam (668:55)
 Adamu (87va11) – Adamovi (669:70)
 Adamъ (88va8) – Adam (670:108)
 Adamъ (90va2) – Adam (672:179)
 Adamъ (90va8) – Adam (672:180)
 Adama (90va16) – Adama (672:182)
 Adam' (90va22) – Adam (672:183)
 Adamъ (90va26) – Adam (672:184)
 Adama (90vb1) – Adama (672:185)
Adamovъ, adj. poss.
 Adamovъ (87va18-19) – Adamovo (669:72-73)
 ali, conj.

ali (87vb2) – Ø

амень, interj.

Амень (91ra14) – Amen (672:199)

ani, conj.

ani (88va28) – ani (670:113)

ani (88va29) – ani (670:114)

ani (88vb1) – ani (670:114)

ani (88vb2) – ani (670:114)

ani (88vb3) – ani (670:114)

ani (88vb4) – ani (670:115)

ani niednoga pomankan'ě ne imel'ь (88vb4) – Ø

Ani biše (88vb7) – Ø (nebyla [670:116])

Ani (89ra28) – ani (670:131)

Ani p(a)kь (89rb2) – ani (670:131)

анѣль, m.

Анѣ(е)ль (87vb3) – Anjel (669:78)

анѣ(е)ль (88ra10) – anjeluov (669:91)

анѣльскъ, adj.

анѣ(е)lske (89vb20) – anjelské (671:156)

аһь, interj.

аһь (90rb20) – Aj (671:176)

б'2'

.б. (90ra29) – dva (671:169)

безь, праер.

bez (88vb12) – bez (670:117)

bez (88vb13) – bez (670:118)

bez (89ra3) – bez (670:123)

Bez' (89va25) – Bez (671:149)

beskon'čьнь, adj.

bezkonačna (88vb7) – bez umření (670:116)

betegь, m.

betezi (88vb26) – neduhové (670:122)

biti, ipf.

sučь (86ra16) – Ø (667:8)

e(stь) (pr(o)gov(o)riľь) (86ra16) – (promluvil) jest (667:9)

e(stь) (... uprašalь) (86ra20) – jest (... otázal) (667:10)

bi (... imel') (86ra20) – (měl) by (667: 10)

e(stь) (... pokazalь) (86ra24) – jest (... ukázal) (667:11)

E (... se ... stvorilo) (86rb5) – Ø

(hotelь) e(stь) (86rb13) – (chtěl) jest (667:22)

da bi (86rb14) – aby (667:22)

(Vzrel') e(stь) (86rb17) – (vvezřel) jest (667:23)

(rekal') e (86rb17) – (řekl) jest (667:23)

(živ(a)) suč(a) (86rb20) – Ø

(primiral) e (86rb22) – Ø

e (upal) (86rb22) – jest (upadl) (667:25)

(oľšal) e (86rb24) – Ø

e (86rb24) – jest (668:26)

e(stь) (86rb26) – jest (668:27)

e (svlčen') (86rb27) – jest (obloupen) (668:27)

(primiralь) e(stь) (86va1) – Ø

(rekalь) e(stь) (86va8) – (řekl) jest (668:30)

e (oľšalь) (86va10) – Ø

(se) e (... prigodalo) (86va12) – Ø

e(stь) (v'palь) (86va113) – Ø

e(stь) (svlčen') (86va15) – Ø

e (ranen') (86va15) – Ø

e(stь) (86va21) – jest (668:36)

e (šal') (86va23) – Ø

e(stь) (86va24) – jest (668:37)

e (oľšalь) (86va26) – Ø

(dal' ...) běše (86vb1) – Ø

da bi (... ne jili) (86vb2) – aby (668:39)

e (86vb5) – Ø (drukčije)

e (86vb6) – Ø

e(stь) (slišalь) (86vb10) – Ø

(Slišala) sta (86vb12) – Ø

(se) e ... (stv(o)riilo) (86vb14) – Ø

(poželega) ... e (86vb18) – Ø

(se ...) ni (bočla) (86vb21) – Ø (se ... ne bála) [668:46]

(ne) biše (z'grěšila) (86vb22) – Ø (jest hřichu neměla [668:46])

e ... (zap(o)v(ě)dalь) (86vb25) – Ø

da bisva ne umrla (86vb28) – Abychom ... nezemřeli (668:48)

budeta (87ra1) – budete (668:48)

(věděti) budeta (87ra4) – Ø
 sta (87ra8) – jsou (668:51)
 e(stь) (87ra15) – Ø
 umr'ly. e(stь) (87ra16) – Ø (umřel [668:54])
 (ča) si (mnelь) (87ra16) – cos (mněl) (668:54)
 bi (lagaly) (87ra17) – by sklamal (668:54)
 rekal' běše (87ra18) – Řekl jest (668:54)
 ne bude (87ra18-19) – aby se nestalo (668:54)
 se e stvorilo (87ra19) – se stalo (668:54)
 su bili ostali (87ra22) – jsou byli ostali (668:55)
 su (87ra23) – Ø
 poželega ... e (87rb3) – Ø
 (pojila ...) e (87rb5) – Ø
 e ... prestupila (87rb5) – Ø
 e(stь) ... is'tupila (87rb7) – Ø
 e ... v'zljubila (!) (87rb8) – jest ... oblibovala (668:61)
 e(stь) dosvršila (87rb10) – Ø
 e ... izvolila (87rb11) – (jest ... přivolila (668:62))
 ni verovala (87rb12) – Ø (nevěřila [668:63])
 e rekalь (87rb14) – Ø
 budeta mr'tva (87rb15-16) – umřete (668:63)
 biše rek'la (87rb16) – Ø (řekla [669:64])
 budeta (87rb24) – budete (669:66)
 e(stь) (pričla) (87va4) – Ø
 e hotela (87va7) – Ø
 bě ... dosvršila (87va11) – jsou ... dokonali (669:70)
 e(stь) izašaly. ili otstupovalь (87va16) – je sstupoval (669:72)
 e(stь) rekalь (87va23) – řekl jest (669:74)
 e man'kalo (87va29) – se nedostávalo (669:77)
 eda li sь (87vb1) – zdalis (669:77)
 sь bilь (87vb1) – --s byl (669:77)
 mnel' si (87vb2) – Cos mnil (669:77)
 biti (87vb3) – býti (669:77)

budučь (87vb4) – Ø
 biti (87vb6) – bejti (669:78)
 si posegaly (87vb7) – jsi sáhl (669:79)
 biti (87vb9) – býti (669:79)
 buduč' (87vb12) – jsa (669:80)
 e(stь) pogibaly (87vb12) – jest zatracen (669:80)
 esi izagnany (87vb15) – jsi vyhnán (669:81)
 izašal' si (87vb17) – sstoupils (669:82)
 bi ne bilo (87vb23) – by nebylo (669:84)
 bi ne bilo (87vb23) – by nebylo (669:84)
 bil' bi umr'ly (87vb24) – umřel by (669:84)
 bil' bi umr'ly (87vb24) – umřel by (669:84)
 bi bilь pogibaly (87vb25) – byl by zatracen (669:84)
 bi bilь pogibaly (87vb25) – byl by zatracen (669:84)
 e(stь) (88ra1) – jest (669:88)
 si is'ralь (88ra9) – padls (669:90)
 e (88ra16) – Ø
 omlelь e(stь) (88ra23) – omdlel jest (669:95)
 biti (88ra29) – býti (669:97)
 se e povisilь (88rb1) – Ø (se povýšil [669:97-98])
 biti (88rb2) – býti (669:98)
 se e ponizilь (88rb3) – Ø (se ponižil [669:98])
 ni imel (88rb4) – nelze bylo (... býti) (669:99)
 se e ... v'zvisilь (88rb10) – se povýšil (669:101)
 se e(stь) ponizilь (88rb11) – se ponižil (669:101)
 e(stь) hotelь (88rb13) – chtěl (669:102)
 e ... hotelь (88rb15) – chtěl (670:103)
 mnepь biti (88rb17-18) – jmín býti (670:103)
 Hotel' e (88rb18) – Chtěl (670:103)
 budučь (88rb21) – jsa (670:104)
 hotel e (88rb22) – chtěl (670:104)
 biti (88rb23-24) – býti (670:105)
 (Svl'čen) e (88rb24) – Ø (Loupen [670:105])

(svlčen') e (88rb26) – Ø (loupen [670: 105])
 Premog(a) e (88rb29) – Přemohl (670: 106)
 premog(a)l' e (88va2) – přemohl (670: 106)
 biše Zgubilь (88va16) – Ø (ztratil [670: 110])
 e ... ubrelь (!) (88va17) – navrátil (670:110)
 e ... vračєnь (88va19) – navrácєn jest (670:111)
 biše dalь (88va22-23) – dal jest byl (670: 112)
 ne bi bilo (88va25) – jest nebylo (670: 112)
 ne bi bilo (88va25) – jest nebylo (670: 112)
 biše (88vb6) – byla jest (670:115-116)
 Ani biše (88vb7-8) – nebyla (670:116)
 biše (88vb11) – Byla (670:117)
 ni imelь (!) (88vb15) – měl jest (670: 118)
 da bi ne zgrěšilь (88vb16) – nehřešiti (670: 118-119)
 estь izašalь (88vb19) – jest sstúpil (670: 119)
 s'vlčen bě (88vb20) – obloupen jest (670: 120)
 ranєnь e(stь) (88vb21) – raněn jest (670: 120)
 i jure mu e bilь (trudь, muka ...) (88vb22) – Ø
 i jure mu e bilь (trudь, muka ...) (88vb22) – Ø
 (teš'ko) e (88vb29) – Ø (těžko [670: 123])
 ko e (89ra2) – Ø (již [670:123])
 biti (89ra4) – býti (670:124)
 e(stь) ranєnь (89ra5) – jest raněn (670: 124)
 Ni v nemь Zdravič (89ra8; cf. Is 1.6) – Ø
 to e(stь) (89ra11) – to jest (670:126)
 e(stь) (89ra15) – jest (670:127)
 ni (89ra17) – není (670:128)
 e (89ra19) – jest (670:128)
 ni mog(a)lь (89ra26) – nemůž (670:130)
 biti (89ra26) – býti (670:130)
 da e ... poslаnь (89ra27) – Ø
 e ... iz'bvаlєnь (89rb1) – Ø (zbavení [670: 131])
 ko e (89rb4) – Ø

V'zr(ě)lь e(stь) (89rb4-5) – Vzežel (670: 133)
 e ukazalь (89rb6) – ukázal (670:133)
 e mog(a)lь (89rb10) – mohl (670:136)
 su ... bili izaš'li (89rb15) – jsou ... sstoupili (670:137)
 su ... bili izaš'li (89rb15-16) – jsou ... sstoupili (670:137)
 mimo nega e(stь) šalь (89rb23) – pomíнул jest (670:139)
 buduče (89rb26) – jsúc (671:140)
 nisu mogli (89rb28) – nemohli jsú (671: 141)
 e přišalь (89va3) – přišel (671:142)
 prig'nul se e(stь) (89va6) – hnul jest (671: 143)
 pripelal ... e (89va10) – vedl jest (671: 144)
 e(stь) (89va12) – jest (671:145)
 bi mog(a)lь (89va15) – by mohl (671: 146)
 e(stь) (89va19) – jest (671:147)
 e(stь) řečєno (89va21) – řečєno jest (671: 148)
 e (89va22) – Ø
 to e(stь) (89vb4) – to jest (671:151)
 se e stv(o)rilь (89vb4) – Ø
 buduč', stv(o)renь (89vb5) – učiněn jsa (671:151-152)
 v'zel' e (89vb8) – vzal (671:152)
 budučь priklonil se (89vb15) – sa ... hnul (671:155)
 približil se e (89vb17) – přiblížil se (671: 155)
 biti (89vb19) – býti (671:156)
 buduči (89vb19) – jsa (671:156)
 ni hotelь (89vb20) – nechtěl (671:156)
 biti (89vb21) – býti (671:157)
 buduči (89vb22-23) – jsa (671:157)
 hotel e (89vb23) – chtěl (671:157)
 biti (89vb23) – býti (671:157)
 Da bi (89vb24) – aby (671:157)
 buduč' (89vb24) – jsa (671:157)
 Da bi (!) (89vb26) – Ø

- (Da bi ...) bilъ (89vb26) – (aby ...) byl (671:158)
- da bi se smilovalъ (89vb28) – aby slitoval se (671:159)
- e(stъ) trpelъ (90ra1) – jest trpěl (671: 159)
- e(stъ) (90ra2) – jest (671:160)
- se e približilъ (90ra4) – se přiblížil (671: 160)
- biti povrnuta (90ra7) – býti navráceny (671: 162)
- bude (90ra8) – bude (671:162)
- e bilъ (90ra9) – byl (671:163)
- e bilъ (90ra9-10) – byl (671:163)
- e(stъ) naličnъ (90ra10) – naliv (671:163)
- to e(stъ) (90ra15) – to jest (671:165)
- da e(stъ) v'zель (90ra15) – Ø (vzev [671: 165])
- učin(e)n' samъ (90ra19) – učiněn jsem (671: 166)
- to e(stъ) (90ra20) – to věz (671:166)
- e(stъ) imelъ (90ra23) – měl (671:167)
- to e(stъ) (90ra28) – to jest (671:169)
- to e(stъ) (90ra29) – to jest (671:169)
- dal' ... e(stъ) (90rb3) – dal jest (671: 170)
- to e(stъ) (90rb3) – to věz (671:170)
- da bj (... očmetali) (90rb7) – bohdaj (... vykudali) (671:171)
- da bi ... imelъ (90rb10) – měl (671:172)
- rekal' e(stъ) (90rb10) – řekl jest (671: 172)
- to e(stъ) (90rb11) – t. (671:172)
- da bi (... izlěčilъ) (90rb11) – aby (... ulěčil) (671:172)
- da bi ... odr'лъ (90rb12) – aby ... odřel (671:173)
- buduči (90rb27) – jsa (672:178)
- e hotelъ (90rb28) – chtěl (672:178)
- biše ... pogubilъ (90va2) – ztratil (672:179)
- se e(stъ) v'skrěsilo (!) (90va4) – se zhrěšilo (672:179)
- se e čekalo (90va5) – se čekalo (672: 179)
- to ko běše pogiblo (90va7-8) – ztracené (672:180)
- se e vratilo (90va6) – se navrátilo (672: 180)
- esu prebivali (90va14) – jsou přebývali (672:181)
- budučъ (na semъ s(vě)ti) (90va10) – Ø (zde na světě [672:181])
- se e ... odgov(a)rala (90va21) – se ... vymlouvala (672:183)
- e prehinila (90va25) – oklamal (672:184)
- si ... dalъ (90va27) – s ... dal (672: 184)
- e ... dala (90va27) – dala ... jest (672: 185)
- buduče (90vb4) – jsouc (672:186)
- e(stъ) (90vb5) – jest (672:187)
- (se m'ni) biti (90vb14) – Ø (zdá se [672: 190])
- e(stъ) (90vb19) – jest (672:192)
- da bj bil' (90vb20) – bud' (672:192)
- da bi bil' (90vb20) – bud' (672:192)
- samъ (90vb22) – jsem (672:193)
- es(a)mъ trpelъ (90vb25) – jsem ... trpěl (672:194)
- es(a)mъ promislilъ (90vb27) – jsem ... vážil (672:194)
- da bismo ... poznali (91ra3-4) – Abychom ... poznali (672:196)
- bděti**, ipf.
- b'di (89va29-vb1) – bdí (671:150)
- biskupъ**, m.
- bisk(u)ръ (89vb27) – biskup (671:158)
- blagodětnъ**, adj.
- bl(a)g(o)dětno (90vb29) – dobré (672: 195)
- blagoslovenie**, n.
- bl(agoslovle)n'ě (86va23) – blahoslavenství (668:37)
- bl(agoslovle)niě (87ra25) – blahoslavenství (668:56)
- bl(agoslovle)n'i (90ra8-9) – blahoslavenství (671:162-163)
- blagostъ**, f.
- bl(a)gosti darovaněi (91ra5) – dobrodinství (672:196-197)
- bliže**, adv. (comp.)
- bliže (89vb18) – bliže (671:156)
- bližni**, adj.
- bliž'nega (86rb2) – bližního (667:13)

bližnago (90vb10) – bližního (672:188)
bliž'nemu (90vb21) – bližnímu (672: 192)
bližnago (90vb24-25) – bližního (672: 194)
k' bližnemu (91ra8) – bližnímu (672: 197)
blizu, adv.
blizu (89vb17-18) – blízko (671:156)
bluditi, ipf.
bludi (89ra2) – bloudf (670:123)
bluždenie, n.
bluen'ě (88vb13) – blúzení (670:118)
bogъ, m.
b(og)a (86ra26) – boha (667:12)
b(og)ь (86va29) – buoh (668:39)
b(og)ь (86vb25) – buoh (668:47)
b(og)ь (87ra1) – bohové (668:49)
b(og)ь (87ra17) – bůh (668:54)
b(og)u (87rb12) – bohu (668:62-63)
b(og)ь (87rb21) – buoh (669:65)
bozi (87rb24) – bohové (669:66)
b(og)ь (87va9) – buoh (669:70)
b(og)u (87va29) – pánu bohu (669:76-77)
b(og)ь (87vb3) – bohem (669:77)
b(og)ь (87vb10) – buoh (669:79)
b(og)ь (88ra29) – bohem (669:97)
b(og)ь (88rb11) – buoh (669:101)
b(og)ь (88rb14) – buoh (669:102)
b(og)ь (88rb15) – Buoh (669:102)
s' b(og)o)mь (88rb19) – boha (670:103)
b(og)u (88rb22) – bohu (670:104)
b(og)ь (88va23) – bůh (670:112)
b(og)ь (89vb19) – bohem (671:156)
b(og)ь (89vb23) – bohem (671:157)
b(og)ь (90rb27) – bohem (672:178)
b(og)a (90vb2) – boha (672:185)
b(og)a (90vb9) – boha (672:188)
boží, adj.
b(o)žiju (87ra29) – božím (668:59)
b(o)žiju (87rb5) – boží (668:60)
b(o)žemь (87rb29) – božím (669:68)
božím (87va5) – b(o)žie (669:69)
b(o)žiju (87vb5) – boží (669:78)
b(o)žiju (87vb8) – jeho (669:79)
b(o)žie (88ra5) – boží (669:89)

b(o)žič (88ra7) – božého (669:89)
b(o)ži (88rb1) – boží (669:98)
b(o)ži (88rb21) – boží (670:104)
b(o)ži (88rb27) – boží (670:105)
b(o)ži (88va2) – boží (670:106)
b(o)ži (88va17) – boží (670:110)
s(i)n(o)m' b(o)žimь (88va20) – Ø
b(o)žie (88vb20) – boží (670:120)
b(o)ži (89rb14) – boží (670:136)
b(o)ži (89va19) – boží (671:147)
b(o)žiju (91ra11-12) – boží (672:198)
bož'stvo, n.
b(o)ž(a)stvě (89va24) – božství (671: 148)
bolěžnivo, adv.
bolěž'nivo (88va7-8) – bolestivě (670: 108)
bolěžnivi (89vb25) – bolestivý (671: 158)
bolěž'ny, f.
bolěž'ni (89ra20) – bolestí (670:129)
boliz(a)ny (89vb11) – bolesti (671:153)
boli, adj. (comp.)
boli (89va22) – lepší (671:148)
bolь, f.
(ot) boli (88va27) – bolest (670:113)
boěti se, ipf.
se ... ni boěla (86vb21) – se ... nebála (668:46)
bratъ, m.
brata (90vb11) – bratra (672:189)
brъzo, adv.
brzo (90va4) – brzy (672:179)
bědъny, adj.
běd'nomu (89rb11-12) – bídnému (670:136)
Vanka (87rb6-7) – Ø (? vnuknutím [668: 61])
velě, adv.
velě (88vb14) – Velmi (670:118)
velě (91ra7-8) – Ø
velikъ, adj.
veliko (89ra18) – veliké (670:128)
veliku s'trastь i trpenie (89vb8-9) – Ø (utrpení [671:152-153])
veliku (90ra24) – převelikú (671:168)

velika (90rb25-26) – veliké (671:177)
 veliko dresel'e (90va8-9) – drahně (672:180)
 veliko (!) (pokoru činili) (90va11) – mnoho
 (se kajíce) (672:180)

velikostb., f.

s' velikosti (88ra221-22) – velikost (669:94)

velmi, adv.

vel'mi (91ra6) – velmi (672:197)

veselo, adv.

veselo (88va4-5) – vesele (670:107)

veče, adv. (comp.)

veče (87va27) – více (669:76)

veče (90ra24) – více (671:168)

i veče (!) (90va13) – Ø (u vězení [672: 181])

veče (90va13) – více (672:182)

veči, adj. (comp.)

veče (89rb2-3) – většf (670:131)

vzbolěti, pf.

v'zboleľ (88va27-28) – by ... ho bodla
 (670:113)

vzvisiti se, pf.

se e ... v'zvisilь (88rb11) – se povýšil (669:
 101)

vzvratiti, pf.

v'zvracenu (88rb9-10) – navracenu (669:100)

vzgoru, adv.

zgoru (86rb17) – v'zhuoru (667:223)

z'goru (86va6-7) – v'zhuoru (668:29)

vzdvignuti, pf.

v'zdvig'si (86ra18) – pozdvihl (667:9)

v'zdviženu (88rb8) – vyzdviženu (669: 100)

vzdržati se, pf.

vzdržasta se (86vb13-14) – -zdržal-li by
 (668:44)

vzeti, pf.

v'ze (na se) (86vb19) – vzev (668:45)

vazam'si (87ra5-6) – vzala (668:50)

vzam'si (87va9) – Vzala (669:70)

v'ze (88va8) – vzal (670:108)

v'zel' e (89vb7-8) – vzal (671:152)

da e(stb) v'zelь (90ra15) – vzev (671: 165)

vzljubiti, pf.

e ... v'zljubila (!) (87rb9) – jest ... obli-
 bovala (668:62)

vi, pron. pers.

vam (86vb24) – vám (668:47)

vama (87rb23) – vaše (669:66)

viděnie, n.

videniě (86rb24-25) – vidění (668:26)

videniě (86va22) – vidění (668:36)

viděti, ipf.

Vidiv'si (86vb17) – viděvši (668:45)

viděv'si (87rb2-3) – viděla (668:59)

vidiv' (87va22) – vida (669:74)

videči (87vb27) – vzežřev (669:85)

videlь (88ra18) – viděl (669:93)

viděvь (88ra18) – viděv (669:93)

vidiv' (89rb20) – užřev (670:138)

vidiv' (89rb21-22) – viděvše (670:139)

viděv' (89va4) – vida (671:142)

videči (!) (89vb6) – vedlé (671:152)

vino, n.

vino (89va8) – v'na (671:144)

vina (90ra11) – v'na (671:164)

vina (90ra12) – v'na (671:164)

visokostb., f.

(spados'ta) z visokosti (87vb11) – zejskali
 jste (?) (669:80)

visostb., f.

visosti (87vb17) – v'ysosti (669:82)

vistinu, adv.

Vis'tinu (86vb7) – Jistě (668:41)

vis'tinu (87ra19) – Jistě (668:54-55)

vist(i)nu (88ra16) – Jistě (669:92)

O vistinu (89ra24-25) – Jistě (670:130)

Vis'tinu (89rb12-13) – Jistě (670:136)

Vistinu (89va18-19) – Jistě (671:147)

visěti, ipf.

viseči (90va1) – Ø

vkusiti, pf.

vkusita (87rb21-22) – jísti budete (669: 65)

vlivati, ipf.

v'livae (89va7-8) – naliv (671:143)

vložiti, pf.

vloživ' (90ra13-14) – vloživ (671:164)

vpadenie, n.

V'paden'e (86va3-4) – pád (668:28)

v'paden'e (88ra2) – pád (669:88)

Vpaden'e (88ra8) – Pád (669:90)

vpasti, pf.

vpade (86ra12) – upadl (667:6)

v'p(ade) (86rb18) – upadl jest (667:23)

(e) upal (86rb23) – (jest) upadl (668:26)

(e(stь)) v'palь (86va114) – upadl (668: 34)

vp(a)d(e) (87va24) – upadl (669:75)

v'pade (!) (88ra25) – pád (669:96)

v'pade (90vb15) – upadl jest (672:190)

vprašanie, n.

uprašan'e (90vb29-91ra1) – otázky (672: 195)

vprašati, ipf.

(e(stь) ...) uprašalь (86ra18) – (jest ...) otázal (667:10)

vola, f.

vole (88vb10) – vůle (670:117)

volě (!) (88vb14) – vůli (670:118)

vratiti (se), pf. (?)

e ... vračenь (88va20) – navracen jest (670: 111)

se vratimь (90rb18-19) – se vrátím (671: 174)

se e vratilo (90va6-7) – se navrátilo (672: 180)

vrъlivě, adv.

vrľivi (88ra27-28) – všetečně (669:97)

vrъhъ, m.

vrha (89ra7) – vrchu (670:125)

vrha (89ra10) – Ø

vrěme, n.

vrime (90ra28) – čas (671:169)

vsakdъnni, adj.

vsagdan'nega (89ra3-4) – všedního (670: 124)

vsakъ, pron.

vsakoga (86vb4-5) – každého (668:40)

vskrěsiti se, pf.

se e(stь) v'skrěsilo (!) (90va4-5) – se zhřešilo (672:179)

vsposlušati, pf.

vsposlušala (87rb1-2) – uposlechla (668: 59)

vstužiti, pf.

v'stuži (87ra13) – odběhne (668:53)

vshotěti, pf.

vъshotěvь (88ra18-19) – vážil (669:93)

v'shotiv' (88ra21) – váživ (669:94)

въ, praep.

v' (86ra12) – do (667:6)

v' (86ra13) – mezi (667:7)

v' (86rb7) – Ø

v' (86rb8) – v (667:20)

v (86rb10) – v (667:21)

v' (86rb18) – do (667:23)

v (86rb19) – v (667:24)

v (?) (86rb22) – v (667:25)

V(86rb25) – do (668:26)

v' (86va12) – do (668:34)

v (86va14) – mezi (668:34)

v' (86va24) – Do (668:37)

v (86vb5) – v (668:40)

v (86vb8) – Ø

v (87ra21) – na (668:55)

v (87ra22) – na (668:55)

v (87ra25) – v (668:56)

v (87ra26) – v (668:56)

V' (87rb14) – Ø

v (87rb29) – v (669:68)

v' (87va13) – do (669:71)

v' (87va24) – do (669:75)

v (87va25) – v (669:75)

v (87vb4) – v (669:78)

v' (87vb13) – na (669:80)

v (87vb18) – v (669:82)

V' (87vb18) – u (669:82)

v' (87vb20) – v (669:83)

v (87vb21) – v (669:83)

v (87vb22) – v (669:83)

v' (87vb23) – v (669:83)

v' (87vb25) – na (669:84)

v (88ra6) – v (669:89)

v (88ra7) – v (669:89)

v' (88ra10) – v (669:90)

v' (88ra14) – ve (669:92)
 (v'pade) v' svlčenie (88ra25) – Ø (obloupení [669:96])
 v' (88va14) – na (670:110)
 v (88va23) – v (670:112)
 v' (88va26) – v (670:112)
 v' (88vb6) – v (670:116)
 v' (88vb8) – v (670:116)
 v (88vb11) – v (670:117)
 v (88vb13) – v (670:118)
 v (89ra8) – Ø
 V(89ra13) – Ø
 v (89ra14) – v (670:127)
 v(a) (89ra27) – do (670:130)
 v' (89rb3) – v (670:132)
 v (89va11) – do (671:144)
 v (89va24) – v (671:148)
 v (89va25) – v (671:149)
 va (89va25) – ve (671:149)
 v (90ra8) – v (671:162)
 v (90ra10) – v (671:163)
 v (90ra20) – do (671:166)
 v' (90ra21) – v (671:167)
 v(a) (90ra28) – v (671:169)
 v' (90rb19) – v (671:175)
 v' (90rb29) – v (672:178)
 v (90va3) – v (672:179)
 v (90va13) – u (672:181)
 v (90vb15) – v (672:190)
 v' tomь (91ra2) – Ø
взрѣти, pf.
 Vzrel' (e(stь)) (86rb16) – vzežrel (jest) (667:22-23)
 vazriv' (86va6) – vzežrev (668:29)
 V'zrel' (88ra17) – Vzežřel (669:93)
 V'zr(ě)lь e(stь) (89rb4-5) – Vzežřel (670:133)
вънѣ, adv.
 vanь (90rb5) – ven (671:171)
въсь, pron.
 v'sěmь (86ra27) – (ze) všeho (667:112)
 v'su (86ra28) – (ze) vši (667:13)
 v'su (86ra29) – (ze) všech (667:13)

vьsu (86ra29) – (ze) vši (667:13)
 vsimь (86va18) – všim (668:35)
 v'se (87va8) – Ø (tolik [669:69-70])
 v(a)sь (87va18) – všeckno (669:72)
 vse (88ra14-15) – vši (669:92)
 v'se (88rb14) – vše (669:102)
 vasь (88va10) – Ø
 v'se (89rb1) – vši (670:131)
 v's (89rb24) – všechny (670:139)
 v'si (?) (89rb25) – všechny (671:140)
 v'sa (90ra6) – všechny (671:161-162)
 v'se (90vb9) – všechny (672:188)
вѣдѣти, ipf.
 věmь (86rb10) – -vím (667:20)
 vědēti budeta (87ra3-4) – Ø
 vi (87rb220-21) – ví (669:65)
 vědēti (87va8) – vědēti (669:70)
 viduče (90vb5) – vědouce (672:186)
вѣкъ, m.
 v(ě)ki (87vb13) – věky (669:80)
 v(ě)ki (87vb25) – věky (669:84)
вѣровати, ipf.
 ni verovala (87rb13) – nevěřila (668:63)
 verueš' (87va28) – věřils (669:76)
вѣрънѣ, adj.
 ver'ni (89vb27) – věrný (671:158)
вѣчьнѣ, adj.
 v(ě)čni (89ra27) – věčného (670:130)
 věč'no (89rb4) – věčné (670:132)
 věčnomu (91ra10-11) – věčného (672:198)
гинути, ipf.
 gine (88vb25-26) – hyne (670:121)
 gine (89ra1) – hyne (670:122)
глава, f.
 glave (89ra7-8) – hlavy (670:125)
гладь, m.
 glady (89vb10) – hlad (671:153)
гледати, ipf.
 gledai (86rb27) – Ø (drukčije)
 g'ledaše (88va3-4) – hleděla (670:107)
гнои, m.
 g'noi (90rb4-5) – hnůj (671:171)
гнушь, m.

g'nusъ (90rb8) – hnis (671:172)
govoriti, ipf.
 Gov(o)ri (89ra5-6) – dí (670:124)
 se gov(o)ri (89ra10) – Ø
 gov(o)ri (89rb16-17) – dí (670:137)
 gov(o)ri (89vb13) – dí (671:153)
 gov(o)raše (90va24) – Ø
 gov(o)raše (90va24) – řkúc (672:184)
 gov(o)raše (90va26) – Ø
godъnъ, adj.
 godno (86vb16) – utěšené (668:44)
godě, partic.
 (ki) godi (86vb8) – (kterou) kolivěk (668:41)
 (ki) godi (87rb14) – (Který) kolivěk (668:63)
 (kada) godi (87rb21) – v který den (669:65)
gori, adj. (comp.)
 gor'se (88ra2-3) – horší (669:88)
 gor'se (88ra9) – horší (669:90)
 (Na da) goršee (88ra11-12) – Najhorší (669:91)
gospodinъ, m.
 g(ospod)inъ (89va1) – pán (671:141)
 g(ospo)d(i)nъ (91ra2) – pán (672:195)
 g(ospod)ina (91ra13) – pána (672:199)
gospodъ, m.
 g(ospod)a (86ra26) – pána (667:12)
 g(ospod)ъ (86va6) – pán (668:29)
 g(ospod)ъ (86va29) – pán (668:39)
 g(ospod)ъ (87va22) – pán (669:74)
 g(ospod)ъ (89va29) – pán (671:150)
gostinnica, f.
 gostin'nicu (89va11) – chlěva (671:144)
 gostin'nice (? *gostinnici) (90rb6) – chlěvníci (671:171)
gostinnikъ, m.
 gostin'niku (90rb3) – chlěvníkovi (671:170)
gradъ, m.
 graděhъ (86rb8) – městy (667:20)
 grada (89va29) – města (671:150)
gresti, ipf.

g'rede (... ide) (87va19-20) – Ø (jde [669:73])
 ki grediše (89va2-3) – čině (671:142)
 (ki putem') grediše (89vb2-3) – (cestu) čině (671:151)
grěhъ, m.
 grihom' (86rb23) – hříchem (668:26)
 (toga) g'riha (87va21) – hřicha (669:73)
 griha (89ra3) – hřichu (670:124)
 griha (89vb8) – hřicha (671:152)
 griha (89vb14) – hřichu (671:155)
 grihov' (90ra22) – hřichův (671:167)
 grěhovъ (90rb9) – hřichův (671:172)
 grihъ (90va20) – hřich (672:183)
 od' griha (90vb6) – hřich (672:187)
 griha (90vb7) – hřichuov (672:187)
grěšnikъ, m.
 grěš'nici (90va15-16) – Ø
grěšъnъ, adj.
 grěš'nimъ (86va18-19) – hříšným (668:35)
 grěšenomu (!) (87va14-15) – hříšnému (669:71)
da, conj.
 da (86ra20) – Ø (667:10)
 da (86ra26) – že (667:12)
 Da (86rb10) – než (667:21)
 Da (86rb12) – (A) že (667:21)
 da bi (86rb14) – aby (667:22)
 da (86rb27) – Ø
 Da (86va13) – Že (668:34)
 da (86va14-15) – Ø
 da (86va15) – Ø
 da bi (86vb2) – aby (668:39)
 da bisva ne umrla (86vb28) – Abychom ... nezemřeli (668:48)
 da (87ra1) – ale (668:48)
 da (87ra8) – že (668:51)
 da (bi) (87ra17) – Ø (by [668:54])
 da (87rb21) – že (669:65)
 da (87rb27) – že (669:67)
 Da (87va3) – že (669:68)
 T(a)ko da (87va7) – Ø

da (87va27) – Ø
 da (88ra1) – že (669:87)
 da (88ra9) – že (669:90)
 (Na) da (goršee) (88ra11) – Ø (Najhorší [669:91])
 da (88rb4) – že (669:99)
 da (88rb10) – že (669:100)
 da (88va24) – že (670:112)
 da pače (88vb10) – ale (670:117)
 da bi ne zgrěšilь (88vb16) – nehřešiti (670:118-119)
 da (89ra3) – že (670:123)
 da (89ra6) – že (670:124)
 da (89ra21) – že (670:129)
 da e ... poslanь (89ra27) – Ø
 Nere da e ... iz' bavlennь (89ra29) – Ø (zbavení [670:131])
 da (89rb14-15) – že (670:137)
 da (89rb18) – že (670:138)
 Da (89rb29) – Ale (671:141)
 Da (89va2) – Ale (671:142)
 da (89vb4) – Ø
 da (89vb13) – že (671:154)
 Da (89vb22) – ale (671:157)
 Da bi (89vb24) – aby (671:157)
 Da bi (!) (89vb26) – Ø
 da bi (89vb28) – aby (671:159)
 da (90ra1) – že (671:159)
 da (90ra6) – že (671:161)
 da (90ra8) – že (671:162)
 da e(stь) v'zель (90ra15) – Ø (vzev [671:165])
 da bi (... otmetali) (90rb7) – bohďaj (... vykьdali) (671:171)
 da bi ... imель (90rb10) – měj (671:172)
 da bi (... izlěčilь) (90rb11) – aby (... ulěčil) (671:172)
 da bi ... odr'ľь (90rb12) – aby ... oďfel (671:173)
 da (90rb27) – že (671:177)
 da (90vb5) – že (672:187)
 da ti (ki) (90vb6-7) – Ø
 da bi bil' (90vb20) – bud' (672:192)

da bismo ... poznali (91ra3) – Abychom ... poznali (672:196)
Davidь, m.
 D(a)v(i)ďь (89va28) – David (671:150)
dale, adv.
 dale (87rb7) – Dále (668:61)
 dale (90vb12) – dále (672:189)
dari, praep. (= daže)
 dari do (88ra23) – až do (669:95)
 dari do (89ra7) – až do (670:125)
 dari do (89ra12-13) – až do (670:126)
 diri (!) do (89ra20) – až do (670:129)
darovati, ipf.
 bl(a)gosti darovaněi (91ra5-6) – dobrodinství (672:196-197)
dati, pf.
 dal' (... běše) (86vb1) – Dal (668:39)
 da (87ra6) – dala (668:50)
 da (87va11) – dala (669:70)
 biše dalь (88va23) – dal jest byl (670:112)
 davь (90ra29) – vyňav (671:169)
 dal' ... e(stь) (90rb2) – dal jest (671:170)
 si ... dalь (90va27) – s ... dal (672:184)
 e ... dala (90va27-28) – dala ... jest (672:184)
 da (91ra2) – dal (672:196)
dlьgo, adv.
 dlgo (90va5) – dlouho (672:179)
do, praep.
 Do (86rb26) – do (668:27)
 Do (86va24) – do (668:37)
 do (87ra11) – do (668:52)
 dari do (88ra23) – až do (669:95)
 dari do (89ra7) – až do (670:125)
 do (89ra10) – Ø
 dari do (89ra13) – až do (670:126)
 diri (!) do (89ra20-21) – až do (670:129)
 do (90ra19-20) – do (671:166)
dob'гь, adj.
 dobra (86vb3-4) – dobroty (668:40)
 dobra (86vb6) – dobroty (668:41)
 dobra (86vb27) – dobroty (668:47)
 dobro (87ra2) – dobrotu (668:49)

dobro (87ra3) – dobré (668:49)
dobro (87rb25) – dobré (669:66)
dobro (91ra3) – dobrého (672:196)
dobře, adv.
dobri (88rb2-3) – dobře (669:98)
dopolu, adv.
dopolu (89ra20-21) – do polu (670:129)
dosvršenie, n.
dosvršen'ě (87va3) – dokonáním (669: 68)
dosvršiti, pf.
e(st') dosvršila (87rb10-11) – dokonala (668:62)
dos'vr'shi (87rb19) – doráží (669:64)
(bě ...) dosvr'shila (87va15) – (jsou ...) dokonali (669:72)
dostoěnstvo, n.
dostoěnstva. i spodoblen'ě (88rb5) – podobnější (669:99)
dragь, adj.
naš' dragi sp(a)sitel' (89rb17) – Ø (spasitel [670:137])
dreselie, n.
veliko dresel'e (90va9) – drahně (672: 180)
drugь, adj.
drugi (90ra27) – druhý (671:169)
drěvo, n.
driva (86vb3) – dřeva (668:40)
driva (86vb5-6) – dřeva (668:41)
driva (86vb15-16) – dřeva (668:44)
driva (86vb26) – dřeva (668:47)
drěvom' (88va1) – na dřevě (670:106)
drivom' križa (88va3) – na dřevě (670: 107)
drěva (88va4) – na dřeva (670:107)
drivo k'riža (88va6) – kříže (670:107)
driva (88va9) – dřeva (670:108)
drivi (88va12) – dřevě (670:109)
drivi (90va3) – dřeva (672:179)
o' toga driva ploda (90va28-29) – Ø
duhovn'ь, adj.
d(u)hovnom' (86rb11) – duchovním (667: 21)
d(u)hovno (89ra11) – duchovní (670: 125)

duša, f.

dušu (86ra28) – myslí (667:13)
duši (87ra21) – duši (668:55)
duši (88ra15-16) – duši (669:92)
duši (88ra22) – duchu (669:94)
duši (88va15) – duši (670:110)
duši (88vb28-29) – duši (670:122)
duši (89ra18) – duši (670:128)
duši (89ra23-24) – duši (670:129-130)
d(u)ši (90ra6) – duše (671:162)

днь, m.

d'ne (89va25) – dne (671:149)
d(a)n'ь (90ra27) – den (671:169)
dan'ь (90rb19) – den (671:175)

д'єв'льскь, adj.

d'єv(a)lsko (88ra8) – d'ábelské (669:90)

д'євль, m.

d'єv(a)l'ь (86vb18-19) – d'ábel (668:45)
děvla (87rb1) – d'ábla (668:59)
děvлом' (87vb11-12) – d'áblem (669: 80)
děv(a)l'ь (87vb26) – d'ábel (669:84)
d'єvle (88ra11) – d'ábly (669:91)
děvlov'ь (88rb25-26) – d'ábluov (670: 105)
děv(a)l'ь (88rb29) – d'ábel (670:106)
d'єvla (88va2) – d'ábla (670:106-107)

д'єло, n.

delom' (86rb6) – v skutku (667:19)

д'єте, n.

d'ite (88rb16) – dítě (670:103)

д'єти, ipf.

dě (86rb3) – Ø
di (86rb16) – dí (667:22)
di (86va27) – dí (668:38)
di (89vb21) – dí (671:157)
di (90ra18) – dí (671:165)
di (90vb12) – dí (672:189)

eda, conj.

eda li s'ь (87vb1) – zdalis (669:77)
eda li (89ra17) – -li (670:128)

edn'ь, edin'ь, num.

edino (!) (86vb16) – k jedení (668:44)
(ta) edan'ь (87rb26-27) – jeden (669:67)
(ta) ed(a)n'ь (87va16) – jeden (669:72)

ere, conj. (= eže)

ere (86ra22-23) – jenž (667:11)

Ere (86va5-6) – Nebt' (668:29)

Ere (87ra3) – aneb (668:49)

Ere (87ra20) – Ø

Ere (88ra24) – neb (669:95)

Ere (88va22) – Neb (670:112)

Ere (88vb15) – neb (670:118)

Ere (89vb19) – neb (671:156)

Ere (90ra10) – Neb (671:163)

Ere (90vb12) – jenž (672:189)

Eriha, f.

Erihu (86ra12) – Jericho (667:6)

Erihu (86rb7) – Jericho (667:20)

Er(i)hu (86rb18) – Jericho (667:24)

Er(i)hu (86rb25) – Jericho (668:26-27)

Erihu (86va12) – Jericho (668:34)

Erihu (86va24) – Jericho (668:37)

Erihu (87va13) – Jericho (669:71)

Er(i)hu (87va24) – Jericho (669:75)

Erusolimъ, m.

Er(u)s(o)l(i)ma (86ra11-12) – Jeruzaléma (667:6)

Er(u)s(oli)moъ (86rb7) – Jeruzalémem (667:19)

(o) Er(u)s(olima) (86rb18) – (od) Jeruzaléma (667:23)

Er(u)s(oli)ma (86rb24) – Jeruzaléma (668:26)

Er(u)s(oli)ma (86va11) – Jeruzaléma (668:33)

Er(u)s(o)lima (86va21) – Jeruzaléma (668:36)

Er(u)solima (87va13) – Jeruzaléma (669:71)

Er(u)s(olima) (87va24) – Jeruzaléma (669:74-75)

erěi, m.

erěi (89rb12) – Kněz (670:136)

pr(a)v(a)ďb. ili erěi (89rb19) – kněz (670:138)

Erěi (89rb23) – Kněz (670:139)

erěi (89rb24) – kněži (671:140)

erěoъ (90rb3-4) – knězi (671:170)

eterъ, pron.

eterъ (86ra11) – jeden (667:6)

eterъ (86rb3-4) – jeden (667:17)

eterъ (87vb28-29) – jeden (669:85)

eter' (89rb9) – jeden (670:134)

Ejuga, Euga, f.

Ejugu (86vb1) – Evu (668:39)

Euga (86vb11) – Eva (668:43)

Euga (86vb15) – Eva (668:44)

Euga (86vb20-21) – Eva (668:46)

Euga (86vb27-28) – Eva (668:47)

Euga (87ra21) – Eva (668:55)

Euga (87ra29) – Eva (668:58)

Euga (87va3-4) – Eva (668:68)

Euga (88va3) – Eva (670:107)

Euga (90va8) – Eva (672:180)

Eugu (90va17) – Evu (672:182)

Euga (90va19) – Eva (672:183)

Eugu (90va23) – Evu (672:184)

Eugu (90vb1) – Evu (672:185)

žakъnъ, m.

žakan' (89rb21) – jāhen (670:138-139)

žakanъ učitelni (89rb24) – jāhen (671:140)

žalostno, adv.

žal(o)stno (88va7) – žalostivě (670:108)

žgati, ipf.

ž'ge (88vb23-24) – páli (670:121)

žežda, f.

žeju (89vb10) – žižen (671:53)

žeždъnъ, adj.

žečnъ (87vb2) – Ø

žena, f.

žena (87ra5) – Eva (668:49)

žena (90va26) – Žena (672:184)

živostъ, f.

živostъ (88vb6-7) – živost (670:116)

životъ, m.

života (87vb22) – živosti (669:83)

k' životu (91ra10) – života (672:198)

živъ, adj.

živa (86ra15-16) – živého (667:8)

živ(a) (suč(a)) (86rb20) – živa (667:25)

živ' (86rb29) – živ (668:8)

živъ (86va16) – živ (668:35)
 živa (87ra14) – Živého (668:53)
 živa (87ra15) – živého (668:553)
 živi (87ra23) – živi (668:55)
 živi (87ra24) – živi (668:56)
 ž(i)va (87va26) – živého (669:76)
židov(in)ь, m.
 židovъ (88rb28-29) – židuov (670:106)
židovъskъ, adj.
 židov'skoga (91ra1-2) – židovského (672:195)
žльць, f.
 žalčъ (88va12-13) – žluč (670:109)
z, праер., v. изъ
za, праер.
 za (ne) (86ra20-21) – Ø (667:10)
 za (z'grišen'e) (88rb24) – Ø
 za č(lově)č(a)sku k'rivinju (88rb27) – Ø (pro něho [670:105])
 Za (89vb5) – pro (671:151)
 za (90ra17) – za (671:165)
 za (90ra26) – pro (671:168)
 za (90vb24) – pro (672:193)
zabitъ (?), f.
 zabiti (?) (88vb12) – zapomenutí (670:117)
zaisto, adv.
 zaisto (86rb10) – jistě (667:21)
 zais'to (86rb12) – jistě (667:21)
zakonъ, m.
 zakona (88vb9) – zákona (670:116)
 zakona (88vb9-10) – zákona (670:117)
 zakonъ (90rb1) – zákon (671:170)
zamanъ, adv.
 zamanъ (89va29) – darmo (671:150)
zapovědati, ipf.
 (e ...) zap(o)v(ě)dalъ (86vb25) – zapověděl (668:47)
zapověď, f.
 zap(o)v(ě)ďъ (86vb2) – příkázání (668:39)
 zapověď (86vb10) – příkázání (668:43)
 zap(o)v(ě)ďъ (86vb12) – záповěď (668:43)
 zapovidъ (87ra29-rb1) – příkázání (668:59)
 zapovidъ (87rb5-6) – příkázání (668:60)

zasluženie, n.
 s' zaslužen'emъ (91ra12) – zasloužením (672:198)
zato, adv.
 Z(a)to (86rb15) – protož (667:22)
 zato (86vb28) – Ø
 zato (87va22-23) – Ø
 zato (87vb10) – Protož (669:79)
 Zato (87vb26) – Protož (669:85)
 Zato (88rb4) – Pro to (669:99)
 Zato (88rb10) – Pro to (669:100)
 (z)ato (?) (88rb16) – zase (669:102)
 zato (88rb20) – zase (670:104)
 zato (89rb14) – Pro to (670:137)
 Zato (89rb16) – Protož (670:137)
 I zato (89rb28) – Ø
 zato (90ra1) – pro to (671:159)
 Zato (90vb4-5) – Protož (672:186)
začъ, adv.
 začъ (86vb21) – neb (668:46)
 Začъ (86vb24) – Proč (668:46)
 začъ (87rb20) – Nebt' (669:65)
 Začъ (88ra24) – Proč (669:95)
 Z(a)čъ (88rb4) – Proč (669:98)
 začъ (88vb6) – Neb (670:115)
 začъ (89rb14) – Proč (670:137)
 zač' (89va20) – Neb (671:147)
 začъ (90ra1) – Neb (671:159)
 začъ (90vb27) – nebt' (672:194)
zvъnъ, adv.
 zv(a)nъ (88va26) – zevniř (670:113)
zgubiti, pf.
 biše Zgubilъ (88va16-17) – ztratil (670:110)
zima, f.
 zima (88vb1) – zima (670:114)
 zima (88vb24) – zima (670:121)
 zimu (89vb10-11) – zimu (671:153)
zlě, adv.
 zli (88ra28) – zle (669:97)
zlostъ, f.
 i zlosti (!) (89ra16) – z hlúposti (670:127)
zmlědněti (?), pf.

z'mlednela (88vb3) – zemdlila (670:115)	i (86rb19) – a (667:24)
znamenavati se , ipf.	i (86rb20) – Ø
zn(a)menava se (89rb25-26) – znamenajǎj (671:140)	I (86rb23) – Ø
znamenati , ipf.	i (86rb28) – Ø
znamenai (87ra27) – znamenej (668:57)	i (86rb28) – a (668:27)
znamenai (87va18) – znamená (669:72)	i (86va3) – i (668:28)
znamenai (88ra1) – znamenej (669:87)	i (86va5) – i (668:29)
znoi , m.	i (86va7) – Ø
znoi (!) (88vb2) – hrůza (670:114)	I (86va8) – Ø
z'noi (88vb24) – vedro (670:121)	i (86va15) – Ø
znoi (89vb10) – horko (671:153)	i (86va16) – Ø
znut'rb , adv.	I (86va22) – a (668:37)
znut(a)rb (88va27) – vnitř (670:113)	i (86vb1) – a (668:39)
zъlb , adj.	i (86vb1) – Ø
zla (86vb4) – zlosti (668:40)	i (86vb4) – i (668:40)
z'la (86vb7) – zlosti (668:41)	i (86vb7) – a (668:41)
zla (86vb27) – zlosti (668:47)	i (86vb11) – a (668:43)
zlo (87ra2) – zlost (668:49)	i (86vb13) – i (668:43)
zlo (87ra3) – zlé (668:49)	i (!; 86vb13) – Ø (drukčije)
zlo (87rb25) – zlé (669:66)	i (86vb16) – a (668:44)
zlimъ (s'voe-volstvomъ) (87rb28) – Ø (zalf-bením [669:67])	I (86vb18) – Ø
zlo (88ra1) – zlé (669:87)	I (86vb19) – Ø
zlo (88ra5) – Zlé (669:89)	I (86vb23) – Ø
z'lo (88ra19) – těžkost (669:93)	i (86vb24) – Ø
i , conj.	i (86vb27) – i (668:47)
i (86ra12) – i (667:6)	(Otgov(o)ri ...) i (reče) (86vb28) – Ø
i (86ra14) – a (667:7)	I (86vb29) – Ø
I (86ra15) – Ø (667:7)	i (87ra2) – i (668:49)
I (86ra18) – Ø (667:9)	i (87ra3) – i (668:49)
i (86ra19) – Ø (667:10)	I (87ra4) – Ø
i (86ra22) – i (667:11)	i (87ra5) – Ø
i (86ra28) – a (667:12)	i (87ra6) – Ø
i (86ra29) – a (667:13)	i (87ra6) – a (668:50)
i (86ra29) – a (667:13)	I (87ra7) – A (668:50)
i (86rb1) – A (667:13)	I (87ra8) – a (668:50)
I (86rb3) – Ø	i (87ra9) – a (668:51)
I (86rb4) – Ø	I (87ra10) – Ó (?; 668:52)
i (86rb7) – a (667:20)	I (87ra12) – Ø
i (86rb15) – Ø	i (87ra13) – Ø
i (86rb17) – a (667:23)	I (87ra18) – Ø
i (86rb18) – Ø	i (87ra55) – a (668:55)
	i (87ra56) – a (668:56)

- I (87rb3) – Ø
 i (87rb4) – Ø
 i (87rb4) – Ø
 I (87rb5) – a (668:60)
 i (87rb8) – i (668:61)
 I (87rb9) – A (668:62)
 i (87rb19) – Ø
 I (87rb24) – a (669:66)
 i (87rb25) – i (669:66)
 i (87rb29) – Ø
 i (87va2) – a (669:68)
 i (87va9) – Ø
 i (87va10) – a (669:70)
 I (87va10) – a (669:70)
 I (!) (87va13) – Ø
 I (87va15) – A (669:72)
 I (87va22) – Ø
 i (87va24) – a (669:75)
 i (87va25) – a (669:75)
 i (87va26) – Ø
 i (87vb5) – Ø
 I (87vb10) – Ø
 i (87vb15) – Ø
 I tako (87vb23) – A (669:84)
 I (87vb25) – a (669:84)
 (k(a)ko) i (87vb26) – Ø (jako [669:84])
 i (87vb28) – Ø
 I (pr(o)č(a)ě) (87vb29) – Ø (kraj citata iz sv. Pisma)
 I (88ra3) – Ø
 i (88ra4) – a (669:88)
 i (88ra8) – a (669:90)
 i (88ra12) – Ø
 I (88ra13) – a (669:91)
 I (88ra16) – Ø
 i (88ra18) – a (669:93)
 I (88ra20) – A (669:94)
 i (88ra23) – a (669:95)
 i (88ra25) – Ø
 i (88ra26) – i (669:96)
 i (88ra28) – a (669:97)
 i (88rb2) – a (669:98)
 i (88rb3) – a (669:98)
 (dostoěnstva.) i (spodoblen'ě) (88rb5) – Ø (podobnějí [669:99])
 i (88rb7) – Ø
 i (88rb7) – a (669:100)
 i (88rb9) – a (669:100)
 (umiti) i (rozumiti) (88rb15) – Ø (uměti [669:102])
 razumomъ i umen'emъ (88rb20) – Ø (v umění [670:103])
 i (88rb22) – Ø
 i (88va5) – a (670:107)
 i (88va7) – a (670:108)
 i (88va10) – Ø
 i (88va10) – i (670:108)
 i (88va12) – a (670:109)
 i (88va13) – Ø
 I (88va15) – A (670:110)
 i (88va21) – a (670:111)
 I (88vb13) – Ø
 I (88vb18) – a (670:119)
 I (88vb20) – i (670:120)
 i (88vb21) – a (670:120)
 i (88vb21) – Ø
 i zlosti (!) (89ra16) – Ø (z hlúposti [670:127])
 i (89ra16) – i (670:127)
 i (89ra17) – I (670:128)
 i (89ra19) – i (670:128)
 I (89ra21) – Ø
 zdravi i celi (89ra23) – Ø (celý [670:129])
 I (89ra26) – Ø
 (V'zr(ě)lъ e(stъ) ...) i (progledalъ) (89rb5) – Ø
 i (89rb6) – a (670:133)
 i (89rb7) – Ø
 i (89rb8) – Ø

- i (89rb8) – i (670:134)
 i pr(o)č(a)ě (89rb10) – Ø
 I (89rb10) – Ø
 i (89rb20) – a (670:138)
 i t(a)koe (89rb21) – Též i (670:138)
 i (89rb22) – Ø
 i (89rb24) – a (671:140)
 i (89rb27) – Ø
 i (89rb28) – i (671:141)
 I zato (89rb28) – Ø
 i (89va4) – a (671:142)
 i (89va7) – Ø
 i (89va6) – a (671:143)
 i (89va8) – a (671:144)
 I (89va8) – a (671:144)
 i (89va10) – Ø
 i (89va11) – a (671:144)
 i (89va14) – a (671:145)
 i (89va16) – Ø
 i (89va16) – Ø
 i (89va17) – a (671:146)
 i (89va17) – i (671:146)
 i (89vb7) – že (671:152)
 i (89vb12) – i (671:153)
 veliku s'trašť i trpenie (89vb9) – Ø (utrpe-
 ní [671:152-153])
 I (89vb15) – Ø
 I (89vb16) – Ø
 i (89vb20) – Ø
 i (89vb23) – Ø
 i (89vb25) – a (671:158)
 i (89vb27) – a (671:158)
 I (90ra2) – Ø
 i (90ra5) – Ø
 i (90ra6) – i (671:162)
 i (90ra11) – a (671:164)
 i (90ra13) – a (671:164)
 trpenie s'trasti i muke (90ra16) – Ø (utrpení
 [671:165])
 i (90ra19) – Ø
 i (90ra22) – a (671:167)
 I (90ra22) – A (671:167)
 I (90ra29) – Ø
 i (90ra2) – i (671:170)
 i (!) (90rb5) – Ø
 i (90rb7) – Ø
 I (90rb9) – A (671:172)
 I (90rb15) – A (671:173)
 i (90rb24) – i (671:177)
 i n(a)mь (90rb29) – Ø
 i (90va4) – a (672:179)
 I (90va6) – a (672:180)
 i (90va8) – a (672:180)
 i (90va11) – Ø
 i veče (!) (90va13) – Ø (u vězení [672: 181])
 i (90va29) – i (672:185)
 i (90vb1) – i (672:185)
 i (90vb1) – i (672:185)
 i (90vb2) – a (672:185)
 ki se čuvaju ... i obaruju (90vb8) – necha-
 jíce (672:187)
 i (90vb8) – i (672:187)
 I (90vb10) – a (672:188)
 I (90vb17) – I (672:191)
 i (90vb18) – i (672:192)
 i (90vb19) – i (672:192)
 (k(a)ko) i (90vb23) – Ø (jako [672:193])
 k(a)ko i (90vb25) – Ø (jako [672:194])
 i (90vb29) – i (672:195)
 i (91ra5) – Ø
 I (91ra6) – a (672:197)
 i (91ra9) – a (672:198)
 i (91ra12) – a (672:198)
 i, pron.
 петъ (86ra14) – Ø (667:7)
 ga (86ra15) – Ø (667:7-8)
 (za) ne (86ra21) – Ø (667:10)
 nega (86va3; !, pro *čega ?) – Co (668: 28)
 emu (86va13) – mu (668:34)
 imь (86vb1) – jim (668:39)
 ego (86vb8) – Ø
 e (86vb17) – Ø
 ga (86vb18) – Ø
 k' něi (86vb23) – Ø
 ei (86vb24) – jí (668:46)
 ju (86vb23) – ji (668:46)

t(a)ko ga (87ra11; ? *koga) – (koho) [668:52]
 ga (87rb3) – Ø
 ga (87rb4) – Ø
 ei (87rb13) – jí (668:63)
 o^t nega (87rb15) – Ø
 ga (87va10) – Ø
 mu (87vb6) – mu (669:78)
 ego (88ra6) – Ø
 emu (88va17-18) – Ø
 emu (!) (88va24) – jemu (670:113)
 nemь (88va26) – něm (670:112)
 nemь (88vb8) – něm (670:116)
 nemь (88vb11) – něm (670:117)
 mu (88vb22) – jej (670:120)
 nemь (89ra8) – Ø
 ga (89rb20) – ho (670:138)
 ga (89rb22) – ho (670:139)
 mimo nega e(сть) šaľ (89rb22-23) – Ø (po-
 minul jest [670:139])
 nemu (89va4) – němu (671:142)
 ga (89va5) – ho (671:142)
 k' nemu (89va6-7) – Ø
 ga (89va9) – Ø
 ego (89va7) – jeho (671:143)
 ga (89va10) – Ø
 nemь (89va12) – něm (671:144)
 ga (89vb1) – ho (671:150)
 imь (90ra3) – Ø
 ego (90ra5) – Ø
 ga (90ra14) – ho (671:164)
 nega (90ra17) – něho (671:165)
 ga (90ra19) – ho (671:166)
 nemь (90ra23) – něm (671:167)
 nega (90ra26) – něho (671:168)
 iju (90rb2) – Ø
 ob' nem' (90rb10) – o něm (671:172)
 ga (90rb12) – ho (671:173)
 ga (90rb13) – ho (671:173)
 emu (90vb17) – jemu (672:191)
 mu (90vb17) – Ø
 ego (91ra5) – jeho (672:196)

ego (91ra7) – jeho (672:197)
izě, pron. rel.
 izi^e (87va25) – kteříž (669:75)
izbaviti, pf.
 e ... iz' bavlennь (89rb1-2) – zbavení (670:131)
izvolenstvo, n.
 Iz' volen'stva (87va1-2) – přivolením (669:68)
izvoliti, pf.
 e ... izvolila (87rb12) – (jest ... přivolila (668:62)
 iz' volila (87va6-7) – přivolila (669:69)
izvьnь → zvьnь
iz'gnati, pf.
 esi izagnanь (87vb15-16) – jsi vyhnán (669:81)
izgubiti → zgubiti
iziti, pf.
 e(сть) izašalь. ili o^tstupovalь (87va16-17) – je sstupoval (669:72)
 izašal' si (87vb17) – sstoupils (669:82)
 estь izašalь (88vb19) – jest sstúpil (670:119)
 su ... bili izaš'li (89rb16) – jsou ... sstoupili (670:137)
izlěčiti, pf.
 izličiti (89va18) – ulěčiti (671:147)
 da bi ... izlěčilь (90rb12) – aby ... ulěčil (671:173)
izmetati, pf.
 iz'metati (90rb5) – kydati (671:171)
 gnoi izmetali (? *izmetateli) (90rb6-7) – hnojikydové (671:171)
izměriti, pf.
 (Priměřimo ili) izměrimo (86va9) – Važme (668:32)
iznut'rb → znut'rb
izšьstie, n.
 iz'šastie (87va12) – sstupování (669:71)
 iz'šas'tie (87vb28) – sstúpení (669:85)
 iz'šas'tie (88ra2) – sstupování (669:88)

izъ, z, praep.

z visokosti (87vb11) – Ø
 iz' (87vb16) – z (669:81)
 is (88ra9) – od (669:90)
 z' (88vb20) – z (670:120)
 iz' (88vb20-21) – z (670:120)

ili, conj.

ili (86va2) – Ø
 ili (86va9) – Ø
 ili (88vb9) – a (670:117)
 ili (89rb12) – Či (670:136)
 pr(a)v(a)dъ. ili erěi (89rb19) – Ø (kněz [670:138])

ili (89vb3) – aneb (671:151)
 ili (90rb13) – Ø
 ili (90rb14) – Ø
 ili (90rb14) – a (671:173)
 ili (90rb16) – Ø
 ili (90rb17) – i (671:174)
 naložišъ. ili učiniš' (90rb18) – naložiš' (671:174)

ili (90va16) – a neb (672:182)

iměti, imati, ipf.

(bi ...) imel' (86ra21) – měl (by) (667:10)
 imamo (86ra23) – máme (667:11)
 imamo (86ra26) – máme (667:12)
 imata (... umriti) (86vb9) – Ø
 ni imel (88rb4) – nelze bylo (... býti) (669:99)
 ani niednoga pomankan'ě ne imelъ (88vb5-6) – Ø
 ni imelъ (!) (88vb15) – měl jest (670:118)
 imaše (88vb17) – jest měl (670:119)
 ni imelъ (89vb13) – neměl jest (671:154)
 e(stъ) imelъ (90ra23) – měl (671:167)
 imaju (90rb4) – má (671:170)
 da bi ... imelъ (90rb11) – měj (671:172)
 imajuče (90va18) – majíc (672:182)
 mil(o)srdie imiti (91ra9) – milosrdní byli (672:197-198)

inъ, pron.

inihъ (89ra16) – jiných (670:127)
 ine (90vb9) – jiné (672:188)

Isaiĕ, m.

Isaiĕ (89ra6) – Izaiáš (670:124)

ispasti, pf.

si is'palъ (88ra9) – padls (669:90)

istupiti, pf.

e(stъ) ... is'tupila (87rb7-8) – sstúpila (668:61)

Isuhrъstъ, m.

Is(u)h(rъst)ъ (86rb3) – Ø

Is(u)h(rъst)ъ (86va1) – pán Ježíš (668:28)

Is(u)h(rъst)ъ (86va6) – Ježíš (668:29)

Is(u)h(rъst)ъ (87va22) – Ježíš Kristus (669:74)

Is(u)h(rъst)ъ (87vb27) – Ježíš (669:85)

Is(u)h(rъst)ъ (88va11) – Kristus (670:109)

Is(u)h(rъst)ъ (89va1) – Ježíš (671:142)

Is(u)h(rъst)ъ (89va19) – Kristus (671:147)

Is(u)h(rъst)ъ (89va23) – Kristus (671:148)

Is(u)h(rъst)ъ (89vb13) – Ø

Is(u)h(rъst)ъ (91ra2) – Ježíš (672:195)

Is(u)h(rъst)a (91ra13-14) – Krista (672:199)

Isusъ, m.

I(su)sъ (89rb5) – Ježíš (670:133)

I(su)sa (90vb11) – Ježíše (672:188)

I(su)sъ (90vb18) – Ježíš (672:191)

ishaždati, ipf.

ish(a)ěše (86ra11) – sstupoval (667:6)

ishaěše (86rb4) – sstupoval (667:17)

Ishaěše (86va28) – sstupováše (668:38)

ishaěše (87rb27) – sstupoval (669:67)

is'hač (87va23-24) – sstupoval (669:74)

ishaěše (87vb29) – sstupoval (669:85)

ishaěše (88ra24-25) – sstupování (669:95-96)

ishaěše (89rb10) – sstupoval (670:134)

ishoditi, ipf.

ishoč(še) (86rb18) – sstupoval (667:18)

ishočše (86va8) – sstupoval (668:30)

ishoždenie, n.

ishoen'e (88ra5) – sstupování (669:89)

ishoen'e (88ra19) – sstoupení (669:93)

iti, ipf.

(e) šal' (86va23) – sstoupil (668:37)

(g'rede ...) ide (87va21) – jde (669:73)
 ide (89rb19) – sstupoval (670:138)
 (to e(stь)) šalb (89vb6) – šel jest (671: 152)
 Idi (90vb18) – Jdi (672:191)
 Idi (90vb19) – Jdi (672:192)
 j̄ '30'
 j̄, (!) – dvě a třidceti (671:168)
kada, conj. (= *кѡ[г]да)
 kada (87rb8) – když (668:61)
 kada (87rb11) – když (668:62)
 kada (87rb113) – An (668:63)
 kada godi (87rb21) – v který den (669: 65)
 kada (88vb18) – když (670:119)
 kada (90rb18) – když (671:174)
 kada (90va21) – když (672:183)
 kada (90vb3) – když (672:186)
kako, adv.
 k(a)ko (86ra23) – jakož (667:23)
 k(a)ko (86rb2) – jako (667:14)
 k(a)ko (86rb15) – jakož (667:22)
 k(a)ko (86va10) – Kterak (668:32)
 K(a)ko (86va26) – Kterak (668:38)
 k(a)ko (86va27) – že (668:38)
 k(a)ko (86va28) – Kterak (668:38)
 k(a)ko (86vb14) – Co (668:44)
 k(a)ko (87ra1) – jako (668:48)
 k(a)ko (87ra14) – kterak (668:53)
 k(a)ko (87ra21) – Ø
 k(a)ko (87ra28) – Kterak (668:58)
 k(a)ko (87rb24) – jako (669:66)
 k(a)ko (87rb26) – kterak (669:67)
 k(a)ko (87va8) – jako (669:70)
 k(a)ko (87vb10) – jako (669:79)
 k(a)ko i (87vb26) – jako (669:84)
 k(a)ko (88ra27) – Kterak (669:96)
 k(a)ko (88rb14) – jako (669:102)
 k(a)ko (88rb16) – jako (670:103)
 k(a)ko (89ra5) – že (670:124)
 k(a)ko (89va27) – Jakož (671:150)
 k(a)ko (89vb12) – Jakož (671:153)
 k(a)ko (89vb18) – že (671:156)
 k(a)ko (89vb21) – jako (671:157)

k(a)ko (90ra4) – takt' (671:160)
 k(a)ko (90ra9) – jako (671:163)
 k(a)ko (90ra18) – Jakož (671:165)
 k(a)ko (90ra18) – Jako (671:166)
 k(a)ko (90vb21) – jako (672:193)
 k(a)ko i (90vb23) – jako (672:193)
 k(a)ko i (90vb25) – jako (672:194)
 k(a)ko (91ra2) – co (672:195)
kakovь, adj.
 k(a)kovo (88vb16-17) – také (670:119)
kamo, adv.
 kamo (86va12) – Kam (668:33)
 kamo (86va23) – Kam (668:37)
kačka, f.
 kač'ke (86vb45) – hada (668:45)
 kač'ka (86vb29) – had (668:48)
 kač'ke (87ra5) – hada (668:49)
 kač'ka (87ra11) – had (668:52)
 kač'ke (87rb9) – hadovu (668:61)
 kač'ka (87rb18) – had (669:64)
 kač'ke (87va4) – hada (669:69)
 kač'ke (87va6) – hada (669:69)
 kač'ki (paklenoi) (87va28) – hadu (669: 76)
 kač'ka (87vb3-4) – had (669:78)
 kač'ke (88ra8) – hované (669:90)
 kač'ku (90va20) – hada (672:183)
 kačka (90va24) – Had (672:184)
 kač'ku (90vb1) – hada (672:185)
kaėti se, ipf.
 se kae (90ra22) – se kají (671:167)
ki, pron. rel.
 koga (86ra13) – Ø (? kteřž; 667:7)
 ki (86ra20) – jenž (667:10)
 (o!) koga (86rb6) – (o) kterém (667:19)
 kihь (86rb8) – nichž (667:20)
 k(o)ga (86rb19) – ho (667:24; cf. kteřž,
 667:24)
 v ku (?) (86rb22) – (v) niž (667:25)
 ki (86va17) – který (668:35)
 Ki (86va19) – Ø
 ko (86vb5) – Ø (drukčije)
 ko (86vb6) – Ø

- ki (godí) (86vb8) – kterou (kolivěk) (668:41)
 koga (86vb20) – jehož (668:45)
 ki (87ra6) – jenž (668:50)
 ki (godí) (87rb14) – Který (kolivěk) (87rb668:63)
 ki (87va16) – jenž (669:72)
 ki (87va19) – jenž (669:73)
 ka (88vb3) – která (670:115)
 kimь (88vb26-27) – jimž (670:122)
 ko e (89ra2) – Ø (již [670:123])
 komь (89ra14-15) – němž (670:127)
 ko e (89rb4) – Ø
 ki (89rb10) – Kdo (670:135)
 ki (89rb26) – jenž (671:140)
 ki grediše (89va2) – Ø (čině [671:142])
 ki (89va12) – který (671:145)
 ki (89va14) – jenž (671:145)
 ki (89va22) – kdo (671:148)
 ki (89va23) – jenž (671:148)
 koga (89va25-26) – jehož (671:149)
 ki (89vb1) – kdo (671:150)
 ki (89vb2) – Ø
 ki (90ra2) – jenž (671:160)
 kom' (90ra1) – němž (671:167)
 ki (90rb4) – jenž (671:170)
 to ko běše pogiblo (90va7) – ztracené (672:180)
 ku (si) (90va26) – jižs (672:184)
 ki se čuvaju ... i obaruju (90vb7) – necha-
 jíce (672:187)
 ki (90vb13) – Který (672:190)
 ki (90vb14) – jenž (672:190)
 ki (90vb16) – kterýž (672:191)
klasti, ipf.
 klademo (90vb3) – cpáme (672:186)
ko, conj.
 ko (89ra10) – Ø
koli, partic.
 ča koli (90rb15) – což kolivěk (671:173)
korakь, m.
 korakь (87rb9-10) – krok (668:62)
krivina, f.
 krivinu (87vb18) – vinu (669:82)
 za č(lově)č(a)sku k'rivinju (88rb27-28) – Ø
 (pro něho [670:105])
kriviti, ipf.
 kr(i)vimo (90va16) – viníme (672:182)
krivь, adj.
 krivь (88rb12) – křivě (669:101)
 krivo s'vedočasťo (90vb2) – vinu (672:185-186)
 k'rivi (90vb4) – vinni (672:186)
krivě, adv.
 krivi (88ra29) – křivě (669:97)
križь, m.
 drivom' križa (88va3) – na dřevě (670:107)
 drivo k'riža (88va7) – kříže (670:107)
 križi (90va1-2) – kříži (672:178)
krьnavь, adj.
 krvavoga (88ra23-24) – krvavého (669:95)
krьvьnь, adj.
 krvni (!) (90rb4) – hříchuv (671:171)
krьhkostь, f.
 krhkostь (91ra4) – nedostatek (672:196)
kto, pron.
 gdo (86va10) – Kto (668:33)
 gdo (89rb29) – kdo (671:141)
kurno, adv.
 kupno (87va12) – spolu (669:71)
къ, praer.
 k (nam') (86rb14) – od (nás) (667:22)
 k' něi (86vb23) – Ø
 k (č(lově)ku) (88rb6) – Ø
 k' (88rb9) – k (669:100)
 k' (88va20) – k (670:111)
 k (89va4) – k (671:142)
 k' nemu (89va6) – Ø
 k' (90ra4) – k (671:161)
 k' bližnemu (91ra8) – Ø (bližnímu [672:197])
 k' životu (91ra10) – Ø (života [672:198])
lačnostь, f.
 lač'nostь (87vb21) – lačnost (669:83)
lačьnь, adj.
 lačanь (87vb1-2) – lačen (669:77)

l'gati, ipf.

(da bi) lagalъ (87ra17) – by sklamal (668:54)

ležati, ipf.

leži (90ra21) – leží (671:167)

li, partic.

li (86rb5) – li (667:19)

eda li съ (87vb1) – zdalis (669:77)

eda li (89ra17) – -li (670:128)

li (89ra20) – -li (670:128)

li (89ra20) – -li (670:128)

li (89va28-29) – -li (671:150)

listie, n.

list'ě (87ra10) – listí (668:51)

Luka, m.

L(u)ka (86rb16) – Lukáš (667:22)

lahko, adv.

lahko (90va4) – Lehce (672:179)

lě, partic.

li (86rb20) – od polu (667:25)

lěkarъ, m.

likari (88vb27) – lékaři (670:122)

lěto, n.

letъ (90ra25) – let (671:168)

letъ (90va12) – let (672:181)

ljub'znivo, adv.

ljubez'nivo (88va5) – líbezně (670:107)

ljubiti, ipf.

ljubiti (86ra26) – milovati (667:12)

ljubleno (86vb16-17) – chutné (668:45)

Ljubimo (90vb9) – milŭjme (672:187-188)

(da bismo ...) ljubili (91ra8) – (Abychom ...) milovali (672:197)

ljudi(e), plur. tantum

o ljuděhъ (89vb29) – lidu (671:159)

ljudi (90ra20-21) – lidí (671:166)

malo, adv.

Malo (89ra19) – Málo (670:128)

Malo (89ra20) – Málo (670:128)

mankati, ipf.

e man'kalo (87va29-87vb1) – se nedostáva-lo (669:77)

Mariě, f.

M(a)riě (88va5-6) – Maria (670:107)

meždu, praep.

meju (86rb6) – mezi (667:19)

meju (86rb7) – mezi (667:20)

meju (88ra10) – mezi (669:91)

mešt'ръ, m.

meš'tra (86ra19-20) – mistra (667:10)

meš'tru (86ra24) – mistru (667:11)

meš'tra (91ra1) – mistra (672:195)

mī, pron. pers.

n(a)съ (86ra22) – nás (667:11)

(k) nam' (86rb14) – (od) nás (667:22)

(o^l) n(a)s' (86rb15) – Ø

mi (86va3) – my (668:28)

nam (89rb) – nám (670:133)

nasъ (89vb5) – nás (671:151)

n(a)мъ (90rb29) – Ø

Mi (90va15) – My (672:182)

mi (90va29) – My (672:185)

n(a)мъ (91ra2) – nám (672:196)

milosrđie, n.

milosrdiemъ (89va5) – milosrdenstvím (671:142-143)

mil(o)srdiemъ (89vb16) – milosrdenstvím (671:155)

m(i)losrdiě (90ra12) – milosrdenství (671:164)

milosrdiě (90rb26) – milosrdenství (671:177)

mil(o)srdie (90vb17) – milosrdenství (672:191)

mil(o)srdie imiti (91ra9) – milosrdní byli (672:197-198)

milosrđь, adj.

milosrdi (89vb26-27) – milosrdný (671:158)

milosrđь (90vb22) – milosrdný (672:193)

milosrđьнь, adj.

m(i)losrdni (90vb21) – milosrdný (672:192)

milostivъ, adj.

mil(o)st(i)vi (86ra17) – milosrdný (667:9)

m(i)lost(i)vi (86ra24-25) – milosrdný (667: 11)

milost(i)vi (86rb12-13) – milostivý (667: 21)

Milost(i)vi (86rb20-21) – Milosrdný (667: 25)

mil(o)st(i)вь (88rb13) – milostí (669: 102)

milost(i)vi (89va13-14) – milostivý (671: 145)

mil(o)st(i)vo (90ra28) – milostivý (671:169)

m(i)lost(i)voga (91ra12-13) – milostivého (672:199)

milostь, f.

m(i)losti (88ra5-6) – milosti (669:89)

mil(o)stь (88va19) – milost (670:111)

milosti (88va20-21) – milosti (670:111)

mil(o)sti (88vb20) – milosti (670:120)

mimo iti, ipf.

mimo ide (89rb20-21) – minul jest (670: 138)

mimo nega e(stь) šalь (89rb22-23) – pomí-
nul jest (670:139)

mirra, f.

mirru (88va13) – mirrou (670:109)

misлити, ipf.

misli (90vb26) – Važ (672:194)

(da bismo ...) mis'ľili (91ra6) – (Abychom
...) vážili (672:197)

mis'ľь, f.

misal'ju (86rb1) – (ze ...) myslí (667: 13)

mного, adv.

mного (89ra15) – mnoho (670:127)

mněti, ipf.

ča si mneľь (87ra16-17) – cos mněl (668:54)

mnel' si (87vb2) – Cos mńnil (669:77)

mnepь biti (88rb17) – jmín býti (670: 103)

se m'ni biti (90vb13) – zdá se (672:190)

moi, pron. poss.

o moemь trpen'i (90vb26) – utrpení mé
(672:194)

moči, ipf.

(emu ...) moglo naš'koditi (88va25) – Ø
(by jemu uškodilo [670:113])

ne more (89ra4) – nemůž (670:124)

ni mog(a)ľь (89ra26) – nemůž (670:130)

e mog(a)ľь (89rb10-11) – mohl (670: 136)

nisu mogli (89rb29) – nemohli jsú (671:
141)

bi mog(a)ľь (89va15) – by mohl (671: 146)

ne more (89vb18) – nemůž (671:156)

more (90ra7) – mohou (671:162)

моць, f. (cf. nemoць)

moč'ju (86ra29) – mocí (667:13)

moць (87vb5) – moc (669:78)

moči (88vb15) – moc (670:118)

moč' (88vb25) – síla (670:121)

moць (90ra6) – moci (671:161)

моцьнь, adj.

moč'ni (89va14) – mocný (671:145)

močan' (90ra2) – mocen (671:160)

мгьт'вь, adj.

budeta mr'tva (87rb16) – umřete (668: 63)

муд'гь, adj.

mud'ri (87vb9) – moudřej (669:79)

мудрě, adv.

mud'ri (88rb2) – moudře (669:98)

мудrostь, f.

mudrost (87vb7-8) – moudrost (669:79)

музь, m.

mužu (87ra6) – muži (668:50)

мука, f.

trudь. muka (88vb22) – trudí práce (670:
121)

trpenie s'trasti i muke (90ra16) – utrpení
(671:165)

muku (90rb17) – síly (671:174)

муčenje, n.

mučenje (89rb4) – mučení (670:132)

na, praep.

n(a) (86ra14) – Ø (667:7)

na (polu) (86ra15) – od (polu) (667:7)

na (polь) (86va5) – od (polu) (668:29)

na se (86vb19) – Ø

na (87vb5) – na (669:78)

na (87vb7) – na (669:79)

na (88ra15) – v (669:92)

na (88ra22) – v (669:94)
 na (88va11) – na (670:109)
 na (89ra18) – na (670:128)
 na (89ra19) – na (670:128)
 na (89ra23) – na (670:129)
 na (89ra24) – na (670:130)
 na (89va9) – na (671:144)
 na (89vb8) – na (671:152)
 na (89vb14) – na (671:155)
 na (89vb29) – nad (671:159)
 na (90ra14) – na (671:164)
 na (90ra17) – na (671:165)
 na semь s(vě)ti (90ra25) – Ø
 na (90va1) – na (672:178)
 na drivi (90va3) – u dřeva (672:179)
 na ... s(vě)ti (90va10) – na světě (672: 181)
 na (90va20) – na (672:183)
 na (90va23) – na (672:184)
 na (90vb1) – na (672:185)
 na (90vb1) – na (672:185)
 na (90vb1) – na (672:185)
 na (90vb2) – na (672:185)
nagota, f.
 nagote (87ra11-12) – nahoty (668:52)
nagь, adj.
 naga (87ra9) – nazí (668:51)
nadь, praep.
 nada (672:9) – nade (672:188)
naibližni, adj.
 naibliž'ni (90vb14) – najbližší (672:190)
naiviši, adj. (superl.)
 naiviš'sega (89ra13) – nejvyššího (670: 126)
naigori, adj. (superl.)
 naigoršee (88ra3) – najhorší (669:88)
 naigor'se (89ra2) – nejhorší (670:123)
naidraži, adj. (superl.)
 naidraž'sega (90vb11-12) – najmilejšího
 (672:189)
nainižni, adj.
 nainižnega (89ra11-12) – nejnižšího (670:
 126)
naiprěžde, adv.
 Naiprič (90va23-24) – Ø

naiti, pf.
 našadši (86vb23) – nalezl (668:46)
naličti, pf.
 e(stь) naličнь (90ra11) – naliv (671:163)
naložiti, pf.
 naložišь. ili učiniš' (90rb17) – naložiš (671:
 174)
napastь, f.
 napasti (90ra2) – i pokoušín (671:159-160)
 napas'ti (90ra3) – pokušení (671:160)
napolu, **napolь**, adv.
 napolu (86ra15) – (od) polu (667:7)
 napolu (86rb28-29) – od polu (668:27-28)
 napolь (86va5) – (od) polu (668:29)
 napolь (!) (87ra14) – plně (668:53)
 napolь (87ra24) – od polu (668:56)
 nap(o)lь (87va26) – od polu (669:76)
 napolь (88ra4) – od polu (669:88)
naučenie, n.
 naučenie (90rb21) – naučení (671:176)
 naučen'e (91ra3) – naučení (672:196)
naučiti, pf.
 naučiti (86ra19) – naučiti (667:10)
 naučiti (86ra22) – Ø
naškoditi, pf.
 (emu ...) moglo naš'koditi (88va25) – by
 jemu uškodilo (670:113)
našь, pron. poss.
 naš' dragi sp(a)sitelь (89rb17) – Ø (spasitel
 [670:137])
 n(a)šu (91ra4) – svůj (672:196)
 našego (!) (91ra7) – všeho (672:197)
 naš(e)go (91ra13) – Ø
ne, partic.
 ne (86rb10) – ne- (667:20)
 ne (86vb2) – ne- (668:39)
 ne (86vb7) – ne- (668:41)
 ne (86vb13) – ne- (668:44)
 ne (86vb22) – ne- (668:46)
 ne (!) (jísti) (86vb25) – Ø (jísti)
 (da bisva) ne (umrla) (86vb28) – Abychom
 ... nezemřeli (668:48)

ne (87ra1) – ne- (668:48)
 ne bude (87ra18) – aby se nestalo (668: 54)
 nečeta umriti (87rb17) – Abychom ... ne-
 umřeli (669:64)
 ne um'reta (87rb20) – neumřete (669:65)
 bi ne bilo (87vb23) – by nebylo (669:84)
 ne bi bilo (88va25) – jest nebylo (670: 112)
 ani niednoga pomankan'ě ne imel'ь (88vb5)
 – Ø
 da bi ne zgrěšil'ь (88vb16) – nehřešiti (670:
 118-119)
 ne pomogu (88vb28) – nespomohou (670:
 122)
 ne more (89ra4) – nemůž (670:124)
 ne s'pi (89va24) – nespí (671:148-149)
 se ... ne ostrize (89va27) – neostřeže (671:
 149)
 Ne ostrže (89va28) – Neostřeže (671: 150)
 Ne (da bi) (90rb12) – ne (aby) (671:173)
 Ne priimai (90vb22) – nepřijímaj (672: 193)
 ne priimam'ь (90vb23) – nepřijímám (672:
 193)
nebeski, adj.
 n(e)b(e)sko (86ra21) – nebeské (667:10)
nebo, n.
 nebesěhь (87vb4) – nebesích (669:78)
 neba (87vb14) – nebe (669:80)
nevol'ьnъ, adj.
 nevol'ni (89vb24-25) – nuzný (671:158)
netoč'ь, f.
 netoč' (87vb22) – nemoc (669:83)
 netoči (!) (88ra15) – motci (669:92)
 netoč'ь (88vb3) – nemoc (670:115)
netoč'ьnъ, adj.
 netoč'noga (89va17) – nemocného (671:
 146)
 netoč'ni (90ra22) – nemocní (671:167)
netudrě, adv.
 netud'ri (88ra28) – nemoudře (669:97)
nepokoi, m.
 nepokoi (88ra10) – nepokoj (669:90-91)
neposluš'ьstvie, n.

neposluš'ьstviem'ь (86va20-21) – neposlu-
 šenstvím (668:36)
nerazum'ьnъ, adj.
 nerazum'ni (87va26-27) – bláznivý (669:76)
nerazumě, particip. (adj.)
 neazumijuč' (88rb17) – nerozumné (670:
 103)
nerе, conj. (< *neže)
 nere (87va29) – než (669:76)
 prič nere sagrěši (88vb18) – před pádem
 (670:119)
 Nere (89ra27) – než (670:130)
 Nere da e ... iz'bavlen'ь (89ra29) – Ø (zba-
 vení [670:131])
 nere (89rb3) – Ø (cf. jediné [670:132])
 nere (89va23) – než (671:148)
 nere (90ra24) – než (671:168)
 Nere (90vb20) – než (672:192)
nestanovit'stvo, n.
 nes'tanovit'stvo (87ra25-26) – neustavič-
 nost (668:56)
nestanovuč'ina, f.
 nestanovuč'ine (86rb26) – neustavičnosti
 (668:27)
 nestanovuč'ine (86va24-25) – neustavičnosti
 (668:37)
ni, partic.
 ni (88va27) – ani (670:113)
 ni (89va25) – ani (671:149)
ni ... ni, partic.
 ni ... ni (88va26-27) – ani ... ani (670: 112-
 113)
nied'ьnъ, pron.
 ani niednoga pomankan'ě ne imel'ь (88vb5)
 – Ø
 nied(a)nъ (89vb13) – nižádný (670:136)
nigdare, adv. (= *niky'daže)
 jure ... nigdare (88vb27) – konečně (670:
 122)
 nig'dare (89va23-24) – nikdy (671:148)
nigdore, pron. (= niky'tože)
 nig'dore (89va26) – nižádný (671:149)
nikoli, partic.

Nikoli (86vb29) – Nikoli (668:48)
 Nikoli (87rb19-20) – Nikoli (669:65)
nině, nina, adv.
 n(i)na (86rb8) – nyní (667:20)
niskostь, f.
 niskostь (87vb18) – nízkost (669:82)
niče, pron.
 niče (86vb21) – nic (668:46)
 niče (88va24-25) – nic (670:112)
 niče (89va27) – nic (671:149)
novь, adj.
 novi (90rb2) – nový (671:170)
nožьnь, adj.
 nožnu (89ra6-7) – nohy (670:125)
nočь, f.
 noči (89va25) – noci (671:149)
нъ, conj.
 на (86vb5) – ale (668:40)
 На (da goršee) (88ra11) – Ø (Najhorší [669:91])
 На (89ra10-11) – a neb (670:125)
 На (90va5) – Ø
několiko, adv.
 nikoliko (90va12) – Několik (672:181)
o, interj.
 O (87va26) – Ó (669:76)
 O (87vb16) – Ó (669:82)
 O (88ra1) – Ó (669:87)
 O (88ra4) – Ø
 O vistinu (89ra24-25) – Jistě (670:130)
 O (90ra4) – Aj (671:160)
 O (90vb29) – Aj (672:195)
o, obь, praep.
 ob' (89va12) – o (671:144)
 o Ijuděhь (89vb29) – Ø (lidu [671:159])
 ob' (90ra23) – o (671:167)
 ob' (90rb10) – o (671:172)
 o (90vb26) – Ø
 o¹voetь (90vb28) – Ø (tvě [672:195])
 o (90vb29) – Ø
 o (91ra5) – Ø
oba, num.

obima (87ra7-8) – obou (668:50)
obarovati se, ipf.
 ki se čuvaju ... i obaruju (90vb8) – nechajf-ce (672:187)
obezati, pf.
 obeza (89va7) – uvázal jest (671:143)
 obezalb (90ra5) – přivázal (671:161)
obilno, adv.
 obil'no (90ra10-11) – Ø
oboi, num.
 oboi (90rb1) – Ø
obradovanie, n.
 obradovanie (90ra13) – obradování (671:164)
obřesti, pf.
 e ... ubreľ (!) (88va18) – navrátil (670:110)
og'нь, m.
 og(a)нь (89ra27) – ohně (670:130-131)
odrěti, pf.
 da bi ... odr'lb (90rb13) – aby ... odřel (671:173)
oděnie, n.
 odenie (87ra9-10) – věníky (668:51)
ožgati, pf.
 ožgaly (!) (88vb2) – zstrašila (670:114)
oživiti, pf.
 oživi (88va15) – obživil (670:110)
oznaniti, pf.
 oznaniвь (90ra29-90rb1) – oznámiv (671:169-170)
oko, oči, n./f.
 oči (86ra18) – očí (667:9)
 očima (86vb16) – očima (668:44)
 oči (87ra7) – oči (668:50)
 oči (87rb23) – oči (669:66)
okusiti, pf.
 okusite (86vb8-9) – jísti budete (668:41-42)
olie (cf. ulie), n.
 oliě (90ra11) – oleje (671:163)
 oliě (90ra12) – oleje (671:164)
omlěti, pf.
 omlēlb e(stь) (88ra23) – omdlel jest (669:95)

онь, pron.

ona (87rb16) – Ona (669:64)

Онъ (87vb11) – Onen (669:80)

онъ (88ra24) – on (669:95)

Онъ (88rb12) – onen (669:101)

ona (90va24) – Ona (672:184)

opatriti, pf.

opatrivъ (86vb18) – Spatřil (668:45)

оруžникъ, m.

оруž'niki (88rb28) – rytřiuov (670:105)

osoba, f.

osobi (90vb23) – osoby (672:193)

ostaviti, pf.

ostaviše (86ra15) – (odeřli jsou...) nechav-
še (667:17-18)

ost(a)v(i)še (86rb20) – odeřli jsou ho (667:
25)

ostavlen' (86rb29) – odběžen (668:28)

ostavlenъ (86va16-17) – odběžen (668: 35)

ost(avi)še (87va26) – odeřli jsou (669: 76)

ostati, pf.

su bili ostali (87ra23) – jsou byli ostali
(668:55)

ostráženie, n.

ostrážen'ě (89va26) – ostřežení (671: 149)

ostrěgovanie, n.

os'trigovanie (90va18-19) – výstrahu (672:
182-183)

ostrěgovati, ipf.

ostrěgue (89vb1) – ostřřhá (671:150)

ostrěči (se), pf.

se ... ne ostriže (89va27) – neostřeže (671:
149)

Ne ostrěže (89va28) – Neostřeže (671: 150)

otvrženie, n.

o^lvržen'ě (87va1) – pochybením (669: 68)

otvrěsti, pf.

o^lvrista se (87ra7) – odevřřny sou byly
(668:50)

o^lvrzut' se (87rb22-23) – otevrou se (669:
65-66)

otvrěči, pf.

o^lvrgla (87ra29) – Pochybila (668:58)

o^lvrgla (87va5-6) – pochybila (669:69)

otgovarati se, ipf.

se e ... odgov(a)rala (90va22) – se ... vy-
mlouvala (672:183)

se od'gov(a)ramo (90vb3-4) – se vylou-
váme (672:186)

otgovoriti (se), pf.

O^lgov(o)ri (... i reče) (86vb27) – Ø

odgov(o)riti se (90vb6) – se vylouovati
(672:187)

se odgov(o)ri (?) (90vb8) – výmluvy (672:
187)

otiti, pf.

o^lřal (e) (86rb23) – odeřed (668:26)

(e) o^lřalъ (86va10-11) – odeřel (668:33)

o^lřalъ (86va19-20) – Odřel (668:36)

(e) o^lřalъ (86va26) – odeřel (668:38)

otkrъveněe, adv. (comp.)

o^lkrvenie (89ra5) – znamenitě (670:124)

otkudъ, adv.

o^lkudъ (86va11) – Odkud (668:33)

otmetati, pf.

da bi ... o^lmetali (90rb9) – bohďaj ... vyky-
dali (671:172)

otpolu, **otpolъ**, adv.

o^lpolu (86va16) – od polu (668:34-35)

o^lpolъ (87ra15) – Od polu (668:53)

otpočinutie, n.

o^lpočinutie (88vb10-11) – odpočřvání (670:
117)

otstupati, ipf.

o^lstupajuči (!) (87ra27-28) – sstupování
(668:57)

o^lstupaše (87ra28) – sstupoval (668:58)

otstupovati, ipf.

e(stъ) izařalъ. ili o^lstupovalъ (87va17-18) –
je sstupoval (669:72)

othodъ, m.

ohodъ (86va3; !) – Odchod (668:28)

- o^hodъ (86va10) – odchod (668:332)
oъ, praep.
 ot (86ra11) – od (667:6)
 o^t (86rb6) – o (667:19)
 o^t (n(a)s') (86rb15) – Ø
 o^t (86rb18) – od (667:23)
 o^t (86rb24) – od (668:26)
 o^t (86rb24) – od (668:26)
 o^t (86va11) – od (668:33)
 o^t (86va21) – od (668:36)
 o^t (86va22) – od (668:36)
 o^t (86va23) – od (668:37)
 o^t (86vb3) – z (668:40)
 O^t (86vb4) – Z (668:40)
 o^t (razumeniě) (86vb6) – Ø
 o^t (86vb26) – z (668:47)
 o^t (87ra10) – z (668:51)
 o^t (87ra25) – od (668:56)
 o^t (nega) (87rb15) – Ø
 o^t toga ploda (87rb22) – Ø
 od toga ploda (87va9) – Ø (ovotce [669:70])
 o^t (87va3) – od (669:71)
 o^t (87va24) – od (669:74)
 o^t (87vb17) – z (669:82)
 o^t (87vb19) – od (669:82)
 O^t (87vb19) – od (669:82)
 o^t (87vb20) – od (669:83)
 o^t (87vb21) – od (669:83)
 o^t (87vb22) – od (669:83)
 O^t (88ra5) – od (669:89)
 O^t (88ra6) – od (669:89)
 O^t (88ra10) – od (669:91)
 o^t (88ra13) – z (669:92)
 o^t (88rb6) – z (669:99)
 o^t (88rb7) – z (669:99)
 o^t (88rb7) – z (669:99)
 o^t (88rb7) – z (669:99)
 o^t (88rb25) – od (670:105)
 o^t (88rb28) – od (670:105)
 o^t (88va8) – z (670:108)
 o^t (88va21) – z (670:111)
 o^t (88va27) – Ø
 o^t (89ra6) – od (670:125)
 o^t (89ra10) – Ø
 o^t (89ra11) – Od (670:125)
 ot (89ra11) – od (670:126)
 o^t (89ra16) – Ø
 o^t (? *o) (90rb5) – Ó (671:171)
 o^t (90rb8) – z (671:171)
 o^t toga driva ploda (90va28) – Ø
 od' griha (90vb6) – Ø (hřich [672:187])
 O^t (90vb13) – z (672:190)
 o^t (91ra7) – ze (672:197)
oъсь, m.
 o^ucu (88rb22) – otci (670:104)
oсьсь, m.
 ocать (88va12) – ocet (670:109)
oče, adv.
 oče (86vb21-22) – Ø
Pav'ъ, m.
 P(a)v(a)ъ (89vb12) – Pavel (671:153-154)
 Pavaъ (89vb22) – Pavel (671:157)
paguba, f.
 pagubъ (89ra17) – překaz (670:127)
padenie, n.
 padenie (89ra25) – pád (670:130)
 paden'e (90rb24) – pád (671:177)
padnuti, ipf.
 pad'nučega (89va15-16) – padlého (671:146)
paki, pakъ, adv.
 paki (87va10) – Ø
 p(a)ki (88va2) – zase (670:106)
 A pak' (88va19) – Ø
 Ani p(a)къ (89rb2) – Ø (ani [670:131])
 paki (90va25) – Ø
 p(a)ki (90va29) – pak (672:185)

- p'кль, m.**
paklě (89rb3) – pekle (670:132)
- паметь, f.**
pamety (88vb12) – pamět (670:117)
pamet' (89ra1) – pamět (670:123)
- парисѣи, m.**
parisěi (90vb15-16) – on (672:191)
- пасті, ipf.**
Pade (!) (87ra25) – pád (668:56)
pade (!) (88ra21) – pádu (669:94)
padenoga (89rb7) – padlého (670:133)
- паچه, adv.**
da pače (88vb10) – ale (670:117)
- pelati, ipf.**
pela (90ra19) – Vedl (671:166)
- пета, f.**
petu (89ra6) – paty (670:125)
pete (89ra10) – Ø
petu (89ra11) – paty (670:125)
- печаловати се, ipf.**
pečaloval' se (89va11-12) – péči ... měl (671:144)
- печалъ, f.**
pečal' (90ra23) – péči (671:167-168)
- пити, ipf.**
pi (88va12) – pil (670:109)
- платити, pf. (?)**
platim' (90rb20) – zaplatím (671:175)
- плодъ, m.**
Plod' (87rb2) – ovotce (668:59)
plod' (87rb8) – ovotce (668:61)
o^t toga ploda (87rb22) – Ø
od toga ploda (87va10) – ovotce (669:70)
ploda (88va9-10) – ovotce (670:108)
o^t toga driva ploda (90va29) – Ø
- плнь, adj.**
plnoga (88va21-22) – plného (670:111)
pl'no (88vb10) – plné (670:117)
- по, праер.**
po (90ra18) – skrze (671:165)
po (90va13) – po (672:181)
- повисити се, pf.**
se e povisil' (88rb1) – se povýšil (669: 97-98)
- поволити, pf.**
povolila e (87rb4) – přivolila (668:59)
- повратити, pf.**
povratil' (90va1) – aby navrátil (672: 78)
- поврънути, pf.**
povrnuta (90ra7-8) – navráceny (671: 162)
- поганинъ, m.**
pogane (86rb9) – pohané (667:20)
- погубити, pf.**
e(st') pogibal' (87vb12-13) – jest zatracen (669:80)
bi bil' pogibal' (87vb25-26) – byl by zatracen (669:84)
to ko běše pogiblo (90va7-8) – ztracené (672:180)
- погледати, pf.**
Pogleda (86vb15) – Užela (668:44)
- погьтити, pf.**
pogl'tiv' (87vb14-15) – porobiv (669: 81)
- погубити, pf.**
Pogubiv' (88va18) – ztrativ (670:111)
biše ... pogubil' (90va3-4) – ztratil (672:179)
- подобство, n.**
podob'stvo (86vb19-20) – spusob (668:45)
podobstvo (88ra7) – podobenství (669: 89-90)
- пожелѣти, pf.**
poželega ... e (86vb17-18) – požádala (668: 45)
poželega ... e (87rb3) – požádala (668: 59)
- познати, pf.**
poznasta se (87ra8) – poznali sou (668: 50-51)
da bismo ... poznali (91ra4-5) – Abychom ... poznali (672:196)
- показати, pf.**
e(st') ... pokazal' (86ra24) – (jest ...) ukázal (667:11)
- покои, m.**
pokoš (86rb25) – pokoje (668:26)

pokoš (86va22) – pokoje (668:36)
 pokoš (88ra9-10) – pokoje (669:90)
pokora, f.
 veliko (!) pokoru činili (90va11) – mnoho
 (se kajíce) (672:180)
poli, praep.
 poli (88va6) – u (670:107)
položiti, pf.
 položi (89va9) – vloživ (671:144)
полъ → dopolu; napоlъ, napolu
pomankanie, n.
 ani njednoga pomankan'č ne imelъ (88vb5)
 – Ø
pomišlenie, n.
 pomišlen'č (89ra12) – pomyšlení (670: 126)
pomoči, pf.
 ne pomogu (88vb28) – nespomohou (670:
 122)
 pomoči (89rb11) – pomoci (670:136)
 pomoči (89rb29) – pomoci (671:141)
 pomoči (90ra3-4) – pomoci (671:160)
помоць, f.
 pomoč'ju (90rb16-17) – pomoci (671: 174)
 S' pomoč'ju (91ra11) – pomocí (672: 198)
pom'čenie, n.
 pomačen'e (86vb12) – pomstu (668:43)
poniziti se, pf.
 se e ponizilъ (88rb3) – se ponížil (669: 98)
 se e(stъ) ponizilъ (88rb12) – se ponížil
 (669:101)
 se ... poniziti (90rb28-29) – se ... ponížiti
 (672:178)
ponuknutie (?), n.
 ponuk't'емъ (!) (87rb28) – vnuknutím (669:
 67)
 ponuk'tie (87va4) – ponuknutí (669:69)
poražati, ipf.
 poraža (88vb25) – uráží (670:121)
porodъ, m.
 porodomъ (86va19) – pokolením (668: 35-
 36)
 porodъ (88va11) – pokolení (670:108-109)
posegnuti, pf.

poseže (87vb5) – sáhl (669:78)
 si posegalъ (87vb7) – jsi sáhl (669:79)
poslati, pf.
 da e ... poslanъ (89ra28) – Ø
poslušati, pf.
 poslušav'ši (87ra4-5) – Uposlechla (668:49)
posramiti, pf.
 posramila (88vb1) – pohaněla (670:114)
posramlenie, n.
 stidъ. posramlen'e (88vb23) – (haní) hanba
 (670:121)
потомъ, adv.
 potomъ (89ra24) – potom (670:130)
потъ, m.
 pota (88ra24) – potu (669:95)
poěsti, pf.
 pojila ... e (87rb4) – jedla (668:60)
pravdaъ, m.
 pr(a)v(a)дъ. ili eři (89rb18) – kněz (670:
 138)
pravda, f.
 prav'de (87vb19) – nevinosti (669:82)
pravьdnostъ, f.
 pravdnosti (88ra13-14) – nevinosti (669:
 92)
približiti se, pf.
 približil se e (89vb17) – přiblížil se (671:
 155)
 se e približilъ (90ra4) – se přiblížil (671:
 160)
privesti se, pf.
 se ... priveli (91ra11) – se dočekali (672:
 198)
prignuti se, pf.
 prig'nul se e(stъ) (89va5-6) – hnul jest (671:
 143)
prigoda, f.
 prigoda ili prigodan'e (88ra16-17) – přrho-
 da (669:93)
prigodanie, n.
 prigoda ili prigodan'e (88ra17) – přrhoda
 (669:93)
prigodati se, pf. (?)

se e ... prigodalo (86va13) – se ... stalo (668:34)

prigoda se (89rb18) – přihodilo se (670:137-138)

prietí, pf.

e(stь) priěla (87va4-5) – přijala (669:69)

priěti (89vb14) – přijít (671:155)

priimati, ipf.

Ne priimai (90vb22-23) – nepřijímaj (672:193)

ne priimamь (90vb23-24) – nepřijímám (672:193)

prikladь, m.

(primiren'e ili) prikladь (86va2) – Ø

prikloniti se, pf.

budučь priklonil se (89vb15-16) – sa ... hnul (671:155)

priležno, adv.

prilěžno (86va7) – pilně (668:29)

priměratí, ipf.

primiral (e) (86rb21-22) – vážil (667:25)

primiralь (e(stь)) (86va1) – Vážil (668:28)

priměrenie, n.

primiren'e (ili) prikladь (86va1-2) – Ø

priměriti, pf.

primireno (86rb14) – váženo (667:22)

Priměrimo (86va2-3) – važme (668:28)

Priměrimo (ili) izměrimo (86va9) – Važme (668:32)

pripelati, pf.

pripelal ... e (89va10) – vedl jest (671:144)

pristupiti, pf.

pristupiv' (89va6) – přiblíživ se (671:143)

priti, pf.

pride (86vb23) – Přilez (668:46)

e prišalь (89va3-4) – přišel (671:142)

progledati, pf.

(V'zr(ě)lь e(stь...)) i progledalь (89rb5-6) – Ø (Vzezřel [670:133])

progovoriti, pf.

(e(stь)) pr(o)gov(o)rilь (86ra16-17) – promluvil (jest) (667:9)

promisliti, pf.

es(a)mь promislilь (90vb27-28) – jsem ... vážil (672:194)

prorokь, m.

pr(oro)kь (89rb12) – prorok (670:136)

pr(oro)ci (89rb25) – proroky (671:140)

pr(oro)ci (90ra18) – Davida (671:166)

protiviti se, ipf.

se ... protiví (88vb29) – se ... protiví (670:122)

protivnostь, f.

prot(i)v'nostь (88vb8) – protivnost (670:116)

pročaě, adj. (n. pl.; na kraju citata iz Sv. Pisma)

pr(o)č(a)ě (86rb4) – Ø

pr(o)č(a)ě (86va8) – Ø

I pr(o)č(a)ě (87vb29) – Ø

i pr(o)č(a)ě (89rb10) – Ø

prьvi, num.

prvomu (88rb9) – prvnému (669:100)

prьvo, adv.

prvo (89ra23) – prvé (670:129)

prěbivati, ipf.

prebivaju (86rb9) – přebývají (667:20)

prebivae (90ra26-27) – přebýváje (671:168)

esu prebivali (90va15) – jsou přebývali (672:181)

prěgrěšenie, n.

pregrěšen'i (89vb29) – hřích (671:159)

prěď, praep.

predь (90va21) – před (672:183)

prěžde, adv.

priě nere sagrěši (88vb17-18) – před pádem (670:119)

prěkladati, ipf.

e ... prekladala (90va20-21) – počítala (672:183)

prěmoči, pf.

Premog(a)l e (88rb29) – Přemohl (670:106)

premog(a)l' e (88va1) – přemohl (670:106)

prěstupiti, pf.

e ... prestupila (87rb6) – přestoupila (668:60)

prěhiniti, pf.

e prehinila (90va25) – oklamal (672:184)

putь, m.

putemь (87va20) – cestou (669:73)

putemь (89rb15) – cestou (670:137)

putem' (89rb19-20) – cestou (670:138)

na puti (89rb22) – (když byl) vedlé cesty (a) (670:139)

putem' (89va3) – cestu (671:142)

putem' (89vb2) – cestu (671:151)

put' (89vb3) – cestou (671:151)

рѣкълень, adj.

raklenoi (87va28-29) – Ø

rakleni (89ra27-28) – v peklo (670:131)

рѣнезь, m.

pineza (90ra29) – peníze (671:169)

равnati se, ipf.

rav'nati se (88rb18-19) – loupiti (670: 103)

равнь, adj.

ravan' (87vb6) – rovnejm (669:78)

rav(a)nь (88rb21-22) – rovným (670: 104)

радость, f.

radosti (89rb1) – radosti (670:131)

razboinikь, m.

raz'boiniki (86ra12) – lotry (667:6)

r(a)z(boiniki) (86rb19) – lotry (667:24)

razboiniki (86va14) – lotry (668:34)

r(a)z(boiniki) (87va25) – lotry (669:75)

raz'boinike (88ra10-11) – lotry (669:91)

raz'boiniki (90vb15) – lotry (672:190)

razvě, conj.

razvě (89rb13) – než (670:136)

razumь, m.

razumu (86rb21) – rozumu (667:21)

razumomь i umen'emь (88rb19-20) – v umění (670:103)

Razumь (88vb12-13) – rozum (670:118)

razumь (89ra1-2) – rozum (670:123)

(V) razumu (89ra13-14) – (do ...) rozumu (670:126-127)

razuměnie, n.

razumeniě (86vb3) – umění (668:40)

razumeniě (86vb6) – umění (668:41)

razumeniě (86vb26) – umění (668:47)

razuměti, ipf.

razumějuče (87ra2) – znajíce (668:49)

razumějuče (87rb24-25) – znajíce (669: 66)

umiti i razumiti (88rb15) – uměti (669:102)

to razumimo (89ra9) – Ø

razumenomь (?) (89ra14) – rozumění (670: 127)

rai, m.

rai (86vb5) – ráji (668:40)

raě (87vb16) – ráje (669:81)

raji (88va23-24) – ráji (670:112)

rai (90ra10) – ráji (671:163)

raji (90va3) – ráji (672:179)

rana, f.

rane (86ra14) – rány (667:7)

r(a)n(i) (86rb19) – rány (667:24)

r(a)n(i) (87va25) – rány (669:75)

rani (89va7) – rány (671:143)

rani (? *razvi) (89vb8) – kromě (671: 152)

rane (90ra5-6) – rány (671:161)

ranenie, n.

Ranene (86va4-5) – ranění (668:29)

ranen'e (87ra26-27) – ranění (668:56-57)

ranen'e (88ra3-4) – ranění (669:88)

ranen'e (88ra12) – ranění (669:91)

ranen'e (88ra14) – ranění (669:92)

ranen'e (88ra20) – ranění (669:93-94)

ranen'e (88ra26) – ranění (669:96)

ranen'ě (88rb7) – ranění (669:99-100)

ranen'e (89ra18) – ranění (670:128)

rane(n'e) (89rb3) – ranění (670:131-132)

ranen'e (90rb24) – ranění (671:177)

ranenju (90vb29) – ranění (672:195)

raniti, ipf. (?)

ranen' (86rb28) – raněn (668:27)

(e) ranen' (86va15-16) – raněn

rani (87ra12) – raní (668:52)

ranenь (88va21) – raněn (670:111)

ranenь e(stь) (88vb21) – raněn jest (670: 120)

e(stь) ranenь (89ra5) – jest raněn (670: 124)

ranenoga (89rb8) – raněného (670:133-134)

raneni (89rb27) – raněni (671:140)
 ranenoga (89va16-17) – raněného (671: 146)
 ranenoga (89vb7) – raněného (671:152)
 (da bi ...) ranilь (90rb14) – (aby ...) ranil
 (671:173)

ranьnyj, adj.

ran'nomu (90ra4-5) – raněnému (671: 161)

rasti, ipf.

ras'tu (88vb26) – rostú (670:122)

reči, pf.

(To) rekučь (86ra25) – (to) věz (667:12)

rekal' (e) (86rb17) – řekl (jest) (667:23)

rekaľь (e(stь)) (86va7) – řekl (jest) (668: 30)

reki (86vb4) – řka (668:40)

reče (86vb24) – dí (668:46)

Oľgov(o)ri ... i reče (86vb28) – Řekla (668: 47)

r(e)če (86vb29) – Řekl (668:48)

rekal' běše (87ra18) – Řekl jest (668:54)

e rekaľь (87rb14) – řekl (668:63)

bíše rek'la (87rb17) – řekla (669:64)

reki (87rb19) – řka (669:65)

e(stь) rekaľь (87va23) – řekl jest (669: 74)

reče (87vb28) – dí (669:85)

reki (89rb9) – řka (670:134)

r(e)ki (89va1) – řka (671:142)

e(stь) řečeno (89va21) – řečeno jest (671: 147-148)

r(e)če (89va28) – dí (671:150)

rekal' e(stь) (90rb9-10) – řekl jest (671:172)

reče (90vb16) – vedce (672:191)

reče (90vb17) – vedce (672:191)

rodь, m.

rodu (87va14) – pokolení (669:71)

rodь (87va19) – pokolení (669:73)

rodь (87vb15) – pokolení (669:81)

řečь, f.

řeči (86ra14) – slova (667:9)

ričь (87rb8) – řeč (668:61)

řeči (90vb9-10) – věci (672:188)

Samaraninь, m.

Samaranina (87vb24) – Samaritána (669:84)

Samaraninь (89va2) – Samaritán (671: 142)

Samaraninь (89va13) – Samaritán (671:145)

Samaraninь (89va20) – Samaritán (671:147)

Samaranin' (89va21) – Samaritán (671: 147)

Samaranin' (89vb2) – Samaritán (671: 151)

samь, pron.

samь (86rb2) – sami (667:14)

samu (86vb24) – samu (668:46)

sami (89rb27) – sami (671:140)

sami (90rb7) – sami (671:171)

sami (90va17) – Ø

sboгь, m.

z'boгь (90ra21) – zboru (671:166-167)

svetь, adj.

s(ve)ti (86rb16) – svatý (667:22)

s(ve)ti (89vb12) – s. (671:153)

s(ve)ti (89vb21-22) – s. (671:157)

(v) s(ve)tiňь (ľjudi z'boгь) (!) (90ra20) – (do zboru ...) svatého (671:167)

svlěči, pf.

s'vlk'še (86ra12) – jsou obloupili (667: 7)

svl(ьkše) (86rb19) – obloupili jsou (667:24)

(e) svlčєn' (86rb28) – (jest) obloupen (668: 27)

(e(stь)) svlčєn' (86va15) – obloupen (668: 34)

s'vlče (87ra11) – obloupí (668:52)

svl(ьkše) (87va25) – obloupili (669:75)

Svl'čєn e (88rb24) – Loupen (670:105)

svlčєn' e (88rb26) – loupєn (670:105)

Svlčєnь (88va21) – oblúpen (670:111)

s'vlčєn bě (88vb19) – obloupen jest (670: 120)

s'vl'čєnoga (89rb7-8) – obloupeného (670: 133)

s'vl'čєni (89rb27) – oblúpeni (671:140)

s'vlčєnoga (89va16) – obloupeného (671: 146)

(da bi ...) s'vlkal' (90rb13) – (aby ...) obloupil (671:173)

svlěčєnie, svlčєnie, n.

Svlčєn'e (86va4) – obloupení (668:28-29)

svlčєn'e (88ra3) – obloupení (669:88)

svl'čєn'e (88ra12) – obloupení (669:91)

svlčenie (88ra13) – obloupení (669:92)
 svlčene (88ra19-20) – obloupení (669: 94)
 (v'pade) v' svlčenie (88ra25) – obloupení
 (669:96)
 svlčep'ě (88rb7) – obloupení (669:99)
 svlčenie (89ra29) – obloupení (670:131)
 s'vlčene (90rb23-24) – obloupení (671:176)
 svlččen'ju (90vb28) – obloupení (672: 194-
 185)
svoevolstvo, n.
 zlíím s'voe-volstvom' (87rb28-29) – zalí-
 bením (669:67)
svoi, pron. poss.
 s'voi (86ra18) – svých (667:9)
 s'voego (86ra27) – svého (667:12)
 s'voim' (86ra27-28) – svého (667:12)
 s'voju (86ra28) – své (667:13)
 svoju (86ra29) – (ze ...) svých (667:13)
 s'voju (86rb1) – své (667:13)
 svoega (86rb1-2) – svého (667:13)
 svoim' (86va18) – svým (668:35)
 svoemu (87va14) – svému (669:71)
 svoi (87vb15) – své (669:81)
 svoi (88va10) – své (670:108)
 s'voe (88va14) – své (670:110)
 svoei (88vb14) – Ø
 svoga (89va9) – své (671:144)
 svoi (90ra14) – své (671:165)
 s'voem' (90ra17) – své (671:165)
 s'voego (90rb22) – svého (671:176)
 s'voe (90rb23) – své (671:176)
 s'voem' (90rb29) – Ø
 s'voi (90va19) – Ø
 svoego (90vb10) – svého (672:188)
svršeno, adv.
 svršeno (87rb11) – konečně (668:62)
svrěči, pf.
 s'vržep' (87vb13) – vyhnán (669:80)
svědoč'stvo, n.
 krivo s'vedočastvo (90vb2-3) – vinu (672:
 185-186)
světlost, f.
 světlosti (87vb19-20) – světla (669:82-83)

svěť¹, m. 'mundus'
 (sego) s(vě)ta (86rb27) – (v) světě (668: 27)
 s(vě)ta (86va26) – světa (668:38)
 na sem' s(vě)ti (90ra26) – Ø
 na sem' s(vě)ti (90va10) – zde na světě
 (672:181)
svěť², m. 'consilium'
 s'veť (87va6) – radě (669:69)
 s' svetom' (87vb8) – radou (669:79)
sgrěšati, ipf.
 zgrišamo (90va17-18) – hřešíme (672: 182)
sgrěšenie, n.
 z'grišen'e (88rb25) – Ø
sgrěšiti, pf.
 ne biše z'grěšila (86vb22) – jest hřichu ne-
 měla (668:46)
 da bi ne zgrěšil' (88vb16) – nehřešiti (670:
 118-119)
 prič nere sgrěši (88vb18) – před pádem
 (670:119)
sdravie, n.
 zdravič (87vb21-22) – zdraví (669:83)
 zdravič (88va22) – zdraví (670:111)
 zdravie (88va24) – zdraví (670:112)
 zdrav'e (88vb17) – zdraví (670:119)
 Ni v nem' Zdravič (89ra8-9) – Ø
sdravb, adj.
 zdravi i celi (89ra22-23) – Ø (celý [670:
 129])
 zdravi (90ra9) – zdravý (671:163)
se, sebe, pron. refl.
 sebe (86rb3) – se (667:14)
 se (86rb5) – se (667:19)
 (stv(o)rilo) se (86rb12) – se (stalo) (667: 21)
 se (e ... prigodalo) (86va12) – se (... stalo)
 (668:34)
 se (e ... stv(o)rilo) (86vb14) – se (stalo)
 (668:44)
 na se (86vb19) – Ø
 o'tvrsta se (87ra7) – odevřiny sou byly
 (668:50)

poznasta se (87ra8) – Ø (poznali sou [668: 50-51])
 sebě (87ra9) – sobě (668:51)
 se e stvorilo (87ra19) – se stalo (668:54)
 o^lvřzut' se (87rb23) – otevrou se (669: 66)
 s'muti se (88ra22) – zarmoutil se (669: 94)
 se e povisil' (88ra29) – se povýšil (669: 97)
 se e ponizil' (88rb3) – se ponižil (669: 98)
 se e ... v'zvisil' (88rb10) – se povýšil (669: 101)
 se e(stь) ponizil' (88rb11) – se ponižil (669:101)
 se (... mnen' bitii) (88rb15) – Ø (jmín býti [670:103])
 rav'nati se (88rb19) – Ø (loupiti [670: 103])
 se ... protivii (88vb28) – se ... protiví (670: 122)
 se ... učiti (88vb29) – se učiti 670:123)
 se gov(o)ri (89ra10) – Ø
 prigoda se (89rb18) – přihodilo se (670: 137-138)
 zn(a)menava se (89rb25-26) – Ø (znamenají [671:140])
 prig'nul se e(stь) (89va6) – hnut jest (671: 143)
 pečaloval' se (89va12) – pěči ... měl (671: 144)
 se ... ne ostriže (89va27) – Ø (neostřeže [671:149])
 se e stv(o)riľ (89vb4) – Ø
 se (89vb8) – se (671:152)
 na se (89vb14) – na se (671:155)
 buduč' priklonil se (89vb16) – sa ... hnut (671:155)
 približil se e (89vb17) – přiblížil se (671: 155)
 se smilovaľ (89vb28) – slitoval se (671: 159)
 se e približil (90ra4) – se přiblížil (671: 160)
 se kae (90ra22) – se kají (671:167)
 sebe (90rb8) – sebe (671:171)
 se vratim' (90rb18) – se vrátím (671: 174)

se ... poniziti (90rb28) – se ... ponižiti (672:178)
 se e(stь) v'skrěsilo (!) (90va4) – se zhřešilo (672:179)
 se e čekalo (90va6) – se čekalo (672: 179)
 se e vratilo (90va6) – se navrátilo (672: 180)
 se e ... odgov(a)rala (90va21) – se ... v'mlouvala (672:183)
 se od'gov(a)ramo (90vb3) – se v'mlouváme (672:186)
 odgov(o)riti se (90vb6) – se v'mlouvati (672:187)
 ki se čuvaju ... i obaruju (90vb7) – nechajíce (672:187)
 se odgov(o)ri (?) (90vb8) – výmluvy (672: 187)
 se ... priveli (91ra10) – se dočekali (672: 198)
sin'ь, m.
 s(i)n'ь (88rb1) – Syn (669:98)
 sin'ь (88rb21) – syn (670:104)
 sin'ь (88rb27) – syn (670:105)
 s(i)n'ь (88va2) – syn (670:106)
 s(i)ni (88va14) – syny (670:110)
 s(i)n'ь (88va17) – syn (670:110)
 s(i)n(o)m' b(o)žim'ь (88va19) – Ø
 sin'ь (89rb13-14) – syn (670:136)
 sin'ь (89va19) – syn (671:147)
sitost'ь, f.
 sitosti (87vb20-21) – sytosti (669:83)
skoro, adv.
 t(a)ko skoro (89ra22) – Nébrž (670:129)
skote, n.
 s'kote (90ra18) – hovado (671:166)
skr'ьb'ь, adj.
 s'krbni (89vb24) – bídný (671:158)
skr'ьb'ь, f.
 s'krb'ь (90rb10-11) – Pěči (671:172)
slad'ьk'ь, adj.
 sl(a)tkoga (88va9) – sladké (670:108)
slav'ьn'ь, adj.
 s'lav'no (90rb21) – slavné (671:176)
slišati, ipf.

Sliši (86va26-27) – Slyš (668:38)
 (e(st)ʹ) slišalʹ (86vb10-11) – slyšal (668:43)
 Slišala (sta) (86vb11-12) – slyšal (668:43)
 Slišala (86vb12-13) – slyšal (668:43)
 Sliši (87ra24-25) – Slyš (668:56)
 s'lišeči (87rb18-19) – slyše (669:64)
 slišiš' (87rb26) – slyšiš' (669:67)
 slišimo (90rb20-21) – slyšime (671:176)
 s'lišimo (90rb22-23) – slyšime (671:176)
 slišimo (90rb25) – slyšme (671:177)
slobodnyĭ, adj.
 s'l(o)bodni (88vb14-15) – svobodný (670:118)
slovo, n.
 slovi (87va1) – slovu (669:68)
 sl(o)vomʹ (!) (87va2) – skutku (669:68)
 sl(o)vo (87va5) – v slovu (669:69)
sluga, m.
 sluga (88rb23) – sluhou (670:104)
smilovati se, ipf.
 (da bi) se smilovalʹ (89vb28) – (aby) slitoval se (671:159)
smokovʹ, adj.
 smokova (87ra10) – fíkového (668:51)
s'mrgʹ, f.
 smrtiju (86vb9) – smrtí (668:42)
 smrtʹ (87vb23) – smrt (669:83)
 smrtiju (88ra27) – smrtí (669:96)
 smr'tʹ (89vb12) – smrt (671:153)
 smrti (90va13) – smrti (672:182)
smrgʹnyĭ, adj.
 smrt'ni (89vb25-26) – smrtedlný (671:158)
 s'mrtniĥ (!) (90rb8) – smrdutých (671:172)
smutiti se, pf.
 s'muti se (88ra22) – zarmoutil se (669:94)
smučenie, n.
 smučen'e (89vb11) – zarmúcení (671:153)
sněsti, pf.
 snista (87rb15) – jísti budete (668:63)
 s'ně (87va10) – jedla (669:70)
 i s'nivʹ (88va10) – jedl (670:108)
spadenie, n.

spaden'ě (88rb6) – pádu (669:99)
spasenie, n.
 sp(a)senie (90vb24) – spasení (672:193-194)
 spasitelʹ, m.
 sp(a)sit(e)l' (86ra17) – spasitel (667:9)
 sp(a)sitelʹ (86ra25) – spasitel (667:11-12)
 sp(a)s(i)t(e)lʹ (86rb13) – spasitel (667:21)
 sp(a)s(i)t(e)lʹ (86rb21) – Ježíš (667:25)
 sp(a)sitelʹ (86va27) – spasitel (668:38)
 sp(a)sitelʹ (89rb17-18) – spasitel (670:137)
 sp(a)sitela (90rb22) – spasitele (671:176)
 sp(a)sitela (90rb26-27) – spasitele (671:177)
spasti, pf.
 spadost'a (z visokosti) (87vb10-11) – zej-skali jste (?) (669:80)
spati, ipf.
 ne s'pi (89va24) – nespí (671:148-149)
spodoblenie, n.
 dostoĭnstva. i spodoblen'ě (88rb5-6) – podobnějí (669:99)
spodobstvo, n.
 spodob'stva (88ra6-7) – podobenství (669:89)
sposoba, f.
 s'posobe (89vb20-21) – osoby (671:156-157)
sramota, f.
 sramota (88va29) – hanba (670:114)
srđ, m.
 sr'dʹ (88ra6) – hněv (669:89)
srđyce, n.
 sr'cemʹ (86ra27) – (ze ...) srdce (667:12)
 sr'ca (90ra13) – srdce (671:164)
 sr'ca (91ra7) – srdce (672:197)
stav, m.
 s'tavu (88rb9) – stavu (669:100)
starostʹ, f.
 starostʹ (88vb4) – starost (670:115)
starʹ, adj.
 stari (90rb2) – starý (671:170)
stati, ipf. (= *stojati)
 s'taše (88va6) – stála (670:107)
stvoriti, pf.

stvoríše (86ra14) – vloživše (667:7)
 (E ... se ...) stvorilo (86rb5) – Stalo (... se) (667:19)
 stv(o)rilo (se) (86rb11-12) – (se) stalo (667:21)
 stvorenoe (86rb15) – Ø
 stvo(riše) (86rb19) – vloživše (667:24)
 S'tvoriv' (86va28-29) – Stvořil (668:39)
 (se e ...) stv(o)rilo (86vb14-15) – se stalo (668:44)
 stv(o)rista (87ra9) – udělali jsou (668:51)
 se e stvorilo (87ra20) – se stalo (668:55)
 stv(o)ri(še) (87va225-26) – vloživše (669:75)
 se e stv(o)riľ (89vb4) – Ø
 buduĉ'. stv(o)ren' (89vb5) – učiněn jsa (671:151-152)
 s'tv(o)ri (90vb18) – učiiň (672:192)
 s'tv(o)ri (90vb19-20) – učiiň (672:192)
stidь, m.
 stidь. posramlen'e (88vb23) – (han) hanba (670:121)
stražь, m.
 s'tražь (89va22-23) – strážný (671:148)
stražьnь, adj.
 s'traž'ni (89va21-22) – strážný (671:148)
strastno, adv.
 s'trastno (90ra25) – strastně (671:168)
strastь, f.
 veliku s'trastь i trpenie (89vb9) – utrpení (671:152-153)
 trpenie s'trastí i muke (90ra16) – utrpení (671:165)
strastьnь, adj.
 strast'ni (88rb23) – strastným (670:104)
stratiti, pf.
 stratiš' (90rb15) – vydáš (671:174)
strahь, m.
 strahь (88vb24-25) – strach (670:121)
stražьnь, adj.
 straš'na (88ra16) – hrozná (669:92)
strьgnuti, pf.
 s'trgnula (88va28-29) – trudila (670:114)

studoděčenie, n.
 s'tudoděčenie (89ra15-16) – zastřnění (670:127)
stupьnь, m.
 stupna (87rb10) – sstupování (668:62)
sudьnь, adj.
 sud'ni (90rb19) – soudný (671:175)
сь, pron.
 sego (86rb26-27) – Ø (drukčije)
 sega (86va25) – tohoto (668:38)
 na semь s(vě)ti (90ra25-26) – Ø
 na semь s(vě)ti (90va10) – zde na světě (672:181)
сь, praep.
 Sa (86va17-18) – s (668:35)
 s' (svetom') (87vb8) – Ø (radou [669:79])
 s' (87vb13) – z (669:80)
 s' (88ra21) – Ø
 s' (b(ogo)mь) (88rb19) – Ø (boha [670:103])
 s' (88va13) – s (670:109)
 S' pomoč'ju (91ra11) – Ø (pomocí [672:198])
tako, adv.
 t(a)ko (86rb5-6) – tak (667:19)
 t(a)ko (86va10) – Takto (668:32)
 tako (86va28) – Takto (668:39)
 t(a)ko ga (87ra11; ? *koga) – (koho) [668:52]
 t(a)ko (87ra18) – Ø
 t(a)ko (87ra28) – Takto (668:58)
 tako (87rb5) – tak (668:60)
 T(a)ko da (87va7) – Ø
 tako (87va11) – tak (669:70)
 tako (87va15-17) – tak (669:72)
 (I) tako (87vb23) – Ø (A [669:84])
 tako (88ra20-21) – tak (669:94)
 T(a)ko (88ra27) – Takto (669:97)
 tako (88rb3) – tak (669:98)
 tako (88va15) – tak (670:110)
 t(a)ko (89ra4) – tak (670:124)
 t(a)ko skoro (89ra22) – Něžř (670:129)
 t(a)ko (89rb11) – tak (670:135)

t(a)ko (89va13) – tak (671:145)
 t(a)ko (89va14) – tak (671:145)
 t(a)ko (89va15) – tak (671:146)
 tako (89vb17) – tak (671:156)
 t(a)ko (90ra8) – tak (671:162)
 t(a)ko (90ra9) – tak (671:163)
 t(a)ko (90ra10) – tak (671:163)
 t(a)ko (90vb6) – tak (672:187)
 t(a)ko (91ra7) – tak (672:197)
 tako (91ra9-10) – tak (672:198)
takoe (= takožde), adv.
 t(a)koe (86va22-23) – Ø
 t(a)koe (87ra6) – Ø
 takoe (87va19) – Ø
 i t(a)koe (89rb21) – Těž i (670:138)
 t(a)koe (89rb26) – tež (671:140)
 takoe (90rb25) – také (671:177)
 t(a)koe (90vb2) – tak (672:185)
 takoe (90vb18-19) – tež (672:192)
 takoe (90vb20) – tež (672:192)
tvoi, pron. poss.
 tvoe (!) (87vb27) – své (669:85)
 o'voemъ (90vb28) – tvé (672:195)
težko, adv.
 težko (90va6) – těžce (672:180)
težьkь, adj.
 težku (88ra26-27) – těžkou (669:96)
 teš'ko (88vb29) – těžko (670:123)
 teš'ko (89ra25) – těžký (670:130)
 teš'si (89ra26) – těžší (670:130)
 težše (89ra28-29) – těžší (670:131)
 teš'ko (90vb5-6) – těžký (672:187)
tí, pron. pers.
 (Ča) ti (87va29) – Cožt' (669:77)
 ti (87vb7) – ty (669:78)
 ti (87vb14) – ty (669:81)
 tebě (90rb19-20) – tobě (671:175)
 ti (90vb13) – tobě (672:190)
 ti (90vb18) – ty (672:192)
 ti (90vb19) – ty (672:192)
tisučь, num.
 tisučь (90va12) – tisíc (672:181)

t'мьнь, adj.
 tam'noi (90va14) – temném (672:181)
товогь, m.
 tovora (89va9-10) – hovado (671:144)
 tovor' (90ra14) – hovado (671:164-165)
траць, m.
 tratъ (86vb8) – hodinu (668:41)
tre, conj.
 tre (dari do) (89ra7) – Ø
 tre (89rb20) – Ø
 tre (90rb28) – Ø
tresti, ipf.
 trese (88vb24) – řese (670:121)
tri, num.
 triňь (90vb13) – tři (672:190)
trudь, m.
 trudь. muka (88vb22) – truí práce (670:121)
трьпѣnie, n.
 veliku s'trastъ i trpenie (89vb9-10) – utrpení (671:152-153)
 trpenie s'trasti i muke (90ra15-16) – utrpení (671:165)
 o ... trpen'i (90vb26) – utrpení (672:194)
трьпѣti, ipf.
 e(stь) trpelъ (90ra1) – jest trpěl (671:159)
 tr'pe (90ra3) – trpí (671:160)
 trpeli (90va9-10) – jsou utrpěli (672:180)
 tr'pi (90vb24) – trp (672:193)
 es(a)mъ trpelъ (90vb25-26) – jsem ... trpěl (672:194)
tu, adv.
 tu (89va1) – Ø
тъ, pron.
 Те (86ra16) – Та (667:9)
 toga (86ra19) – toho (667:10)
 to (86ra20) – Ø (667:10)
 to (86ra23) – to (667:11)
 tomu (86ra23-24) – Ø
 То (86ra25) – to (667:12)
 to (86rb5) – Ø
 tiňь (86rb7-8) – těmi (667:20)
 togo (86rb9) – toho (667:20)

to (86rb14) – to (667:22)
 to (86rb24) – to (668:26)
 to (86rb25) – to (668:27)
 to (86va1) – to (668:28)
 to (86va21) – to (668:36)
 to (86va24) – to (668:37)
 to (86vb14) – Ø
 to (86vb18) – Ø
 toga (87ra12) – Ø
 toga (87ra12-13) – Ø (? Koho [668:52])
 toga (87ra13) – Ø (? Koho [668:52-3])
 to (87ra18) – Ø
 to (87ra23) – tak (668:56)
 to (87rb18) – to (669:64)
 o^t toga ploda (87rb22) – Ø
 ta (edany) (87rb26) – Ø (jeden [669:67])
 od toga ploda (87va9) – Ø (ovotce [669:70])
 ta ed(a)ny (87va16) – Ø (jeden [669:72])
 timy (87va20) – tou (669:73)
 toga (g'riha) (87va20-21) – Ø (hřicha [669:73])
 to (87va21) – To (669:74)
 ta (87vb3) – ten (669:78)
 to (87vb27) – to (669:85)
 ta (88rb13) – tento (669:101)
 to (88va17) – to (670:110)
 to razumimo (89ra9) – Ø
 to e(sty) (89ra11) – to jest (670:125)
 to (89ra17) – to (670:128)
 to (89ra19) – tu (670:128)
 ta (89ra22) – Ø
 toga (89rb7) – tak (670:133)
 tomu (89rb11) – Ø
 ta (89rb23) – ten (670:139)
 ta (89va3) – Ø
 ta (89va13) – ten (671:145)
 ta (89va20) – ten (671:147)
 ta (89vb1) – Ten (671:151)
 to e(sty) (89vb4) – to jest (671:151)
 to e(sty) (89vb6) – Ø
 toga (89vb6) – Ø
 ta (89vb15) – Ten (671:155)
 timy (90ra2) – těm (671:160)

to e(sty) (90ra15) – to jest (671:165)
 to e(sty) (90ra20) – to věz (671:166)
 to e(sty) (90ra27) – to jest (671:169)
 to e(sty) (90ra29) – to jest (671:169)
 to e(sty) (90rb3) – to věz (671:170)
 to e(sty) (90rb11) – t. (671:172)
 to e(sty) (90rb15) – to věz (671:174)
 to (ča) (90va2) – Ø
 to ko běže pogiblo (90va7) – ztracené (672:180)
 ta (90va27) – Ø
 o^t toga driva ploda (90va28) – Ø
 da ti (ki) (90vb7) – Ø
 ta (?) (90vb8) – Ø
 tihy (90vb13) – těch (672:190)
 tomu (90vb14) – tomu (672:190)
 ta (90vb16) – Ten (672:191)
 to (90vb19) – Ø
 v' tomy (91ra3) – Ø
tyje (= *tyzde), pron.
 tim'e (89rb15) – touž (670:137)
 tim'e (89rb19) – túž (670:138)
tymnosty, f.
 tamnos'ty (87vb20) – temnost (669:83)
 v tamnosti (90va13-14) – u vězení (672:181)
tělesnyy, adj.
 tel(e)snoga (88vb8-9) – těla (670:116)
 teles'no (89ra9) – tělestné (670:125)
tělo, n.
 teli (87ra22) – těle (668:55-56)
 telomy (88va13) – na těle (670:109)
 Telo (88vb28) – Tělo (670:122)
 telě (89ra19) – těle (670:128)
 teli (89ra24) – těle (670:130)
 telu (90ra7) – těla (671:162)
 telě (90ra17) – tělesenství (671:165)
***uditi**
 udila (!) (88vb4) – údy jeho nestatečné učinila (670:115)
ukazati, pf.
 e ukazaly (89rb6) – ukázal (670:133)
ukazovati, ipf.

ukazuje (89va1) – Ukazuje (671:141)
ulie (cf. olie), n.
 ul'e (89va8) – oleje (671:143)
umorenie, n.
 umoren'e (90rb24-25) – umoření (671: 177)
umoriti, pf.
 umori (88va11) – umořil (670:109)
 umoreni (89rb28) – pomoření (671:141)
 umorenoга (89va17-18) – pomořeného (671: 146-147)
 umorilь (90rb14) – umořil (671:173)
umrǎtvenie, n.
 umrtvenie (86va5) – mrtvení (668:29)
 umrtv(e)nie (88ra4) – umření (669:88)
 umr'tven'e (88ra13) – umření (669:91)
umrǎtie, n.
 umrtie (88ra15) – umření (669:92)
 umr'tie (88ra20) – umření (669:94)
 umrtie (88ra26) – umření (669:96)
 umrtič (88rb8) – umření (669:100)
 umr'tie (89ra21) – umrtvení (670:129)
umrěti, pf.
 (imata ...) umriti (86vb9-10) – umřete (668:42)
 da bisva ne umrla (86vb29) – Abychom ... nezemřeli (668:48)
 umreta (87ra1) – -umřete (668:48)
 umr'ľь. e(stь) (87ra15-16) – umřel (668: 54)
 um'ri (87ra20) – Umřeli jsou (668:55)
 nečeta umriti (87rb17) – Abychom ... ne-umřeli (669:64)
 ne um'reta (87rb20) – neumřete (669:65)
 bil' bi umr'ľь (87vb24-25) – umřel by (669: 84)
 umr'vь (88va14) – umřev (670:109)
 um'ri (89ra22) – umřel jest (670:129)
 umrľoga (89rb8-9) – mrtvého (670:134)
uměnie, n.
 razumomь i umen'emь (88rb19-20) – v umění (670:103)
uměti, ipf.
 umiti i razumiti (88rb14) – uměti (669:102)
ustuditi, pf.

ustudila (88vb1-2) – ustudila (670:114)
učiniti, pf.
 učiniti (86ra23) – učiniti (667:11)
 učin(e)n' samь (90ra19) – učiněn jsem (671: 166)
 naložišь. ili učiniš' (90rb18) – naložíš (671: 174)
 učini (90vb16) – učinil jest (672:191)
učitel'nyj, adj.
 (žakamь) učitelni (89rb24-25) – Ø (jáhen [671:140])
učiti se, ipf.
 se ... učiti (89ra1) – se učiti 670:123)
fatiga, f.
 fatiga (88va28) – práce (670:113)
 fatigu (90rb16) – práce (671:174)
hit'ryj, adj.
 hitri (86vb19) – chytrý (668:45)
hotěti, ipf.
 hoteč' (86ra18-19) – chtě (667:9)
 hotelь (e(stь)) (86rb13) – chtěl (jest) (667: 22)
 nečeta umriti (87rb17) – Abychom ... ne-umřeli (669:64)
 e hotela (87va7-8) – chtěla (669:70)
 hoteči (87vb5-6) – chtě (669:78)
 hoteč' (87vb9) – chtě (669:79)
 hotečь (88ra28-29) – chtě (669:97)
 hoteč (88rb1-2) – chtěl (669:98)
 e(stь) hotelь (88rb13-14) – chtěl (669: 102)
 e ... hotelь (88rb16) – chtěl (670:103)
 Hotel' e (88rb18) – Chtěl (670:103)
 hotel e (88rb22) – chtěl (670:104)
 ni hotelь (89vb20) – nechtěl (671:156)
 hotel e (89vb23) – chtěl (671:157)
 e hotelь (90rb28) – chtěl (672:178)
hramь, m.
 hrama (90ra20) – chléva (671:166)
Hrǎstь, m.
 H(rǎst)a (90vb11) – Krista (672:188-189)
čělь, adj.
 zdraví i celi (89ra23) – celý (670:129)
čěsarstvo, n.

c(ě)s(a)rstvo (86ra21) – království (667: 10)

ča, pron. (= *čъ)

ča (86ra20) – co (667:10)

ča (86va12) – Co (668:34)

ča (87ra15) – co (668:53)

ča (si) (87a16) – cos (668:54)

A ča (87ra21) – ač (668:55)

Ča (ti) (87va29) – Cožt' (669:77)

ča (88va16) – co (670:110)

ča koli (90rb15) – což kolivěk (671:173)

ča (90rb16) – což (671:174)

(to) ča (90va2) – co (672:178)

ča (90vb19) – Co (672:192)

časъ, m.

časъ (87rb14-15) – den (668:63)

čekati se, ipf.

se e čekalo (90va6) – se čekalo (672: 179)

činiti, ipf.

čině (86ra20) – čině (667:10)

put' činaše (89vb3) – cestou jda (671: 151)

pokoru činili (90va11) – se kajíce (672:180)

člověkъ, m.

Č(lově)къ (86ra11) – Člověk (667:6)

č(lově)къ (86rb3) – Člověk (667:17)

č(lově)ka (86rb6) – člověku (667:19)

Č(lově)k' (86rb17) – Člověk (667:23)

Č(lově)къ (86va8) – Člověk (668:30)

č(lově)къ (86va11) – člověk (668:33)

Č(lově)къ (86va17) – Člověk (668:35)

č(lově)ka (87ra12) – Člověka (668:52)

č(lově)ka (87ra12) – Ø

č(lově)ka (87ra13) – Člověka (?; 668:52)

č(lově)ka (87ra14) – Člověka (668:53)

č(lově)ka (87ra27) – člověka (668:57)

č(lově)къ (87rb27) – člověk (669:67)

č(lově)ka (87va12) – Ø

č(lově)къ (87va16) – člověk (669:72)

Č(lově)къ (87va23) – Člověk (669:74)

č(lově)če (87va27) – člověče (669:76)

č(lově)če (87vb14) – člověče (669:81)

č(lově)če (87vb16) – člověče (669:82)

Č(lově)къ (87vb28) – Člověk (669:85)

č(lově)če (88ra1) – člověče (669:87)

č(lově)къ (88ra28) – člověk (669:97)

č(lově)k(o)мъ (88rb3) – člověkem (669: 98)

k č(lově)ku (88rb6) – člověku (669:99)

č(lově)къ (88rb10) – člověk (669:100)

Č(lově)къ (88rb13) – Člověk (669:102)

č(lově)къ (88rb18) – člověk (670:103)

č(lově)къ (88rb24) – člověk (670:105)

č(lově)ka (88va1) – člověka (670:106)

č(lově)къ (88va16) – člověk (670:110)

č(lově)ku (88va23) – člověku (670:112)

č(lově)čě (88vb6) – člověku (670:116)

č(lově)къ (88vb17) – člověk (670:119)

č(lově)къ (89ra3) – člověk (670:123)

č(lově)къ (89ra23) – člověk (670:129)

č(lově)ka (89rb7) – člověka (670:133)

Č(lově)къ (89rb9) – Člověk (670:134)

č(lově)ku (89rb29) – člověku (671:141)

č(lově)къ (89vb4) – člověkem (671:151)

č(lově)ka (89vb7) – člověka (671:152)

č(lově)къ (89vb23) – člověkem (671: 157)

č(lově)ku (90ra5) – člověku (671:161)

č(lově)къ (90ra8) – člověk (671:162)

č(lově)ka (90vb10-11) – člověka (672: 188)

člověč'stvo, n.

č(lově)č(a)stvi (90rb29) – člověčenství (672: 178)

člověč'skъ, adj.

č(lověča)sku (86rb22) – člověka (667: 25)

za č(lově)č(a)sku k' r'vinju (88rb27) – Ø (pro něho [670:105])

čuvati se, ipf.

ki se čuvaju ... i obaruju (90vb7) – necha- jíce (672:187)

čъсть, f.

č(a)sti (88vb21) – ctnosti (670:120)

šegavъ, adj.

šegava (87rb18) – chytrý (669:64)

škoda, f.

škodu (86rb22) – bídu (667:25)

ě, pron. pers.

ě (86rb9) – Ø

ě (90rb18) – já (671:174)

me (90va24) – mne (672:184)

- mi (90va27) – mi (672:184)
 mi (90va27) – mi (672:184)
 ě (90vb22) – já (672:193)
 ě (90vb23) – já (672:193)
 ě (90vb25) – já (672:194)
 ě (90vb27) – já (672:194)
ěsti, ipf.
 (bi ...) jili (86vb2) – -jedli (668:39)
 jīj'te (86vb5) – jezte (668:40)
 jīj'te (86vb7) – -jezte (668:41)
 jisti (86vb25-26) – jísti (668:47)
 jě (87ra6) – jedla (668:50)
 jě (87ra7) – jest jedl (668:50)
 jis'ti (90va28) – a jedl jsem (672:185)
jure, adv. (= juže)
 jure (87rb26) – již (669:67)
 jure (88vb21) – Ø
 jure ... nigdare (88vb27) – konečně (670: 122)
 jure (90ra28) – již (671:169)
 jure (90va18) – již (672:182)

BIBLIOGRAFIJA

- BARTOŠ 1926: F. M. BARTOŠ, *Soupis rukopisů Národního Musea v Praze*, Svazek I, Praha 1926.
 ČRNČIĆ 1873: I. ČRNČIĆ, *Brojna vrijednost slova ju*, Rad JAZU, XXIII, 1873, 18-23.
 DAÑHELKA 1992: J. DAÑHELKA, Izd., *Mistr Jan Hus. Česká nedělní postila. Opera Omnia*. Tomus II, Praha 1992.
 DŽUROVA ET AL. 1985: A. DŽUROVA – K. STANČEV – M. JAPUNDŽIĆ, *Catalogo dei manoscritti slavi della Biblioteca Vaticana — Опис на славянските ръкописи във Ватиканската библиотека*, София 1985.
 HAVRÁNEK – HRABAL 1957: B. HAVRÁNEK – J. HRABAL, *Výbor z české literatury od počátků po dobu Husovu*, Praha 1957.
 IVŠIĆ 1927-1928: S. IVŠIĆ, *Još o dosad nepoznatim hrvatskim glagolskim prijevodima iz staročeškoga jezika*, Slavia 6, 1927-1928, 40-63.

- DE LUBAC 1964: H. DE LUBAC, *Exégèse médiévale. Les quatre sens de l'écriture*. Seconde partie, II, Paris 1964.
- LUTZ – PERDRIZET 1907: J. LUTZ – P. PERDRIZET, izd., *Speculum humanae salvationis*, Tome I, Mulhouse 1907.
- PATERA 1887: A. PATERA, *Musejní zbytky staročeského "Zrcadla člověčího spasení" ze XIV století*, Časopis Českého Musea 61, 1887, 464-481.
- REINHART 1996: J. REINHART, *Hrvatskoglagoljski zbornik Tomaša Petričića iz god. 1503 (cod. Vindob. slav. br. 78)*, Croatica 42/43/44, 1996 (= *Hercigonjin zbornik*), 391-421.
- REINHART 1999: J. REINHART, *Husov "Výklad desatera božieho prikázanie" u hrvatskoglagoljskom (starohrvatskom) prijevodu*, Slovo 47-49, 1997-99, 221-254.
- REINHART 2000: J. REINHART, *Jan Hus in der kroatisch-glagolitischen Literatur*, u: H. MIKLAS, izd., *Glagolitica. Zum Ursprung der slavischen Schriftkultur*, Wien 2000 (ÖAW, Phil.-hist. Kl., Schriften der Balkankommission, Philol. Abt., 41), 207-226.
- ROTH 1995: G. ROTH, *Speculum humanae salvationis*, u: *Lexikon des Mittelalters, VII (Planudes bis Stadt [Rus'])*, München 1995, Sp. 2088-2089.
- SČS 1968: *Staročeský slovník. Úvodní stati. Soupis pramenů a zkratk*, Praha 1968.
- ŠTĚRBOVÁ 1954: M. ŠTĚRBOVÁ, *K otázce bohémik v charvátskohlaholském písemnictví*, u: *Studie a práce lingvistické I, K šedesátým narozeninám akademika Bohuslava Havránka*, Praha 1954, 376-384.
- TRUHLÁŘ 1884: J. TRUHLÁŘ, *Polozapomenutý rukopis*, Časopis Českého Musea 58, 1884, 22-36.

S a ž e t a k

Hrvatskoglagoljski zbornik iz g. 1445. koji se danas čuva u Vatikanskoj biblioteci (signatura: *Borg. illirico Nr. 9*) napisao je prema podacima kolofona na početku rukopisa žakan Luka u Vrbniku za popa Grgura. Glavni sadržaj rukopisa predstavlja – kao što je odredio Stjepan Ivšić 1928. g. – prijevod

kasnosrednjovjekovnoga djela "*Speculum humanae salvationis*", osim toga sadrži taj kodeks još četiri homiletička spisa (na Božić, na sv. Trojicu, na 13. nedjelju po Duhovima i na 3. korizmeni utorak). Prema jezičnim obilježjima svih je ovih pet tekstova prevedeno s češkoga predloška.

Homiliju na 13. nedjelju po Duhovima Ivšić je identificirao kao prijevod *Husove homilije* koja se u češkom originalu (Nürnberški tisak *Husove Postile* iz g. 1563.) očuvala kasnije nego hrvatskoglagoljski prijevod. Nažalost Ivšić nije izdao ovo značajno djelo iz povijesti hrvatskoglagoljsko-čeških književnih veza.

Zbog toga u ovom prilogu izdajem *Husovu homiliju* u hrvatskoglagoljskom prijevodu iz *Zbornika žakna Luke* (86ra10-91ra14). Uz izdanje dodajem kratku jezičnu analizu teksta i potpun starohrvatsko-češki indeks riječi.

Ovaj je Husov spis jedino djelo češkoga reformatora, čiji se hrvatskoglagoljski prijevod očuvao u potpunosti do naših dana. Njegova analiza pruža zanimljive spoznaje o tehnici prijevoda s jednog slavenskoga jezika na drugi početkom 15. stoljeća i o obilježjima starohrvatskoga jezika na glagoljskom pismu toga vremena.

Z u s a m m e n f a s s u n g

HUSSENS HOMILIE VOM 13. SONNTAG NACH PFINGSTEN IN KROATISCH-GLAGOLITISCHER ÜBERSETZUNG

Der heute in der Apostolischen Vatikanischen Bibliothek aufbewahrte kroatisch-glagolitische Kodex aus dem Jahre 1445 (Signatur: *Borg. illirico Nr. 9*) wurde nach Angabe des Schreiberkolophons in Vrbnik auf der Insel Krk vom Diakon Luka kopiert. Den Hauptinhalt bildet, wie Stjepan Ivšić feststellen konnte, die Übersetzung des spätmittelalterlichen Werks "*Speculum humanae salvationis*". Darauf folgen vier homiletische Texte, und zwar auf Weihnachten, die hl. Dreifaltigkeit, den 13. Sonntag nach Pfingsten und den 3. Fastendienstag. Auf Grund sprachlicher Kriterien ist davon auszugehen, dass alle fünf Texte aus einer tschechischen Vorlage übersetzt wurden.

Die Homilie auf den 13. Sonntag nach Pfingsten identifizierte Ivšić als Übersetzung einer *Homilie von Jan Hus* aus dem Jahre 1413, die erst später

als die kroatische Übersetzung in einer Nürnberger Druckfassung der Sonntagspostille aus dem Jahre 1563 bezeugt ist. Leider hat Ivšić dieses für die Geschichte der kroatisch-tschechischen Literaturbeziehungen wichtige Werk nicht ediert.

In diesem Beitrag wird die kroatisch-glagolitische Übersetzung von Hussens Homilie aus dem *Sammelband des Diakons Luka* (86ra10-91ra14) herausgegeben. Der Edition schließt sich eine kurze Sprachanalyse und ein vollständiger altkroatisch-tschechischer Wortindex an.

Die Predigt Hussens ist das einzige Werk des tschechischen Reformators, dessen kroatisch-glagolitische Übersetzung sich vollständig bis heute erhalten hat. Seine Analyse bietet wichtige Einsichten in die Übersetzungstechnik der zwischenslavischen Übersetzungen zu Beginn des 15. Jahrhunderts und in die kroatische Sprache in glagolitischer Schrift zu dieser Zeit.

Izvorni znanstveni članak

Primljeno: 10. siječnja 2000.

Autor: Johannes Reinhart

Institut für Slawistik der Universität Wien

Wien